149 ISSN 0772-6384
51e jaargang - 1

Ten Mandere

Heemkundige periodiek voor Izegem, Emelgem en Kachtem

MACHINES BOUCHERIE

Machines Boucherie nv
Stuivenbergstraat 106
8870 Izegem
Tel. 051 31 21 41 - Fax 051 30 54 46

STROBBE STROBBE STROBBE STROBBE STROBBE STROBBE STROBBE

www.strobbe.be color printing

TEN MANDERE

heemkundige periodiek voor Izegem en omgeving

BESTUUR:
Voorzitter en redacteur:
Dr. JEAN-MARIE LERMYTE
Kortrijksestraat 323, 8870 Izegem
tel. 051/30 39 99
jean-marie.lermyte@tenmandere.be

Ondervoorzitter, hoofdredacteur en webmaster :
BART BLOMME
Europastraat 13, 8770 Ingelmunster
tel. 051/30 03 67
bart.blomme@tenmandere.be

Secretaris :
FREDDY SEYNAEVE
Elegastlaan 14, 8870 Izegem
tel. 051/30 58 31
freddy.seynaeve@tenmandere.be

Penningmeester :
ROBRECHT VANHAEZEBROUCK
Emiel Neirynckstraat 10, 8870 Izegem
051/30 80 68
robrecht.vanhaezebrouck@tenmandere.be

Archivaris :
BERTRAND NOLF
Zevekotestraat 27, 8870 Izegem
tel. 051/30 74 30
bertrand.nolf@tenmandere.be

Bibliothecaris en redacteur:
JACQUES VIAENE
Bremstraat 7, 8870 Izegem
tel. 051/30 20 56
jacques.viaene@tenmandere.be

Redacteur:
Raf VANDENBERGHE
Meensesteenweg 77, 8870 Izegem
tel. 051/30 46 23
raf.vandenberghe@tenmandere.be

Bestuursleden:
ANDRE BOURGEOIS
Sint-Tillostraat 9, 8870 Izegem
tel. 051/30 19 06
andre.bourgeois@tenmandere.be

CHRISTIAAN DE FORCHE
Nieuwstraat 27/7, 8870 Izegem
tel. 0475/30 56 89
christiaan.de.forche@tenmandere.be

KURT HIMPE
Baronstraat 4, 8870 Izegem
tel. 0486/63 46 13
kurt.himpe@tenmandere.be

BRECHT DUTILLIEUX
Abelestraat 7, 8870 Izegem
tel. 0474 / 78 22 26
brecht.dutillieux@tenmandere.be

DRIES DE ZAEYTIJD
Kortrijksestraat 71, 8860 Lendelede
tel. 051/69 43 26
dries.dezaeytijd@tenmandere.be

e-mail: info@tenmandere.be
URL: www.tenmandere.be

Brecht DUTILLIEUX,
Sanderus' bijdrage over Izegem 3
Bertrand NOLF,
De oude Izegemse brandweerkazerne
in de Ommegangstraat 31
Raf VANDENBERGHE,
Vervolg actueeltjes nr. 72
2009 in woord en beeld 35
Raf VANDENBERGHE,
Actueeltjes nr. 73
2010 in woord en beeld 40

Verantwoordelijke uitgever: Jean-Marie Lermyte, Kortrijksestraat 323, 8870 Izegem.
Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn bijdrage en ontvangt 15 overdrukken.

Voor gehele en gedeeltelijke overname is de voorafgaandelijke toestemming van de heemkundige kring en de auteur vereist.

IBANrekeningnummer : BE44 4724 3538 1145 - BIC: KREDBEBB
Wie het lidmaatschap betaalt (leden 15 €, ereleden 20 €) ontvangt de drie nummers van de jaargang.

ALGEMEEN NUMMER **149**, 51ste JAARGANG NR. 1 (april 2011)

Ereleden 2011

(afgesloten op 1 april)

in Izegem:

Acx-Delforce, Elf-Julistraat 18
Allewaert, Luc & Ingrid, Nieuwstraat 27 bus 2
Basisschool Sint-Pieter, Prinsessestraat 15
Berlamont, Paul, Kasteelstraat 38
Bogaert, Jan, O.-L.-Vrouwestraat 20
Boucherie, Christiane, Abelestraat 61
Boucherie, N.V., Bart, p.a. Stuivenbergstraat 106
Bourgeois, André, Sint-Tillostraat 9
Bourgeois-Hoste, Geert, Baronielaan 12
Bral-Dejonghe, Rudi, Ardooisestraat 62
Bruyneel, Roger, Ingelmunstersestraat 57
Cappelle, Nicolas, Vuurkruiserslaan 7
Christiaens, Roselin, Grote Markt 17
Claeys, Jozef, Manegemstraat 39
Compernolle-Devlieghere, Etienne, Heibrugstraat 17
Cornillie, Ann, Kruisstraat 4
Debacker, Herman, Henri Dunantstraat 52
Debosschere, Jean-Pierre, Reperstraat 65
Declercq, Hendrik, Hondstraat 33
Decoene, Pierre, Kortrijksestraat 319
Decoopman, Dirk, Populierenstraat 8
Deforce, Marie-Claire, Nederweg 55
De Forche, Christiaan, Nieuwstraat 27 bus 6
Derhore, Roger, Rozemondlaan 1
Derolez, Jacques, Bellevuestraat 45
Desimpel-Kerkhofs, Bart, Hazelaarstraat 20
De Smedt, Dirk, Boomforeeststraat 3
Desmet, Georges, Visschersdreef 3
De Vlieghere, Luc, Melkmarktstraat 1-3
Dewitte, Erik, Katteboomstraat 21
D'Hulster Kurt, Anne Frankstraat 16
Dubaere, Ludwig, E.H., Ter Beursplein 1
Duhamel, Frank, Merelstraat 4
Dumoulin, Christiaan, Kerelsstraat 4
Dupont, Jim, Baron de Pélichystraat 34
Duyck, André, Sint-Jorisstraat 55
Duyck, Jean-Pierre, Bellevuestraat 2
Duyvejonck, Paul, Pieter Baesstraat 23
Eeckhout, Geert, Baronielaan 2
Gevaert-Tant, Filip, Rode Poortstraat 19
Gezinsbond Izegem, Emiel Neirynckstraat 33
Guillemyn, Antoon, Meensesteenweg 90
Gyselinck, Wouter, Baronielaan 56
Handsaeme, Roland, Gentseheerweg 82
Herreman, Danny, Sint-Jansstraat 35
Himpe, Kurt, Baronstraat 4
Hotel-Restaurant Royal, Stationsstraat 3
Houthoofd-Feys, Antoon, Steenovenstraat 9
Huysentruyt-Vandenberghe, Romain, Hogestraat 91
KBC-Bank, Gentsestraat 46
Kemp, Marc, Gentseheerweg 45
Kints-Verhaeghe, Jean-Pierre, Sint-Crispijnstraat 50
Lambert, Robert, Burgemeester Vanden Bogaerdelaan 66
Lannoo, Luc, Vlietmanstraat 2
Madou, Chris, Kokelarestraat 89
Maertens, Erik, Kerelsstraat 13
Maes, Bernard, Gentseheerweg 102
Maeseele, Jef, Rumbeeksestraat 25/1
Malfait, Luc, Schoolstraat 32
Marrannes, Valère, Ingelmunstersestraat 70
Mattan, Erik, Henri Dunantstraat 45
Meirhaeghe, Jan, Steenovenstraat 6
Missiaen-Debruyne, Hugo, Hondekensmolenstraat 57
Mylle, Gerda, Hondekensmolenstraat 12
Nollet-Vanneste, Tony, Kardinaal Cardijnlaan 1
Notariaat Loontjes, A. & L., Nieuwstraat 22
Notariaat Sagon, Luc, Gentsestraat 36
Notariskantoor Laga, Stefaan, Gentseheerweg 44
Nuijttens, Marcel, Boomforeeststraat 39
Opsomer-Raedt, Maureen, Hogestaat 98
Orgaer, Geert, Krommestraat 12
Pareit, Hans, Nieuwstraat 19
Parochiaal archief Sint-Tillo, Kerkstraat 13
Parochie Sint-Jan-de-Doper, Hogestraat 12
Pattyn, Hélène, Boomforeeststraat 38
Pattyn, Theo, Lindestraat 11
Priem, Hendrik, Henri Dunantstraat 33
Priem-Devos, Willy, Zwingelaarstraat 22
Reynders-Frederix, Victor, Wallemotestraat 84
Rommel-Mistiaen, Thierry, Wilgenstraat 15
Ronse, Chris, Vlietmanstraat 6
Rosseel-Pottie, Luc, Molstraat 73
Sagon-Vanden Avenne, Fernand, Gentsestraat 17
Seynaeve, Jozef, Burgemeester Vanden Bogaerdelaan 93
Seynaeve, Paul, Meensesteenweg 191
Sint-Jozefscollege (sec.), Burg. Vanden Bogaerdelaan 53
Sintobin, Philippe, Gentsestraat 34/8
Sintobin, Pol, Meensesteenweg 89
Sintobin, Stefaan, Emiel Neirynckstraat 20
Snoeck, Marc, PVBA, Stationsstraat 38
Spriet, Aurel, Baronstraat 110
Spriet, Christophe, Rumbeeksestraat 47
Spriet, Noël, Sint-Antoniusstraat 17
Strobbe, Michaël, Groenstraat 5
Strobbe, Firma, Kasteelstraat 1
Strobbe-Cardoen, Dirk, Gentseheerweg 98
Strobbe-Hochepied, Marc, Wallemotestraat 77
Strobbe-Staessens, Luc, Vredestraat 1
Taeymans, Wilfried, Pieter Baesstraat 11
Terryn-Declercq, Rik, Melkmarkt 2 bus 3
Thibau, Eric, Rozenlaan 75
Vanacker, Robert, Steenovenstraat 10

SANDERUS' BIJDRAGE OVER IZEGEM

Brecht Dutillieux

Deze studie wil duidelijkheid scheppen aangaande Sanderus' bijdrage over Izegem in *Flandria Illustrata.* De auteur had nog geen volledige bladzijde over voor Izegem. De moeilijkheid die daaruit voortvloeit, is dat er weinig te onderzoeken valt. Het voordeel weegt volgens mij zwaarder door. Door de kleine te behandelen hoeveelheid kan er dieper op de zaken ingegaan worden. Er is daarnaast ook nog de Sanderuskaart van Izegem.
In het eerste hoofdstuk van het eerste deel wordt de vergelijking gemaakt tussen de stukken over Izegem in de verschillende edities. Daarna worden de bronnen van Sanderus belicht. Het laatste hoofdstuk van het eerste deel handelt over het belang en de historische waarde van zijn bijdrage. Het tweede deel van dit werk, de casestudy, gaat over de markten, de halle, de nijverheid en de handel in het middeleeuwse Izegem.
Verder wens ik een dankwoord uit te drukken ten opzichte van prof. dr. P. Trio, mijn ouders, mijn broer, mijn vrienden en de heemkundige kring Ten Mandere.

I. SANDERUS EN IZEGEM

I.1. Sanderus: tussen het Latijn en de volkstaal

In dit hoofdstuk wordt de vergelijking gemaakt tussen de bijdragen over Izegem in drie verschillende edities. Het gaat onder meer om de eerste Latijnse *Flandria Illustrata* van 1641-1644, uitgegeven door Jan en Cornelis Blaeu te Amsterdam. Verder dient er ook rekening gehouden te worden met de tweede Latijnse uitgave van 1732 en 1735. De eerste oplage anno 1732 werd uitgegeven te 's-Gravenhage door Christiaan van Lom. De tweede druk volgde drie jaar later. Deze werd eveneens uitgegeven te 's-Gravenhage maar dit keer zonder vermelding van uitgever. Ze werd verkocht te Brussel bij de broers Carolus en Joannes-Baptista De Vos. Inhoudelijk is er geen verschil tussen de edities van 1732 en 1735 (enkel het titelblad was nieuw). De derde en laatste uitgave die we in acht moeten nemen is de Nederlandstalige editie ofte *Verheerlykt Vlaandre* van 1735. Deze werd uitgegeven te Leiden, Rotterdam en 's-Gravenhage door Jan vander Deyster, Jan-Daniël Beman en Cornelius en Frederik Boucquet[1].

Antonius Sanderus

I.1.1. Tekst

De bijdrage over Izegem in de *Flandria Illustrata* van 1641-1644 is behoorlijk kort. De Latijnse editie van 1732-1735 bevat het stuk uit de eerste editie plus

een aanvulling[2]. Deze werd geleverd door de Brusselse bio- en bibliograaf Joannes-Franciscus Foppens (1682-1762). Hij was een vriend van Mgr. Henricus-Josephus Van Susteren. Laatstgenoemde was toen de bisschop van Brugge en aan hem was de tweede Latijnse editie opgedragen. Foppens' aanvulling gaat over Judocus Bouckaert, de achtste bisschop van Ieper[3]. Hij volgde de beruchte Jansenius op in 1641. Dat is het jaartal van uitgave van de eerste *Flandria Illustrata*[4].

De Nederlandse tekst van 1735 verschilt sterk van de Latijnse[5]. De expliciete bronvermeldingen werden weggelaten. Er werd een klein stuk toegevoegd over Izegem na 1641. Alles aangaande het klooster der maagden van de derde regel, de kerk en de patroonheilige Tillo werd geschrapt. Eigenlijk wekt het geen verwondering dat al het kerkelijke achterwege gelaten werd. *Verheerlykt Vlaandre* werd uitgegeven in de protestantse steden Rotterdam, Leiden en 's-Gravenhage. Er werd ook een protestants publiek beoogd met deze uitgave. De lezers zouden dus geen boodschap gehad hebben aan katholieke zaken. *Verheerlykt Vlaandre* kan met andere woorden een gelaïciseerde versie van de *Flandria Illustrata* ge-noemd worden. Het *Bericht van den Boekdrukker aan den Lezer* is dan ook heel duidelijk: *Wat de Geestlyke zaaken van het Graafschap betreft, deeze hebben wy maar ter loops aangeroerd, om dat veele Menschen, in het leezen derzelve, weynig behaagen scheppen*[6].

Het is te begrijpen dat de verdeeldheid in religie zorgde voor veranderingen in het werk van Sanderus. De tegenstelling tussen het katholicisme en het protestantisme gaf eerder al problemen, meer bepaald bij de eerste editie. In juli 1634 sloten de protestant Hondius en de katholiek Sanderus een contract af betreffende de publicatie. Het was aanvankelijk de bedoeling dat Hondius de uitgave zou verzorgen. In 1640 schreef Hondius dat het werk hem te veel ging kosten wegens te veel overtollige zaken[7]. Hij verwees naar Sanderus als *het snoode paepken*. Wat later drukte Hondius zijn wens uit om nooit meer met Sanderus te moeten werken. De protestant maakte de Ieperse kanunnik verder uit voor *gebroetsel* en *godeloos*. Anno februari 1641 werd de publicatie dan ook verkocht door Hondius aan de broers Blaeu. Deze achterliggende informatie heeft wel degelijk haar invloed gehad op het geschreven relaas[8].

I.1.2. Kaart

De Sanderuskaart van Izegem werd getekend door Vedast Du Plouich[9]. De kaart van Izegem in de allereerste editie is een binnentekstplaat terwijl de kaarten in de Latijnse uitgave van 1732-1735 en in de Nederlandse van 1735 buitentekstplaten zijn. Hun afmetingen zijn nagenoeg gelijk[10]. In de druk van 1641 staat de titel (Yseghem) binnen de omlijsting van de kaart, bij die van de achttiende eeuw buiten de omlijsting. De kaart van Izegem uit de eerste Latijnse editie werd overgenomen door Blaeu in *Novum ac magnum Theatrum Urbium Belgicae Regiae, ad praesentis temporis faciem expressum a Ioanne Blaeu, Amstelodamensi* (1649)[11].

Het grootste verschil tussen de kaart van 1641 en die van later is dat er zaken weggelaten zijn. Op de kaart van de eerste Latijnse editie zien we linksonder de vermelding van de opdrachtgever namelijk Sanderus. Net erboven zien we dat Sanderus deze kaart opdraagt aan graaf Balthazar Philips Vilain van Gent[12]. Rechtsonder zien we een legende met achttien elementen. Op de kaarten van de tweede Latijnse editie en de Nederlandse publicatie zijn al deze bovengenoemde zaken onvermeld. Izegem is ook te zien op de *Castellanie Corturiacensis tabula 1644-kaart*[13]. Daarop zijn de *Cappelle ten Abeele* en twee staakmolens op de wijk Bosmolens te zien[14].

I.2. De bronnen van Sanderus

In dit hoofdstuk wordt de zoektocht weergegeven naar de bronnen die Sanderus gebruikte voor de bijdrage over Izegem in de eerste Latijnse editie van 1641.

I.2.1. Tekst

I.2.1.1. Expliciete vermeldingen

Sanderus geeft in zijn bijdrage over Izegem drie expliciete bronvermeldingen. In de kantlijn zijn er twee te vinden: de ene gaat over *Historiae Tornacenses* en de andere over Surius. In de tekst zelf staat er ook een verwijzing naar *Martyrologiis*. Net boven het stuk over Izegem staat een Latijns gedicht van Maximaelianus Vrientius. Hij leefde van 1559 tot 1614.

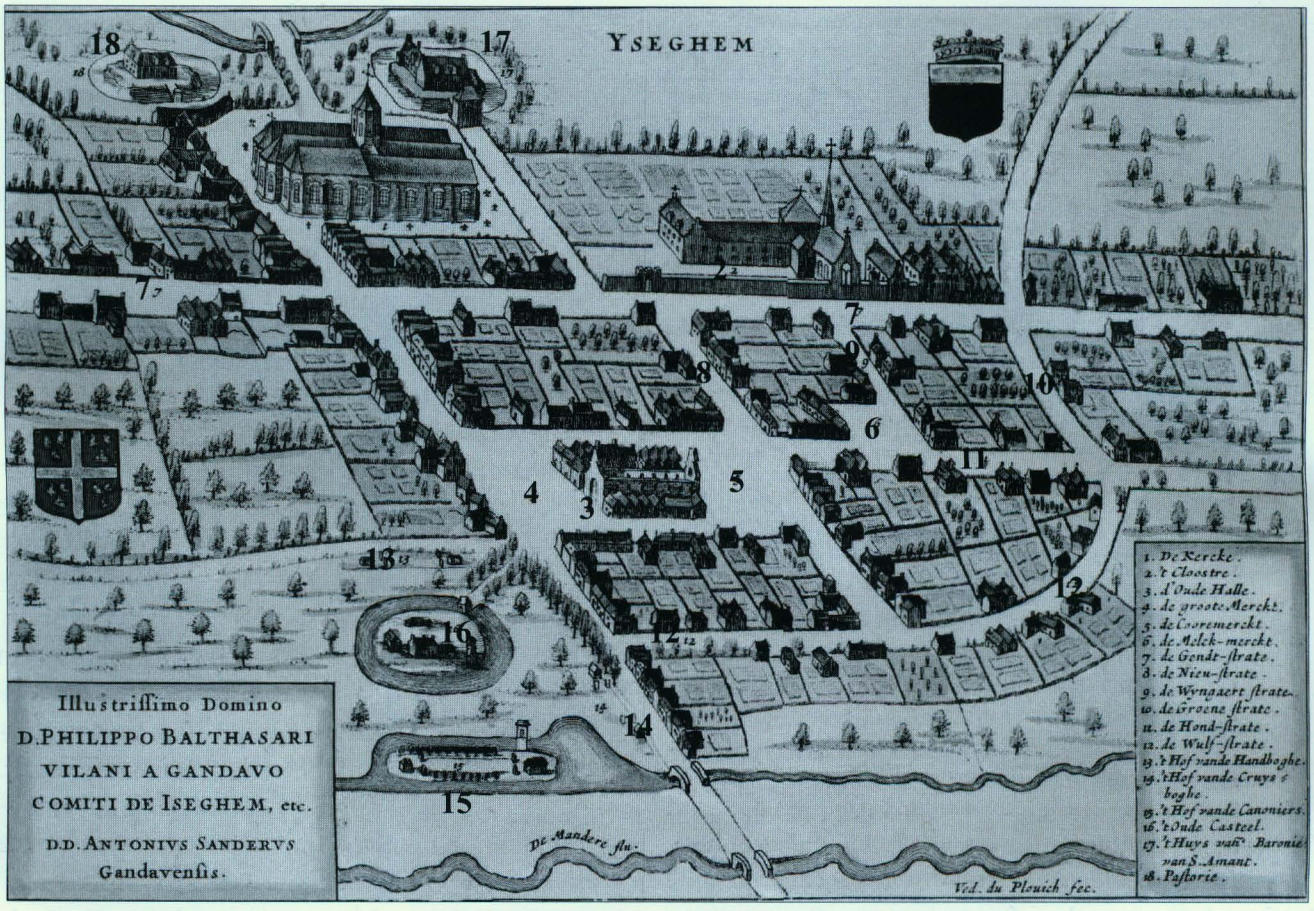

De Sanderuskaart van Izegem in de uitgave van 1641. De nummers werden geaccentueerd.

Linksonder lezen we:
Illustrissimo Domino D. Philippo Balthasari Vilani a Gandavo Comiti de Iseghem, etc. D.D. Antonius Sanderus Gandavensis

Rechtsonder staat de legende:
1. De Kercke
2. 't Cloostre
3. d'Oude Halle
4. de groote Marckt
5. de Cooremarckt
6. de Melck-marckt
7. de Gendt-Strate
8. de Nieu-Strate
9. de Wyngaert Strate
10. de Groene Strate
11. de Hond-Strate
12. de Wulf-Strate
13. 't Hof vande Handboghe
14. 't Hof vande Cruysboghe
15. 't Hof vande Canoniers
16. 't Oude Casteel
17. 't Huys van Baronie van St.-Amant
18. Pastorie

Het gedicht handelt evenwel niet over Izegem en is dus niet van belang[15].
Historiae Tornacenses kennen we vandaag uit een handschrift dat zich bevindt te Rijsel. Dit manuscript werd opgesteld begin zestiende eeuw in de abdij van Cysoing. Het bevat de volgende werken: *Chronica Tornacensis, sive Excerptum ex diversis auctoribus collectum* (voor ons belangrijk) en verder ook nog: *Liber Alani, dictus Enchiridion de naturis rerum*, een traktaat van Jean Du Fay, I*tinerarium Clementis, discipuli sancti Petri* en een cartularium van het graafschap Henegouwen. De *Historiae Tornacenses* (= *Chronica Tornacenses,...*) kan worden ingedeeld in vier stukken. Het eerste deel is een kroniek die handelt over

de oudste geschiedenis van Doornik en zijn bisdom. Abt Herimanno schreef in de twaalfde eeuw na Christus over de geschiedenis van de Sint-Maartensabdij te Doornik. Dat is het tweede stuk. Het derde deel van *Historiae Tornacenses* is dan weer anoniem. Het gaat om een bijzonder korte kroniek. Het vierde en laatste gedeelte beslaat de annalen van de bisschoppen van Doornik vanaf de vierenveertigste tot de eenenzeventigste, Louis Guillard, benoemd in 1513. Onder hem werd dan ook dit stuk samengesteld. Anderen hebben dit werk verder gezet tot het bestuur van François van Vilain van Gent, aangesteld in 1647[16]. Hier is een eerste duidelijke link naar Izegem te zien. Izegem viel immers onder het bewind van het geslacht Vilain XIIII van Gent tussen 1555 en 1792[17]. Sanderus ontleende aan de *Historiae Tornacenses* dat het altaar van Izegem toebehoorde aan Sint-Maartens te Doornik en informatie aangaande het huis Vilain XIIII van Gent[18].

Laurentius Surius (Lübeck 1522 – Keulen 1578) was een Duits hagiograaf. In 1542 trad hij in bij de Kartuizers in Keulen. Hij vertaalde onder meer werken van de mystici Tauler en Ruysbroeck in het Latijn. Het grootste deel van zijn bekendheid verwierf Surius echter door zijn werk *De probatis Sanctorum historiis*. Dit uit zes volumes bestaande boek handelt over de officieel door de Kerk erkende heiligenlevens. De eerste uitgave verscheen te Keulen tussen 1570 en 1575. De tweede volgde kort daarop tussen 1576 en 1586. De derde druk verscheen tussen 1617 en 1618. Deze droeg wel een andere titel namelijk *Vitae Sanctorum*. Hier en daar kwamen er aanvullingen in het werk[19]. De verwijzing van Sanderus naar hem is niet heel duidelijk. Er staat enkel *Surius tom. 2*. Sanderus geeft geen titel van het werk op[20]. Het lijdt echter nauwelijks twijfel dat het gaat om De *probatis Sanctorum historiis* of *Vitae Sanctorum*. We kunnen niet met zekerheid zeggen welke editie Sanderus geraadpleegd heeft. Deel twee (tom. 2) van *Vitae Sanctorum* behandelt de heiligen die hun feestdag hebben in maart en april. Dit is vreemd want de patroonheilige van Izegem, de heilige Tillo, heeft zijn feestdag op zeven januari. In deel één van Surius' bekendste werk is Sint-Tillo helaas ook niet te bespeuren[21]. Het is mogelijk dat Sanderus via Sint-Eligius (hij bracht Sint-Tillo tot godsvrucht) bij de patroonheilige van Izegem kwam. Een directe verwijzing daarvoor is er niet. Een andere mogelijkheid is dat Sanderus de *Acta Sanctorum* van de Bollandisten kon raadplegen. Dit is een wetenschappelijke verzameling van heiligenlevens. In 1629 begon de jezuïet H. Rosweyde hiermee. In de *Acta Sanctorum* is Sint-Tillo te vinden bij zeven januari. Daar staat duidelijk dat hij Izegem tot het christelijke geloof bracht[22].

De derde expliciete bronvermelding van Sanderus is heel vaag. Hij schrijft dat Izegem bekend is in de boeken der martelaren (*Martyrologiis*) om de geboorte en de vermaardheid van de heilige Tillo[23]. We belanden hiermee in hetzelfde vaarwater als in de voorgaande alinea. Bedoelt Sanderus hier Surius of de *Acta Sanctorum*? Dat kan, maar mogelijk bedoelde hij ook Molanus. Laatstgenoemde leefde van 1533 tot 1585 en schreef veel hagiografische werken[24]. In zijn *Traité des saints* (vert.) komt Sint-Tillo nochtans niet voor[25]. Via de *Acta Sanctorum* weten we dat Molanus wel over de heilige Tillo en zijn activiteiten te Izegem schreef. Dat gebeurde in *Ad Natales sanctorum Belgii*[26]. Verder kan de verwijzing van Sanderus gaan om het martyrologium van Usuardius uit de negende eeuw. De moeilijkheid aangaande deze bronvermelding is dat er heel veel martyrologia zijn. De aard van een martyrologium kan ook divers zijn. Enerzijds kunnen het lijsten van heiligenfeesten (met korte levensbeschrijving) zijn maar anderzijds ook langere verhalen die de nadruk leggen op het lijden van de martelaar. Daarnaast zijn er de klas-sieke heiligenlevens (Vitae) en de verslagen over de mirakelen die geschieden na de dood van een heilige (Miracula)[27].

I.2.1.2. Impliciete vermeldingen

De belangrijkste bron voor Sanderus nopens Izegem is *Antiquitates Flandriae* van Gramaye[28]. Johannes-Baptista Gramaye (Antwerpen 1580 – Lübeck 1635) ondernam een reis door Vlaanderen om zijn informatie bijeen te brengen. West-Vlaanderen deed hij aan in 1608 en de jaren erop. De streek kwam toen uit een crisis. De stadsmagistraten werden telkens verzocht de historiograaf te steunen en alle toegang te verlenen tot de lokale archieven. Daar werd meestal gehoor aan gegeven. Dat leidde tot de goede kwaliteit van *Antiquitates Flandriae*. Of Gramaye Izegem bezocht is niet geweten. Het staat wel vast dat hij Kortrijk bezocht. Daar verwerkte hij onder meer

opgedragen aan hem. Dat gebeurde misschien uit bewondering of eventueel kenden de auteur en de graaf elkaar. Gesteld dat deze laatste veronderstelling juist is dan nog is het vreemd om te denken dat Balthazar Philips Vilain veel kon vertellen over Izegem aan Sanderus. De Vilains waren immers niet woonachtig te Izegem en lieten zich vertegenwoordigen door de hoogbaljuw. Enig persoonlijk contact zou dan wellicht enkel informatie opgeleverd hebben over de vorige graven van Izegem waar wel degelijk over te lezen is in Sanderus' bijdrage[46]. De tweede persoon is Judocus Bouckaert. Foppens schreef over hem in de tweede Latijnse editie van *Flandria Illustrata*[47]. Bouckaert had Izegemse wortels en leefde van 1583 tot 1646. In 1641 werd hij bisschop van Ieper. Sanderus was kanunnik te Ieper sinds 1625. Het valt moeilijk te onderzoeken of er veel contacten waren tussen de twee. Sanderus was veel afwezig te Ieper en het is pas in 1641, het jaar van de eerste editie, dat Bouckaert te Ieper komt[48]. Het was bijgevolg te laat voor Sanderus om over de Izegemse bisschop te schrijven. Hoogstwaarschijnlijk kenden de twee elkaar niet. In 1664 nam Blaeu Bouckaert op in zijn kaart van het Ieperse episcopaat in eerstgenoemde *Grooten Atlas, oft Werelt-Beschryving, in welcke 't aerdryck, de zee, en hemel, wort vertoont en beschreven.* De kaart werd ontleend aan *Flandria Illustrata* en bijgewerkt door Blaeu[49].

I.2.2. Kaart

De Sanderuskaart van Izegem werd gemaakt door Vedast Du Plouich[50]. De plaat in de editie van 1641 is gesigneerd met *Ved. Du Plouich fec.* Het maken van de kaart gebeurde in opdracht van Sanderus. Dat lezen we linksonder in het plaatje. Ze werkten meermaals samen. Du Plouich was een wiskundige en een cartograaf[51]. Hij was afkomstig van Westouter en gaf daar les in de *Mathematische Schole de Corneblomme*[52]. De illustrator ging vermoedelijk altijd ter plaatse wanneer hij een opdracht ontving van Sanderus. De kaart van Izegem onderging in de volgende edities lichte wijzigingen. De signatuur, de legende, de opdracht en de hulde aan Balthazar Philips Vilain van Gent werden verwijderd[53].

I.3. Belang en historische waarde van Sanderus

Het is inmiddels duidelijk dat Sanderus geen echte historicus is. De historische waarde van zijn werk wordt dan meestal niet hoog geschat. *Flandria Illustrata* is feitelijk een compilatiewerk. De Ieperse geestelijke putte voor zijn werk onder meer uit Gramaye, Miraeus, Meyerus, d'Oudegherst en dergelijke. Sanderus voegde zelden zelf iets toe. De oorzaak daarvan is te vinden in Sanderus' te grootse onderneming. Het gevolg was dat hij vlug te werk moest gaan. Het plaatwerk wordt heden ten dage hoger ingeschat. Hun erkende documentaire en decoratieve waarde stijgt nog steeds. Voor vele plaatsen is de Sanderuskaart het eerste grondplan dat werd gemaakt. De tekst heeft ook nog een zekere waarde maar elk kritisch onderzoek haalt dat naar omlaag[54]. Het leek me interessant om de correctheid van Sanderus' (grotendeels Gramayes) woorden na te gaan. De bijdrage van Sanderus aangaande Izegem is niet bijster lang. Het is dus mogelijk om elk element van de tekst te onderzoeken[55]. Het eerste wat genoemd wordt in de tekst is het kasteel (*castro*). Dat kasteel lag op de hoeve 'de Vrije Brouwerije'. Die hoeve bevond zich ten oosten van het hof van Sint-Joris. *'t Oude Casteel*, zoals het slot door Sanderus wordt genoemd, was een omwalde hofstede die dienst deed als residentie van de Heer van Izegem als hij daadwerkelijk in Izegem verbleef. Op de kaart is het kasteel te zien onder nummer zestien[56]. Het volgende waarover Sanderus het heeft zijn de markten (*nundinis*), de halle (*halla*) en de vermaarde lakenmakerijen (*pannificii celebritate*). Met de markten bedoelt Sanderus de zelfde die er vandaag nog altijd zijn in Izegem: de Grote Markt, de Korenmarkt en de Melkmarkt. Tussen de eerste twee vermelde marktpleinen stond er een halle die in de late middeleeuwen de functie had van lijnwaadmarkt en graanmarkt. Op de Sanderuskaart zien we de drie markten onder nummers vier, vijf en zes. *d'Oude Halle* is nummer drie[57]. Zo belanden we bij de rivier (*fluvii commoditate*). De Mandel (*de Mandere flu*) zien we onderaan de kaart dus in het noorden. De eerste schriftelijke vermelding van de rivier stamt uit de negende eeuw. Er is geen zekerheid over de etymologische betekenis. De naam van de rivier onderging in de loop der tijden vele veranderingen. In de vijftiende eeuw wordt de Mandel

informatie over schuttersgilden zoals die van Sint-Joris en over de lakennijverheid. Dat zijn twee niet onbelangrijke gegevens aangaande Izegem. Het lijdt dus geen twijfel dat Gramaye in Kortrijk veel informatie opdeed over Izegem[29]. De auteur van *Flandria Illustrata* ontleende op zijn beurt behoorlijk veel aan Gramaye. Sanderus deelt echter zijn naam niet mee in het stuk over Izegem terwijl dat op andere plaatsen wel gebeurt (bijvoorbeeld wanneer het gaat over Brugge). Gramayes tekst over Izegem werd volledig overgenomen door Sanderus[30]. Dit stuk gaat van *Quorum primarius tituli...* tot *...in Martyrologiis faciente*[31]. Er zijn hier en daar kleine verschillen in schrijfwijze maar inhoudelijk blijft nagenoeg alles gelijk. Sanderus laat niet weten dat Jan I van Stavele naast heer van Izegem en Emelgem ook heer van Gullegem (*Guedelgemi*) was. Gramaye vermeldt dit wel. In de laatste regels laat Sanderus ook een woord vallen: van *...in Martyrologiis paginam faciente* maakt hij ... *in Martyrologiis faciente*. Het is de lezer ondertussen opgevallen dat Gramaye eigenlijk al verwees naar de boeken der martelaren. De bronvermelding werd dus klakkeloos overgenomen door Sanderus. De auteur van Antiquitates Flandriae schreef ook op andere plaatsen in zijn werk over Izegem. Wellicht zijn die stukken Sanderus ontgaan. In de veertiende eeuw, onder het bestuur van graaf Gwijde van Dampierre, was er sprake van een verbreding van de rivier de Mandel en van verhoging van de bruggen te Izegem en Ingelmunster[32]. Gramaye schrijft ook dat in 1418 de Stalenbogisten van Kortrijk naar een prijskamp te Izegem kwamen en de hoofdvogel afschoten[33].

De belangrijkste bronnen van Sanderus zijn de revue gepasseerd. Dit neemt echter niet weg dat Sanderus eventueel gebruik gemaakt heeft van andere bronnen. In 1596 verscheen *Flandria Commentariorum* van Jacques Marchant (1537 - 1609)[34]. Dat boek handelt over verschillende Vlaamse steden. Er is geen specifiek hoofdstuk gewijd aan Izegem. Er zijn echter belangrijke vermeldingen bij Roeselare (*Rousselara*) en Kortrijk (*Castellania Curtracensis*)[35]. De eerste verwijzing gaat over de ligging van Izegem maar de tweede is veel interessanter. Die deelt mee dat Izegem recentelijk tot graafschap werd verheven en dat de stad onder het bewind van de de Vilains viel[36]. Sanderus kan deze verwijzingen misschien gezien hebben. Een andere mogelijke bron is Froissarts *Chronique de Flandre* die als boek II bij zijn befaamde *Chroniques* werd gevoegd. Al in 1498 werd dit werk gedrukt te Parijs onder de titel *Le premier [-tiers] volume de enguerran de monstrellet ensuyuant froissart nagueres imprime a paris Des cronicques De France, dangleterre, Descoce, despaigne, De bretaigne, de gascongne, De flandres. Et lieux circonuoisins*[37]. De Frans-Vlaamse auteur leefde van 1337 tot 1410 en ondernam voortdurend reizen ten gunste van zijn werk. Froissart schrijft over Izegem (*Hisegem*) in de vijftiende eeuw in *Chronique de Flandre*[38]. Jacobus Meyerus is eveneens een auteur die we niet zomaar mogen laten voorbijgaan. Hij werd geboren te Vleteren anno 1491 en overleed te Brugge in 1552. Zijn belangrijkste werk is *Commentarii sive Annales rerum Flandricarum*. Dat verscheen postuum te Antwerpen in 1561. Het is bekend dat Sanderus dit werk gebruikt heeft voor zijn *Flandria Illustrata*[39]. In het geval van de hier behandelde plaats hoogstwaarschijnlijk niet. Meyerus vermeldt Izegem drie maal. De eerste keer gaat het om de heer van Izegem tijdens de opstand tegen graaf Lodewijk van Male anno 1379[40]. De tweede verwijzing handelt over het beleg van Ieper door Engelsen en Gentenaars in het jaar 1383. Onder andere de heer van Izegem kwam de belegerde stad toen te hulp[41]. Izegem wordt een laatste keer genoemd wanneer het in 1452 geplunderd wordt door rondtrekkende Gentenaars[42]. Geen van deze drie gebeurtenissen wordt vermeld door Sanderus[43].

Een ander heel bekend werk over de Nederlanden in die tijd is *Descritione di tutti i Paesi Bassi* van Lodovico Guicciardini (Florence 1521 - Antwerpen 1589). Dit boek verscheen voor het eerst in 1567. Een eerste Nederlandse vertaling door Kiliaan kwam er in 1612. Izegem wordt niet vermeld in de tekst maar is wel te zien op de kaart van Vlaanderen[44]. Buzelinus' werk *Gallo Flandria sacra et profana* bevat verwijzingen naar Kortrijk maar niet naar Izegem. Dit is niet verbazingwekkend want dit boek handelt hoofdzakelijk over Waals-Vlaanderen. Sanderus kende Buzelinus' *Gallo Flandria* zeker en was van plan het over te nemen[45].

Er zijn nog twee personen die ik wens te belichten aangezien zij mogelijk informatie verschaft hebben aan Sanderus. Helaas blijft het hier bij een hypothese. De eerste persoon waarop ik doel is Balthazar Philips Vilain van Gent. Hij was graaf van Izegem tussen 1636 en 1680. De Sanderuskaart van Izegem is

vermeld in Izegemse oorkonden. In de eerste, van 1455, staat er te lezen: *...te wetene in een parcheel aende oostzijde vanden mandre weghe....* Een oorkonde van 1457 geeft: *...strect voor Jans vander eeke hofstede ter mandre waert ouer een zijde...*[58]. Ooit was hij dat wel. De problemen namen echter vroeg hun aanvang met de verzanding van het Zwin. In de veertiende eeuw werden er onder graaf Gwijde van Dampierre plannen opgevat om de Mandel te verbreden[59]. In een kopie van een verloren origineel door Van Assche in 1616 lezen we dat in 1576 de rivier geschikt was voor schepen[60]. Op de Sanderuskaart van Ingelmunster is er ook een schip op de Mandel te zien[61]. De Mandel was wellicht bevaarbaar wanneer Sanderus aan zijn werk bezig was[62]. Na ons over de waterloop te hebben ingelicht schrijft de auteur over de naarstige stedelingen (*municipum industria*). Dit gaat ongetwijfeld over de bijnaam 'Boos Izegem'. Er is een legende uit de tijd toen Sint-Amand onze contreien kerstende. In Izegem werd hij niet vriendelijk onthaald en getrakteerd op stenen. Op dat moment zou hij uitgeroepen hebben: *O Boos Izegem!*. In Rumbeke werd dan weer wel geluisterd naar de heilige. Daar sprak hij al vlug van *Heilig Rumbeke*. Deze legende kan niet aanvaard worden. *Boos* betekent niet alleen 'kwaad' of 'slecht' maar ook 'ijverig', 'vernuftig', 'schalks' en dergelijke meer. Anno 2011 wordt 'boos' in het Izegems dialect nog altijd gebruikt voor vindingrijke, naarstige personen[63]. De opsomming van Sanderus gaat verder met de vruchtbaarheid van het land (*terreni foecunditate*). De aanwezigheid van een rivier zal daar zeker toe bijgedragen hebben. In het toenmalige Izegem overheersten de kleine landbouwuitbatingen[64]. Er was, zoals eerder al vermeld, een graanmarkt in Izegem[65]. De heer kon aanspraak maken op het maalrecht. Dat betekent dat de bewoners van de heerlijkheid zijn molen moesten gebruiken tegen betaling. Het gaat hier om twee windmolens, één te Izegem en één te Emelgem. In het denombrement van 1502 lezen we het volgende: *item zo behoort ende staet op dit voornomde heerscip in de voorse prochie eene wintmuelene, daer myns heeren laten van Yseghem gehouden ende gecoustumeert syn van malene...*[66]. In het Register van de XXe Penning, 1571, staat er een voorbeeld van een bewoner die een molen pachtte: *Roygier Lafaut pacht jeghens mynen Heere van Yseghem een behuusde hofstede bewaelt ende bewaetert metten lande groot ontrent twee bundere midtsgaeders eenen cooren muelen daer mede gaende, staende up de westzyde van der maert van Yseghem zoo men naer Rousselaere gaet, voor de somme van 3 C 60Lb par t'sjaers...*[67]. Dit bewijst dat er in Izegem landbouwactiviteiten waren. Sanderus eindigt zijn eerste zin met het leenhof (*curia feudali nobile*). In het reeds genoemde denombrement van 1502 schrijft men: *wesende dit voorse leen ende borghenootscap in ervachtigheden onder land, meers, water ende busch XXVI bunder lettel min of meer...*[68]. Sanderus schrijft verder dat het leenhof zo'n tweehonderd jaar in handen is geweest van het voortreffelijke geslacht van Stavele (*nobilissimae gentis Stavelae*). Van 1398 tot 1555 was de heerlijkheid Izegem in handen van het geslacht Stavele. Jan I was hoogbaljuw van de kasselrij Kortrijk gedurende de periode 1414-1416 en overleed omstreeks 1456. Hij werd opgevolgd door zijn zoon uit zijn tweede huwelijk, Jan II. Deze heer was ook schepen van het Brugse Vrije en vier maal burgemeester. Jan III was dan weer de zoon van Jan II. Na de dood van Jan III werden diens bezittingen wel verdeeld onder al zijn kinderen. Jan IV volgde zijn vader op als heer van Izegem, Emelgem, Haveskerke, Estaires en Zuutberquin. Hij was ook kamerheer van aartshertog Filips de Schone en later van Keizer Karel[69]. De auteur overdrijft dus zeker niet als hij het heeft over het voortreffelijke geslacht. Daarna vermeldt Sanderus het huwelijk tussen Margareta van Stavele en Adriaan Vilain XIIII van Gent (*per nuptias Margaretae cum Adriano Gandensi dicto Vilain translatus*). Deze echtverbintenis vond plaats op 9 februari 1525. Adriaan stierf reeds in 1532. Zijn vrouw zou gestorven zijn in 1555. Op die manier kwam er een einde aan de heerschappij van het geslacht van Stavele[70]. De zoon van Margareta van Stavele, Maximiliaan Vilain van Gent, was haar opvolger (*Maxaemiliani horum filii...*). Hij was heer van Izegem tussen 1559 en 1583. Hij werd ook de eerste graaf. In 1582 verleende Filips II de titel van graafschap aan Izegem (*Comitatus titulo ornatus*). In de tekst wordt daarenboven vermeld dat Maximiliaan ook overste was van de schat van katholieke koning (*praefecti aerarii Regis Catholici*) en landvoogd van Waals-Vlaanderen (*Gubernatoris Flandriae Gallicanae*). De graaf van Izegem was inderdaad zeer trouw aan Filips II[71]. De tweede graaf van Izegem,

Jacob Philip Vilain van Gent, was de zoon van de eerste (*Praefuit nuper Comitum Secundus Jacobus Philippus...*). Sanderus laat verder weten dat hij hofmeester der vorsten (*Principum oeconomia magister*) was, heldhaftige eigenschappen bezat (*vir heroicis clarus dotibus*) en zeer ervaren was in het onderzoek naar edele geslachten (*feliciter in nobilissimarum stirpium indagine, dum per curas publicas licuit, versatus*). Wat is er van dit alles waar? Jacob Philip zou wel degelijk bekend gestaan hebben om zijn heldendaden. Samen met Alexander Farnese, landvoogd van de Nederlanden vanaf 1578, zou hij de katholieken in Frankrijk te hulp gekomen zijn. De graaf overleed in 1628[72].
Na Jacob Philip behandeld te hebben keert de auteur terug in de tijd. Hij schrijft dat de heer van Izegem vroeger tussen de baronnen en genoten van het kasteel van Kortrijk mocht zitten (*folet olim inter Barones & Pares castri Cortracensis dynasta hujus loci considere*). Dit gaat over het pairschap. Dat was een hoge eretitel die toegekend werd aan grote bloeiende heerlijkheden. Izegem was één van de twaalf pairschappen van de stad en de kasselrij Kortrijk. Jan I van Stavele werd zelfs hoogbaljuw van de kasselrij Kortrijk tussen 1414 en 1416[73]. Vervolgens werpt de tekst licht op het gasthuis en op het klooster der maagden van de derde regel (*municipiumque praeter hospitale Parthenonem Virginum tertiae regulae...*). Volgens Sanderus werd het gesticht door Jan I van Stavele in 1451 (*...ostendit fundamentis per Joannem Stavelum Isegemii, Emelgemii, &c. Toparcham, à conciliis & cubiculis Philippi Ducis Burgundiae sub annum 1451 jactis*). Het jaartal nemen we niet aan. Het oudste teruggevonden document dateert van 15 mei 1486[74]. Tanghe neemt als begindatum zelfs 1425[75]. Dit mogen wij evenmin aanvaarden. De twee data (1425 en 1451) werden in 1919 al weerlegd door pater Hildebrand[76]. Helaas werd 1425 als stichtingsdatum van het klooster her en der overgenomen[77]. 1451 komt enkel voor bij Gramaye en Sanderus. Over het gasthuis lezen we in een tekst uit 1504[78]. De Izegemse zusters waren verplicht twee bedden beschikbaar te stellen voor arme pelgrims. Zieken mochten dan weer niet aangenomen worden. Het klooster is op de Sanderuskaart te zien onder nummer twee. Ondertussen kon de lezer hierboven al merken dat Sanderus ook schrijft dat Jan I van Stavele naast heer van Izegem eveneens heer van Emelgem en andere heerlijkheden was. Dat klopt, net zoals hij kamerheer van de hertog van Bourgondië was[79]. Sanderus blijft vervolgens in de religieuze sfeer en schrijft:

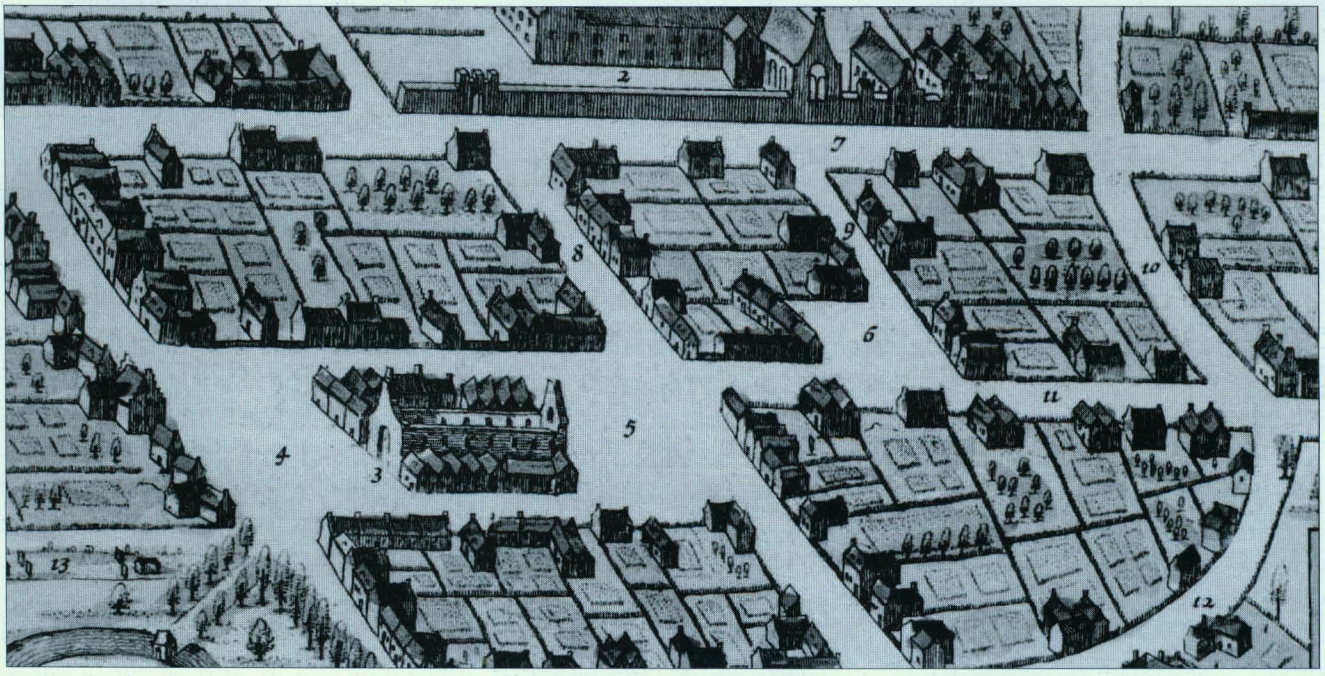

detail van het centrum.

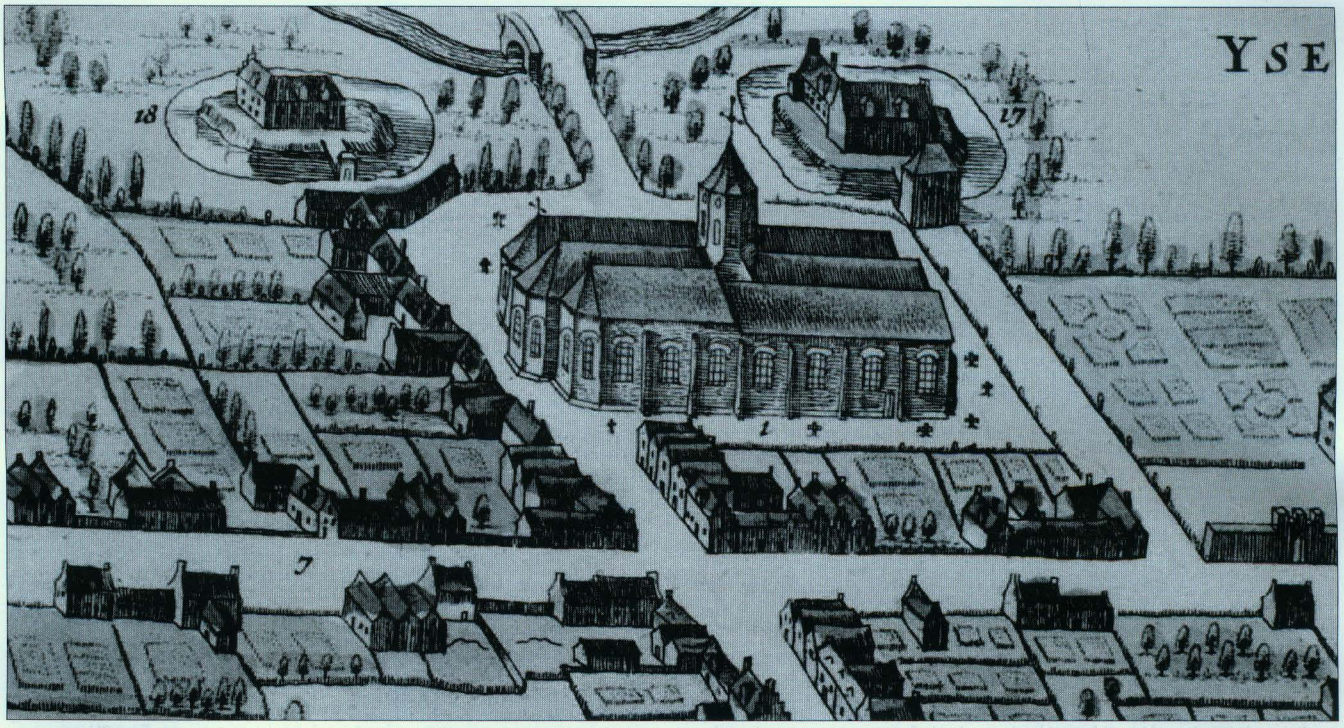

Omgeving Sint-Tillokerk.

Ecclesia etiamnum elegans praeambulo horario olim insigni, pronao fornicibus non carente. Op de Sanderuskaart is de kerk te zien onder nummer één. Van dezelfde kerk is er ook een lithografie door Deroeck uit Brugge[80]. De gelijkenissen zijn heel duidelijk te zien. De tekst laat uitschijnen dat de kerk van Izegem prachtig en groot was en voorzien van een treffelijk uurwerk. De eerste kerk van Izegem zal van hout geweest zijn. Een stenen Sint-Tillokerk werd gebouwd voor 1384[81]. In 1468 keurde de Raad van Vlaanderen het plan goed om de kerk uit te breiden. Dat gaf de kerkmeesters en de gezworenen toestemming om gedurende drie jaar een belasting van twintig pond grote Vlaams te heffen op de inwoners van Izegem[82]. De parochie behoorde heel lang tot het bisdom Doornik. In 1112 werd het altaar van Izegem aan het Sint-Maartensklooster te Doornik geschonken. Dit is tevens de eerste vermelding van het altaar[83]. Er waren heel lang twisten tussen Doornik en het kapittel van Kassel. In een akte van 14 mei 1263 werd er een akkoord gesloten tussen de twee over de verdeling van de bezittingen in de verschillende parochies in de kasselrij Kortrijk. Izegem wordt daarin ook vermeld[84]. In 1559 werden nieuwe bisdommen opgericht. Izegem bleef onder Doornik maar verhuisde van de dekenij Roeselare naar de dekenij Kortrijk[85]. De lijst van Izegemse middeleeuwse pastoors opgesteld door Tanghe begint in de zestiende eeuw[86]. Er is niettemin een eerdere pastoor bekend: een zekere Willem. Hij trad anno 1263 op als scheidsrechter in een geschil tussen de pastoor van Roeselare en de abdij van Zonnebeke[87]. Dit zijn zaken die Sanderus niet meegeeft maar ik deel ze mee ter verheldering. De auteur van *Flandria Illustrata* heeft het nog over die befaamde uurwekker. De klokken ervan sloegen op het half uur en het uur. Uit een document van 1513-1514 weten we dat er toen al werd gebeierd[88]. Midden zestiende eeuw hingen er in de achthoekige toren van de Sint-Tillokerk één grote en acht kleinere klokken. Daarmee werd het uur aangegeven[89]. De grote klok met de naam van Hilonius en als opschrift de psalmtekst: *De profundis clamavi ad te Domine: Domine, exaudi vocem meam* barstte begin negentiende eeuw[90]. Vervolgens schrijft Sanderus over de patroonheilige van Izegem. Dat is Tillo (*Inprimis autem ob Beatae Hillonis natalem & celebritatem in Martyrologiis*). In de kantlijn staat er dat hij geboren zou zijn uit Saksen (*natione fuit Saxo*). Sint-Tillo (Hi-

lonius) zou in de jaren 650 actief geweest zijn in onze streken. Dat wordt op vele plaatsen geschreven[91]. We hebben geen absolute zekerheid daarover. Over zijn afkomst zitten we met hetzelfde probleem[92]. De populariteit van een heilige kan gezien worden aan de lokale naamgeving. Tussen 1350 en 1400 is Izegem de enige plaats in de roede van Menen waar de naam Lonis (afgeleid van Hilonius) voorkwam[93].

Het laatste stukje tekst gaat weer over enkele telgen uit het geslacht Vilain XIIII. Sanderus steekt van wal met Philips Lamorael (*fuit ejus filius Lamoraldus Gubernator Insulensis*). Hij was ook graaf van Rijsel. In die stad overleed hij anno 1631[94]. Het graafschap Izegem kwam nu in handen van zijn zoon Maximiliaan die stierf in 1636 (*Nuper autem Comitatu illo potiebatur Lamoraldi filius Maxaemilianus, quo ad annum 1636 successit...*). Deze graaf bleef kinderloos[95]. Zijn broer Balthazar Philips volgde hem op in 1636 (*...successit frater ejus Balthazar*). Hij was graaf tot 1680[96]. Sanderus schrijft over hem dat hij een dapper krijgsheer was (*Chiliarcha strenuus*). Dit valt moeilijker te bevestigen. Bij dit gegeven moet men in het achterhoofd houden dat de auteur van *Flandria Illustrata* de kaart van Izegem opdroeg aan Balthazar Philips. Mogelijk kan bewondering de objectiviteit aangetast hebben. Hier eindigt de bijdrage van Sanderus over Izegem. Over het algemeen is Sanderus vrij correct maar op twee punten dient kritiek gegeven te worden. Het jaar van oprichting van het klooster van de grauwzusters klopt niet. Ten tweede zijn er onzekerheden als het gaat over het huis Vilain XIIII. Verschillende zaken die Sanderus over hen schrijft kunnen niet bevestigd worden. Ook de *Historiae Tornacenses* en de *Chronijcke van Ghendt* konden hier geen raad brengen.

In de tekst werd hierboven al verwezen naar de bijhorende kaart van Izegem. Ze verdient echter nog meer uitleg. Het is spijtig dat Du Plouich niet meer in detail getreden is. De Grote Markt (nummer vier) lijkt een lege plaats. Uiteraard zal dat anders geweest zijn. Het is goed mogelijk dat er een schandpaal stond. Het oudste bewijs van een Izegemse pellerijn stamt

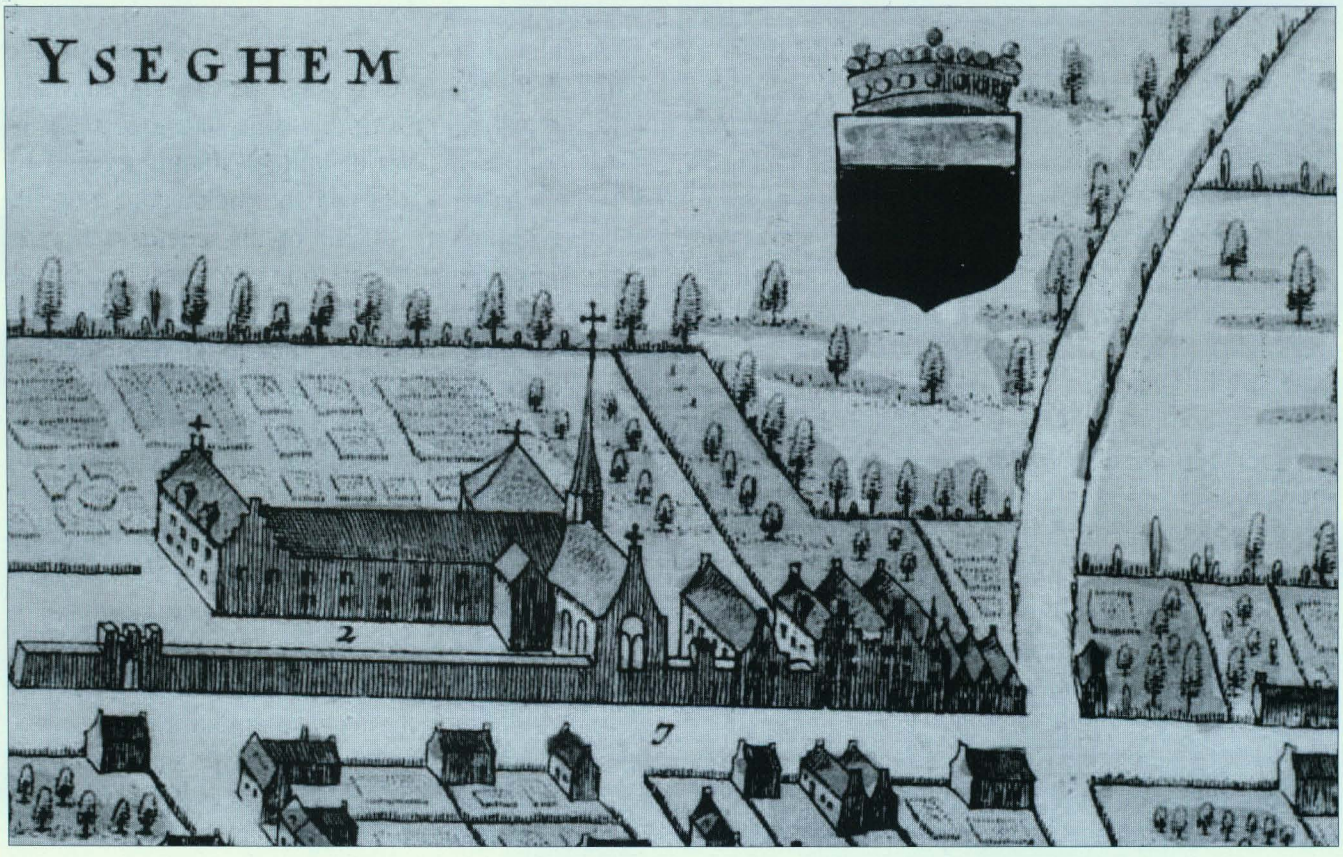

Het klooster van de Grauwe Zusters.

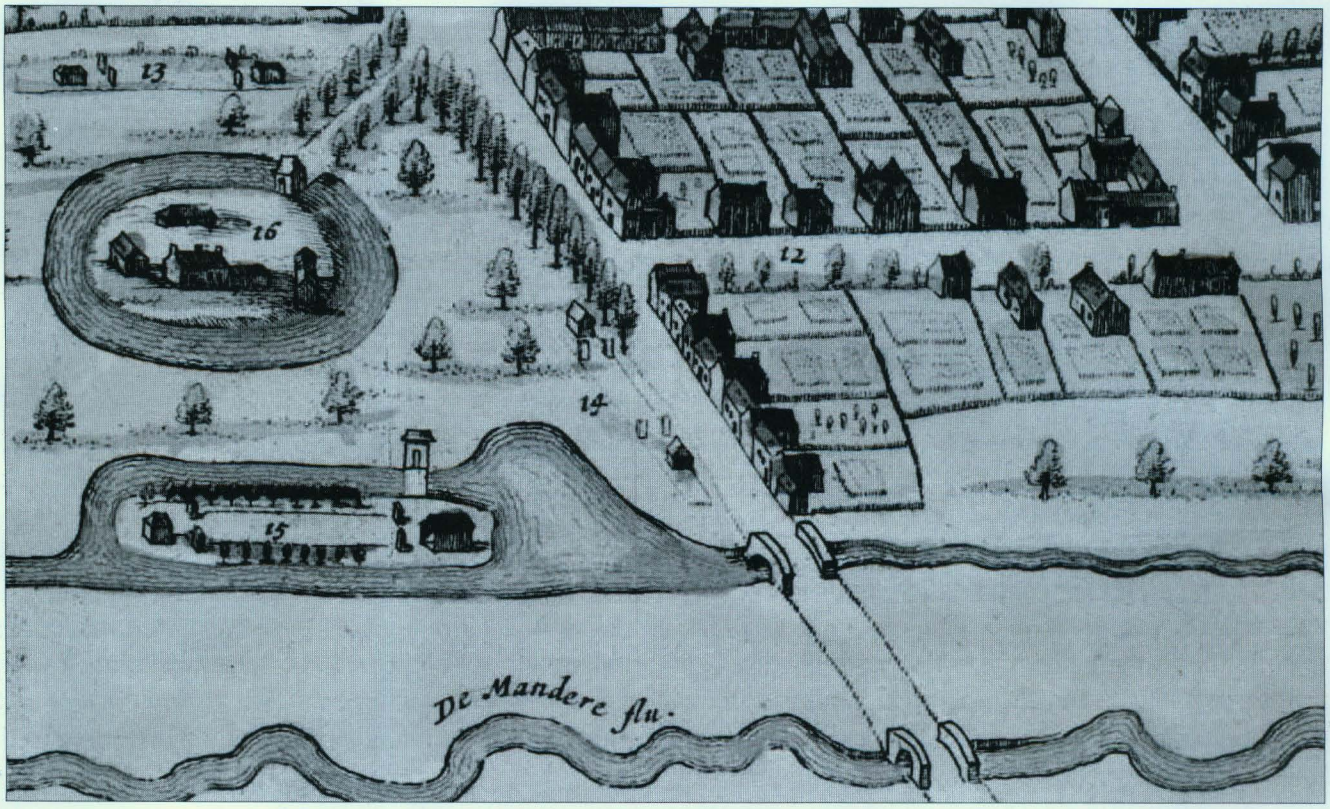

De Mandel en omgeving.

uit 1746[97]. Over de middeleeuwse situatie kunnen we dus niet met zekerheid spreken. In de legende zijn ook zes straten vermeld (nummers zeven tot twaalf). Ze zijn er vandaag ook nog[98]. De Gentsestraat ligt tegenwoordig nog altijd op een boogscheut van de Sint-Tillokerk. De Nieuwstraat verbindt de Gentsestraat met de Korenmarkt zoals dat ook te zien is op de Sanderuskaart. De Wijngaardstraat verbindt op haar beurt de Melkmarkt met de Gentsestraat. Vandaag is dat met de Roeselaarsestraat. De Wijngaardstraat is niet veranderd van ligging maar de Gentsestraat loopt nu vanaf het kruispunt met de Marktstraat over in de Roeselaarsestraat. Nummer tien in de legende is de *Groene Strate*. Anno 2011 is er nog altijd een Groenstraat in Izegem. Het gaat wel niet om die van de Sanderuskaart. Op de Sanderuskaart zien we de huidige Kruisstraat die de Gentsestraat (nu de Roeselaarsestraat) met de Hondstraat verbindt. Rond 1750 werd er een kruiskapel opgericht in de *Groene Strate*. De naam veranderde toen vlug in Kruisstraat[99]. Nummer elf is de Hondstraat. Vandaag ligt die nog altijd tussen de Melkmarkt en de Kruisstraat (in Sanderus' tijd dus nog gekend als de Groene Strate). Ten slotte is er de Wolvestraat. Die ligt tussen de Brugstraat (over de Mandel richting Grote Markt) en de Hondstraat. Vandaag is dit ook nog zo. Het stuk dat verbonden is met de Hondstraat heet tegenwoordig wel de Stationsstraat. Nummers dertien tot vijftien gaan over gilden[100]. Bij nummer dertien lezen we dat het gaat om het hof van de handboogschutters. Dit was de Sint-Sebastiaansgilde. Ze was gevestigd aan de noordkant van de Ceunehaeghestraat. Dit is thans de Kasteelstraat[101]. Nummer veertien handelt over de kruisboogschutters ofte de Sint-Jorisgilde. Hun oefenstand lag parallel met de Brugstraat. Ten oosten van het hof van Sint-Joris lag 'de Vrije Brouwerije'. Daar lag *het Oude Casteel* (nummer zestien, in het laatste kwart van de negentiende eeuw gesloopt)[102]. De derde schuttersgilde, te vinden onder nummer vijftien, is die van de Bosseniers ter ere van de heilige Barbara en was gevestigd op het eilandje in de Wal. De Wal stond in verbinding met de Mandel via de Dode Mandel[103]. De legende vermeldt bij nummer zeventien het huis van de baronie van Sint-Amand. Het stond vroeger dicht bij de Sint-Tillokerk omringd door water en groen. Zij was de woonplaats van de

Izegemse hoogbaljuw. In de loop van de achttiende eeuw werd het gebouw afgebroken. De nieuwe baronie die toen werd opgetrokken verdween weer in de negentiende eeuw[104]. Het laatste trefwoord in de legende is de *Pastorie* (nummer achttien) en is linksboven te zien op de Sanderuskaart. Onze kennis over de pastoors is voor de zestiende eeuw beperkt aangezien alle kerkrekeningen tot 1598 en het merendeel van de zestiende-eeuwse disrekeningen van Izegem verloren gingen[105]. De heraldiek op de Sanderuskaart moet ook aangestipt worden. Er zijn twee schilden te zien, één links midden en het ander rechtsboven. In het wapen van Izegem (links midden) zijn de drie merletten in elk kwartier in de volgorde 2-1 geplaatst[106]. Dit is foutief want op het wapenschild van Boudewijn van Izegem anno 1238 zijn de merletten in zoom geplaatst[107]. Op een zegel van Jan III van Stavele uit 1518 werden de merletten dan wel weer 2-1 gerangschikt[108]. De foutieve plaatsing komt voor op verschillende plaatsen. Het is zelfs zo dat tot 1980 het stadswapen van Izegem niet in zoom geplaatste merletten bevatte. In dat jaar werd de fout gecorrigeerd[109]. Sanderus haalde de verkeerde stand uit *Recherche des Antiquités et Noblesse de Flandres* van de l'Espinoy[110]. Het schild bovenaan de kaart moet wellicht dat van Vilain XIIII voorstellen. Du Plouich heeft zich vergist. Het huis dat Izegem toen bezat voerde een schild in sabel met een zilveren schildhoofd. De tekenaar moest dus onder de smalle middenstrook nog een zwart veld tekenen. Het is goed mogelijk dat er een schildhoofd bedoeld werd aangezien de witte strook bovenaan vrij smal is[111]. Tot slot wijs ik nog op de kaart *Castellanie Corturiacensis tabula 1644*[112]. Daarop zijn twee Izegemse elementen te zien. Het eerste is de kapel op de Abelewijk. Zij was één der oudste van Izegem. Tijdens de beeldenstorm van 1566 werd ze verwoest. In 1608 werd ze hersteld om rond 1810 te verdwijnen. Er kwam een kleinere kapel in de plaats die tot 1880 bestond[113]. Het tweede wat te zien is op de kaart van de kasselrij Kortrijk zijn twee staakmolens op de wijk Bosmolens. In het register van de XXe penning, 1571, lezen wij: *Roygaer van der Hamme pacht jeghens myn Heer van Yseghem den Buersmuelene met thuuskin voor een hondert vijftich Lb par tsjaers....* De Beursmeulen is de latere Bosmolen[114]. Het gaat om twee windmolens. De ene diende voor het malen van koren en de andere voor oliebereiding. Volgens het landboek van 1649 bestond de laatstgenoemde al niet meer[115].

Vandaag wordt Sanderus nog vermeld in literatuur over Izegem. Zijn werk wordt echter nooit gebruikt als bron. De tekst is heel algemeen en niet origineel. Sanderus nam veel over van Gramaye. Daarenboven is de bijdrage niet waterdicht. De kracht van *Flandria Illustrata* schuilt vooral in het kaartenmateriaal. Het leverde het oudste bekende stadsplan op van Izegem.

II. CASESTUDY: DE IZEGEMSE HALLE EN MARKTEN

Bij velen staat Izegem vandaag bekend als de borstel- en schoenenstad. Voor Izegem bedrijvig werd in deze sectoren was het de lijnwaadnijverheid die de plaats deed bloeien[116]. Deze werkzaamheid concentreerde zich rond de halle en de markten. Daarop zoomen we dan ook in. Sanderus is kort over deze zaken. Hij houdt het bij een vermelding van de markten, de halle en de lakenmakerijen[117]. De kaart is interessanter[118]. Daarop zien we de drie markten en de halle vrij centraal in de plaat. De Izegemse halle was gebouwd tussen de Grote Markt en de Korenmarkt. Ze kon vanaf deze twee marktplaatsen betreden worden[119]. Ze zou van gotische bouwstijl geweest zijn. De puntgevel van de halle was te zien vanop de Grote Markt. De toren op de halle was te vinden aan de kant van de Korenmarkt[120]. De halle bevond zich onder de heerlijke rechten: *item noch zoo behoort te deesen voorseiden heerscepe ende leene een plecke van erven daer een halle opstaet ende andere diversche huizingen, die men jaerlycx verpacht diversche persoenen...*[121].

Tot voor de Honderdjarige Oorlog kunnen we niet spreken van een Zuid-Nederlandse grootlinnenindustrie. Frankrijk behield tot een stuk in de veertiende eeuw de meest prominente positie op de Europese linnenmarkt. Reims, Champagne, Laon en Compiègne waren ijverige regio's in deze nijverheid[122]. 1337 was een keerpunt. Frankrijk kreeg zwaar te lijden onder de Honderdjarige Oorlog met Engeland. Onze zuiderburen gingen vanaf dan gebukt onder pest en stropersbenden[123]. De boerenopstand van 1358 en de nederlagen van Crécy (1346), Poitiers (1356) en Azincourt (1415) deden Frankrijk ook geen goed. Een economische puinhoop was het gevolg. De uit-

voer van linnen was geen feit meer. De jaarmarkten van de Champagne waren op het einde van de veertiende eeuw helemaal niet aantrekkelijk meer[124]. De één zijn dood is de ander zijn brood, zo bleek. Via Henegouwen bereikte de linnenhandel onze streken. In de vijftiende eeuw kwam de linnenhandel in Vlaanderen tot wording. In de zestiende eeuw was er de volle bloei[125].

Ook Izegem plukte de vruchten. Tanghe schrijft: *Vermoedelyk zal de hal, op 't einde der XIIde of in 't begin der XIIIde eeuw, gesticht zyn, kort na die van Thielt, hetwelk, in 1172, van Philips van Elzas den oorlof verkreeg om eene halle te bouwen*[126]. De auteur van het *Parochieboek van Iseghem* maakte hier een fout. De halle van Tielt was een lakenhalle (wol) terwijl die van Izegem steeds een lijnwaadhalle (vlas) was. Het zou voor Izegem ook niet mogelijk geweest zijn een lakenhalle te bezitten rond 1172 omwille van het lakenmonopolie van de steden[127]. Het eerste gegeven betreffende de Izegemse linnenmarkt dateert uit 1403. In dat jaar spanden Tielt, Torhout en Roeselare samen tegen Izegem en Lichtervelde. De twee laatstgenoemde plaatsen werden ervan beticht markt te houden zonder octrooi of vergunning[128]. In 1409 was er een veroordeling van twee Oekenaars die bedrog pleegden op een Izegemse lijnwaadhandelaar: *En Ouckene. De Jehan le Coene et Pieter le Coene, lesquelz furent pourtraint en la francque verite d'Yseghem darramant tenue, de ce quil avaient fait marchandise a Wauter le Coene, luer frere marchant de toile, par fraude, liquelx Wauter sen est ale en estrainge pays a emporte les bons marchans le leur...*[129]. In mei 1430 kwam er vanuit Gent een linnenindustriestatuut. Kortrijk was daar niet blij mee. De magistraat van deze stad bezorgde aan Izegem een afschrift van het Gentse memorandum aan Brugge: *Item Sampsoen van Mouden van dat hij trac te Meenene ende Yseghem met brieven nopende de keure vanden lijnwade*[130]. Kortrijk wou wellicht de hulp van Izegem tegen Gent. In 1452 werd de Izegemse halle door afgunstige Gentenaren in brand gestoken. Ook Oostrozebeke, Meulebeke en andere plaatsen in de streek deelden in de klappen. Het ongunstige optreden van de Gentenaars hield de bloei van de plaats in de Mandelvallei niet tegen[131]. De halle werd opnieuw opgebouwd en in 1468 werd de Sint-Tillokerk uitgebreid[132] De kroniek van het Kortrijkse Sioenklooster vertelt hetzelfde succesverhaal. Daarin is te lezen dat op het einde van de vijftiende eeuw de linnenhandelaars en wevers uit de regio Kortrijk het meest van hun garen te Kortrijk en te Izegem aanschaften[133]. De zestiende eeuw was een voorspoedige tijd voor Izegem[134]. De weinige disrekeningen die er nog zijn brengen daarover soelaas. In 1513-1514 was er een overschot van 220 libra parisis. Dat was toen meer dan een derde van de totale ontvangsten. Door de rijkdom was armenhulp mogelijk. Tussen 1530 en 1548 werden jaarlijks 14 à 32 paupers geldelijk ondersteund. In 1539-1540 kregen 88 gezinnen een vracht hout. De belangrijkste vorm van armenhulp bleef de brooduitdeling. Preciezere gegevens zijn er niet wegens het tekortschieten van het bronnenmateriaal[135].

Er was een wekelijkse markt op zaterdag. Het denombrement van 1502 geeft ons uitkomst over dat onderwerp: *... op dewelcke plecke men gecoustumeert es te houdene een wekemaerct alle zaterdage, van alle manieren van coopmanscepen ende goede, daer comende te coope, daer of myn voorseiden heere zyn rechten ontfangt van der cramerien ende anders zoo 't behoort...*[136]. In 1518 richtte Kortrijk ook een lijnwaadmarkt in. Dat was geen welslagen mede door de Izegemse concurrentie[137]. In 1517 dook de naam *bleecker straetkin* voor de eerste maal op[138]. Anno 1583 had Izegem zeker vier bleekneringen. De Mandel en zijn meersen werden aangewend voor het roten[139]. In een document daterend uit 1522 lezen we de bevestiging voor het bestaan van blekerijen: *De Pietre de Bye, bien jeusne homme a maryer, lequel servant Gilles de Burchgrave, cureur de toilles, demourant en la paroiche de Yseghem, a secretement et de nuyt a cincq fois et de cincq toilles prins et coppe douze aulnes des dites toilles...*[140]. Op 17 november 1525 verkreeg Jan van Stavele een octrooi die de Izegemse weekmarkt op zaterdag legitimeerde[141]. Daarin staat: *...vertocht ende te kennen gegeven gheweest hoe dat hy toogere heeft binnen synder voors, heerlicheede van Yseghem eene weeckmaert, aldaer groote menichte van volcke ter selfder marct vergaderd es. In dewelcke van ouden en langhen tyden zeekere ordnancien reghelen ende statuten gheordyneert ende ghestelt hebben gheweest byder balliu, mannen ende schepenen der voorseide heerlickeit*[142]. Kortrijk zat met de handen in het haar. In 1531 probeerde het eerst Deinze en daarna ook Roeselare en Wervik

voor zich te winnen. De acties haalden hun beoogde doel niet. Izegem groeide ongestoord verder[143]. In 1540 trachtte Roeselare een linnenmarkt op touw te zetten. Deze kon de wedijver niet aan. Het midden van de zestiende eeuw was een ware bloeiperiode voor het landelijke Izegem. Het was toen tevens de belangrijkste leverancier op de Gentse en Antwerpse linnentransitohandel. Emelgem deelde mee in de welvaart dankzij hun productie van hoofdkussenlijnwaad[144]. Roeselare schermde vanaf 1550 haar linnenwaadhandel af. Ook van Kortrijk bleef er tegenkanting komen. Ondanks alles bleef Izegem nog standhouden[145]. In 1553 werd er via Brugge Izegems linnen uitgevoerd naar Spanje. Later zou het concurreren op de Brugse markt[146]. De Izegemse kooplieden waren bedreven en konden andere markten bevorderen. De Roeselaarse markt werd zo in 1550-1551 geholpen door Pieter en Amand Crommelinc. De Izegemse el werd in 1553 algemeen als de geijkte West-Vlaamse el voor het lijnwaad aangenomen[147]. In 1599 werd deze in Brugge weer afgeschaft net zoals de Izegemse verpakkingswijze *cort ende bouckwys*. In de plaats kwam toen het Brugs en Kortrijks *lanck gerolt*[148]. Plaatselijke specialiteiten waren *de Yseghemsche blauekens* en *Eenen brocaen upt getauwe*[149]. Dat was blauw geverfd linnen. Na jaren van twist sloegen Izegem en Roeselare in 1571-1572 de handen in elkaar om het Mandelkanaal te graven. Het zou de twee plaatsen ten goede gekomen zijn (met het oog op het linnentransport naar Gent en Antwerpen). Het plan werd niettemin verijdeld door Ieper, Kortrijk, Gent en Deinze[150]. In het begin van 1580 kon Kortrijk de markt van Izegem even storen: *an meester Lucas vander Piet de somme van 8 lb. 12 s., als ghelicke somme by hem ghedebourseert binnen de stede van Ghendt, aldaer ghehouden was zeker consultatie met advocaten nopende tplaccaet daer by de markt van Yseghem verboden was*[151]. Doch de handel hernam in hetzelfde jaar[152]. De teloorgang was echter heel dichtbij.

Het laatste kwart van de zestiende eeuw deed de Izegemse linnenindustrie de das om. In een breder kader had dat te maken met de opstand in de Nederlanden. De hertog van Alva verdreef alle vreemde handelskolonies uit Antwerpen in 1572-1573[153]. Reeds in 1571 stelde hij de tiende en twintigste penning in. Die waren nodig om de oorlog te financieren. Elf Izegemse kooplieden moesten in 1574 de belasting nakomen: *Samyn Sap gheeft over dat hy heef tin coopmanscepe de somme van 700 lb., compt den thienden penninck over twasdom vanden voorn. Jaere ten advenante van zesse ten honderden... 4 lb. 4 sc*[154]. Uit de registers van die twintigste penning van 1571 weten we de pachtsom van de lijnwaadhalle: *Jan van der Mander huert jeghens mynen Heere van Yseghem de lynwaethalle voor 522 Lb...*[155]. In 1577 pachtte dezelfde persoon aan dezelfde eigenaar, tegen een zelfde prijs. In dit jaar moet het wel om de halle gegaan hebben[156]. Er werd toen namelijk een nieuwe linnenhalle gebouwd. Pieter de Cogghe, toen griffier van de heerlijkheid, noteerde: *Ende op den 13 Juny 1577 leyde ick Pieter de Cogghe den eersten steen aen de nieuwe halle ende leyde daer onder goudt ende silver*[157]. Op het einde van de vorige alinea werd vermeld hoe Kortrijk in 1580 Izegem trachtte te fnuiken. De poging mislukte. In 1581 drukte Roeselare bij gouverneur Scotis te Brugge *haar perplexiteit ter causen van tsurceren vande marct van Yseghem* uit[158]. Pas vanaf 1582 kreeg de handel te Izegem een zeer gevoelige inzinking. Voorname koopmansgeslachten als de de Crommelincs en de Van Baelberghes waren al andere horizonten aan het verkennen. In 1579 was er ook al de vlucht voor de Malcontenten die vanuit Menen in noordelijke richting doordrongen[159]. Het bewijs voor de ineenstorting van de Izegemse bevolking is te vinden in de lijsten van de buitenpoorters van Kortrijk in de Izegemse parochie. Hun aantal ging van 484 in 1577 naar 66 in 1593. De grootste val gebeurde tussen 1581 en 1582: van 460 naar 190[160]. Izegem kreeg in deze periode te maken met veel onheil. De Cogghe geeft nog een voorbeeld daarvan: *Den 18 April 1589 soo verbrande myn huys op eenen dyssendag, omtrent ten drie ueren naermiddagh. Ten zelven tijde verbrande de halle wederom t'Iseghem en noch veel meer andere huyzen*[161]. Op de Sanderuskaart van 1640 zien we de ruïne van de halle. Het dak en de toren zijn verdwenen. Enkel de 55 meter lange zijmuren staan nog recht[162]. De halle werd na de ravage van 1589 inderdaad niet meer heropgebouwd[163]. De Cogghe meldt ook dat Izegem niet alleen leed onder vrijbuiters maar ook onder epidemieën (veroorzaakt door oorlogen): *In 't jaer 1595 syn tot Iseghem van de peste, in 15 weken, gestorven 3600 communicanten*[164]. Gevolg van dit alles was een vlucht uit Izegem. Zo kwamen er kooplieden terecht in Haarlem, Gent,

Antwerpen en Brugge[165].
Een oorzaak van deze totale ineenstorting is de pest in combinatie met de geteisterde halle. Het resultaat was rampzalig: massale uitwijkingen. Een andere oorzaak die zeker moet worden aangestipt is de groei van de steden Kortrijk en Roeselare[166]. Izegem was toen nog een landelijk dorp. Het opnemen tegen een stad was dus in ieder geval een risicovolle onderneming. Als Sanderus dus in 1641 schrijft dat Izegem vermaard is door de halle en de linnenweverijen is hij eigenlijk anachronistisch bezig. Sanderus ontleende dit wel aan Gramaye die deze aantekeningen maakte tussen 1608 en 1612[167]. Toen was het verval ook al ingezet. De faam verdween pas een heel eind later. In het boek *Tresoor van de Ghewichten, Maten van Koorn ende Landen, etc. Als mede van de Elle / de natte Mate / oock van den Gelde ende Wissel / met andere practijcquen / seer nut voor alle Liefhebbers* gedrukt te Amsterdam in 1668 wordt *Ysegem* genoemd op bladzijde 53. Op die pagina valt onder *Ellen ende Ghewichten* te lezen dat de Izegemse el voor het meten van laken gelijk was aan die van Antwerpen, Brugge, Ieper, Gent, Oudenaarde en Damme[168]. De Izegemse linnenmarkt bleef dus enige bekendheid behouden maar de krachten van weleer waren weg. Midden negentiende eeuw was het voor eens en voor altijd over voor de Izegemse lijnwaadhandel[169].
Naast een linnenmarkt was er ook een graanmarkt in Izegem. Die vond plaats elke zaterdag in de halle aan de kant van de Korenmarkt. Net zoals op de linnenmarkt was er vooral tweestrijd met Kortrijk[170]. In 1527 was er een graanschaarste in Vlaanderen. Keizer Karel V vaardigde daarom een ordonnantie uit waarin het verboden werd om op het platteland graan te verkopen, tenzij op gepriviligeerde markten: *Desirans y pourveoir, nous vous ordonnons... ne se ingere ou avance de d'oresenavant achetter ou lever bledz ou autres grains au plats pays de Flandre, ny hors les marchez privilegez audict pays*[171]. Izegem voldeed niet aan de voorwaarden maar bleef doorgaan met zijn activiteiten. De baljuw, de poorters en de schepenen van Kortrijk zonden de onderbaljuw naar de zaterdagmarkt van Izegem om een einde te stellen aan deze praktijken. Deze noteerde alle namen van de graanhandelaars. Dat was een ernstige bedreiging voor de Izegemse graanmarkt. De heer van Izegem, Jan IV van Stavele, sprong toen in de bres. Hij stelde een vervolging in tegen de schepenbank van Kortrijk maar de Raad van Vlaanderen verbood de verkoop van graan te Izegem[172]. De volgende heer van Izegem, Adriaan Vilain van Gent, ging naar de Raad van Mechelen met het probleem. Hij had meer bijval dan zijn voorganger. In 1535 werd de Izegemse graanmarkt officieel erkend: *le samedy de chacune semaine se pourra vendre bled, fourment, soille et autres grains, apportez par col ou à cheval*[173]. Om Kortrijk tevreden te houden werd er een clausule opgenomen waarin stond dat er enkel verkocht mocht worden aan inwoners of personen uit de onmiddellijke omgeving. Omstreeks 1580 vroegen de Kortrijkse schepenen aan Filips II om de Izegemse markt te verbieden[174]. Of dit gelukt is, is niet bekend. Anno 2011 is er nog altijd een zaterdagmarkt in Izegem. Dat lijkt dus op het tegendeel te wijzen. Na 1580 kreeg de plaatselijke landbouw wel klappen. In 1586 waren er in het Izegemse deel van de kasselrij Kortrijk maar 120 paarden en koeien. Er werd bovendien maar 39 bunder (55,26 hectare) bezaaid. De crisis valt ook af te lezen van de impost, een belasting door de Raad van Vlaanderen geheven op bier, wijn en vlees. In 1587-1588 was die nog maar drie procent van wat hij was in 1575-1576. Toen was de Izegemse impost ook nog één vijfde van de totale impost in de roede van Menen. In 1587-1588 was hij maar zes procent meer[175]. Het laatste kwart van de zestiende eeuw staat gelijk aan het einde van de Izegemse luister. De linnenmarkt verloor zijn ruggengraat. Daarmee werd een eventuele bloei van de graanmarkt verhinderd. Oorlog, volksziektes, vrijbuiterij en de druk van de steden beslisten in het nadeel van de Izegemse handelsactiviteiten. Het duurde nog tot de opkomst van de borstel- en schoennijverheid alvorens Izegem weer tijden van welvaart kende.

BESLUIT

Sanderus' bijdrage over Izegem is slechts een voetnoot in de Izegemse geschiedenis. Dat neemt niet weg dat het interessant was de inhoud en de kaart te onderzoeken. De correctheid bleek niet overal even sterk te zijn. Een historicus mag dus niet steunen op Sanderus als bron. De kwaliteit werd aangetast door de te grootse visie van de Ieperse geestelijke. *Flandria Illustrata* werd op vele plaatsen een amal-

gaam van andere werken. Voor Izegem geldt dat ook. Sanderus ontleende het meeste van zijn informatie aan Gramaye. De tekst over Izegem is door verschillende aspecten kwalitatief minderwaardig. De kaart, gemaakt door Vedast Du Plouich, is belangrijker en interessanter. Ze werpt een boeiende blik op het Izegem van het Ancien Régime.

In deze studie was het de bedoeling de inhoud en de kaart kritisch in handen te nemen. De link tussen de twee werd, waar mogelijk, steevast gemaakt. De casestudy was een uitdiepen van een aantal zaken die Sanderus slechts kort vermeldt.

Bijlage 1

ELOGIUM.

Perpetua hic ſine flore meri vindemia, Bacche
Exule, cocta Ceres munda dat uda mihi.
Aptâ domare ſitim, curaſque repellere mu-ſta
Quod melius Naxos vel dare Creta po-tes?

MAXÆM. VRIENTIUS POS.

Vide in fine Lib. I. fig. A No. 16.

Quorum primarius tituli merito ISEGEMIUM caſtro, nundinis, halla, pannificii celebritate, fluvii commoditate, municipum induſtria, terreni fœcunditate, curia feudali nobile. Fuit à duobus retro ſæculis nobiliſſimæ gentis Stavelæ per nuptias Margaretæ cum Adriano Gandenſi dicto Vilain tranſlatus, & ob merita Maxæmiliani horum filii, dum viveret Conſiliarii ſtatus, & præfecti ærarii Regis Catholici, Gubernatoris Flandriæ Gallicanæ, Comitatus titulo ornatus. Præfuit nuper Comitum ſecundus Jacobus Philippus de Concilio ſtatus, & Principum œconomiæ magiſter, vir heroicis clarus dotibus, & feliciter in nobiliſſimarum ſtirpium indagine, dum per curas publicas licuit, verſatus. Et ſolet olim inter Barones & Pares caſtri Cortracenſis dynaſta hujus loci conſidere, municipiumque præter hoſpitale Parthenonem Virginum tertiæ regulæ oſtendit fundamentis per Joannem Stavelum Iſegemii, Emelgemii, &c. Topartham, à conſiliis & cubiculis Philippi Ducis Burgundiæ ſub annum 1451 jactis. Eccleſia etiamnum elegans præambulo horario olim inſigni, pronao fornicibus non carente. Inprimis autem ob Beatæ Hillonis natalem & celebritatem in Martyrologiis faciente. Poſt Jacobum Philippum Iſeghemii Comitem, fuit ejus filius Lamoraldus Gubernator Inſulenſis, de quo viro plura vide in Caſtellanis Gandenſibus. Nuper autem Comitatu illo potiebatur Lamoraldi filius Maxæmilianus, quo ad annum 1636 pluribus addito ſucceſſit frater ejus Baltazar, Chiliarcha ſtrenuus.

Cognat. l. 2. hiſt. Tornac. c. 21. natione fuit Saxo. & Surius tom. 2.

Iſegemii, ante altare SS. Hillonii & Eligii hoc viſitur monumentum, cum hac erudita, piaque inſcriptione, à deſignato jam Iprenſis Eccleſiæ Epiſcopo poſita.

PETRUM BOUCKAERT *hic depoſitum* XII *Decembris*, MDCXXV, *& Martinam Maes, ac Sorores adhuc Superſtites, in hunc tumulum abituras hoc lapide tegi voluit Judocus filius & frater.*

Mors incertarum res eſt certiſſima rerum.
Incertum quando, certum aliquando mori.
Qualia naſcenti ſint forte futura puello,
Sunt mihi nunc eadem tempora lapſa ſeni.
Momentum eſt fugiens quantillum vivimus omnes.
Bulla, volans fumus, flatus, & umbra, nihil.
Non mortem vitare, ſed invitare bonorum eſt,
Et mihi plus vita mors cupienda fuit.
Quæ mihi ad æternam via mors fuit obvia vitam,
Non fuit interitus lector, at introi-tus.

Heule Iſeghemio ſuccedat *Baronatus Heulæ*, qui agri & Juriſdictionis amplitudine intra limites opidi Viroviacenſis latè procurrit, ratione Dominii *de Weſthoven*; patriciatu Caſtri Corturiacenſis, & Dominorum titulis etiam inclaruit. Unde prodierunt, *Walterus de Hula* anno 1221 in archivis Harlebecenſibus anno autem 1279 in archivis Iprenſibus S. Martini alius *Walterus Hule* prioris forte filius. Simon anno 1272 clarus à militia Conſtantinopolitana. (Unde primus ſuis tres aquilas aureas cauterio inſternens, præivit) legimus & in ea gente *Danielem*, teſte Meyero, ad annum 1320 contractus antenuptialis à Comite facti teſtem, eundemque anno 25 ejuſdem ſæculi Corturiaci Senatorem, *Sigerum & Rogerium* clariſſimos Equites ſub Ludovico Maleano, *Margaretam* anno 1399 matrimonio Sigeri Gandenſis claram, *Joannem de Heule* Dominum de Verbois, & *Rogerium Boetelinum* ejus fratrem anno 1437 Dominum de Heule & Lichtervelde, à quo deſcendunt trium iſtorum locorum dynaſtæ, Heulani quidem omiſſo gentilitio nomine Baronatus cognomen mutuati, qui prætorio ornatus eleganti tandem devolutus eſt ad Lidekerckios à quibus hodiè poſſidetur. Poſſederunt & vander Grachtii, de quibus aliibi.

Vide in fine Lib. I. fig. A No. 17.

In parœcia de Morſele ſitum eſt Dominium de Merry, ſub clientela & fide caſtelli Corturiacenſis, hodie poſſeſſum à viro nobili *Rogerio Roberto de Zelandre*, Scutifero, Domino de Ackere & Merry. In ea familia fuit *Antonius de Zelandre*, familiaris domeſticus Cæſaris Caroli quinti, eundem ſecutus Principem in variis terra marique expeditionibus, tam per Italiam, quam Hiſpaniam, atque Germaniam, ad annum uſque 1530. Huic filius *Vincentius de Zelandre*, Proto-

Vide in fine Lib. I. Fig. A No. 18.

De Latijnse tekst over Izegem in de editie van 1732-1735.

Bijlage 2

Gebied en Heerlykheid van Izeghem.

Het voornaamſte Gebied is dat van Izeghem, zynde eene plaats, aanzienelyk en vermaard door haare Jaarmarkt, Kaſteel, en Halle, als ook door de Lakenweevery, het gemak van de Rivier, de naarſtigheid der Ingezetenen, de Vruchtbaarheid van den grond, en het Leen-Hof.

Voor twee hondert jaren heeft deze plaats toebehoort aan het Adellyk Geſlacht van Stavele, doch is door 't Huwelyk van Margreet van Stavele, met Adriaan van Gendt, bygenaamt van Vilain, in het Geſlacht van den laatſtgemelden overgegaan, en uit aanmerking van de verdienſten van Maximiliaan hunnen Zoon, Raad van State, Schatbewaarder des Konings van Spanje, en Beſtierder van Franſch-Vlaandre, tot een Graaffchap verheeven; zynde Jakob Philips, Raad van State, en Opper-Hofmeeſter van den Prins, een Man met een Helden-moed begaaft, en een groot Onderzoeker der Adellyke Geſlachten, onlangs, als tweede Graaf, daar van in bezit geweeſt.

Voormaals had de Heer van deze Plaats het Recht om mede onder de Baanderheeren en Pairs van het Kaſteel van Kortryk, wanneer deze eene Vergadering hielden, zitting te neemen.

Na Jakob Philips, Graaf van Izeghem, volgde in deſzelfs Plaats Lamorald, zyn Zoon, en Landvoogd van Ryſſel. Daarna wierd Maximiliaan, Zoon van den laatſtgemelden, Graaf van Izeghem, en deze in 1636. geſtorven zynde door zynen Broeder Balthazar van Izeghem, een dapper Veld-Overſte, opgevolgt.

Izeghem wierdt in 't jaar 1648. tot een Prinsdom verheeven ten gevalle van Balthazar van Gendt Algemeenen Stede-Voogd van Franſch Vlaandre.

De Nederlandse tekst over Izegem in de editie van 1735.

Bijlage 3

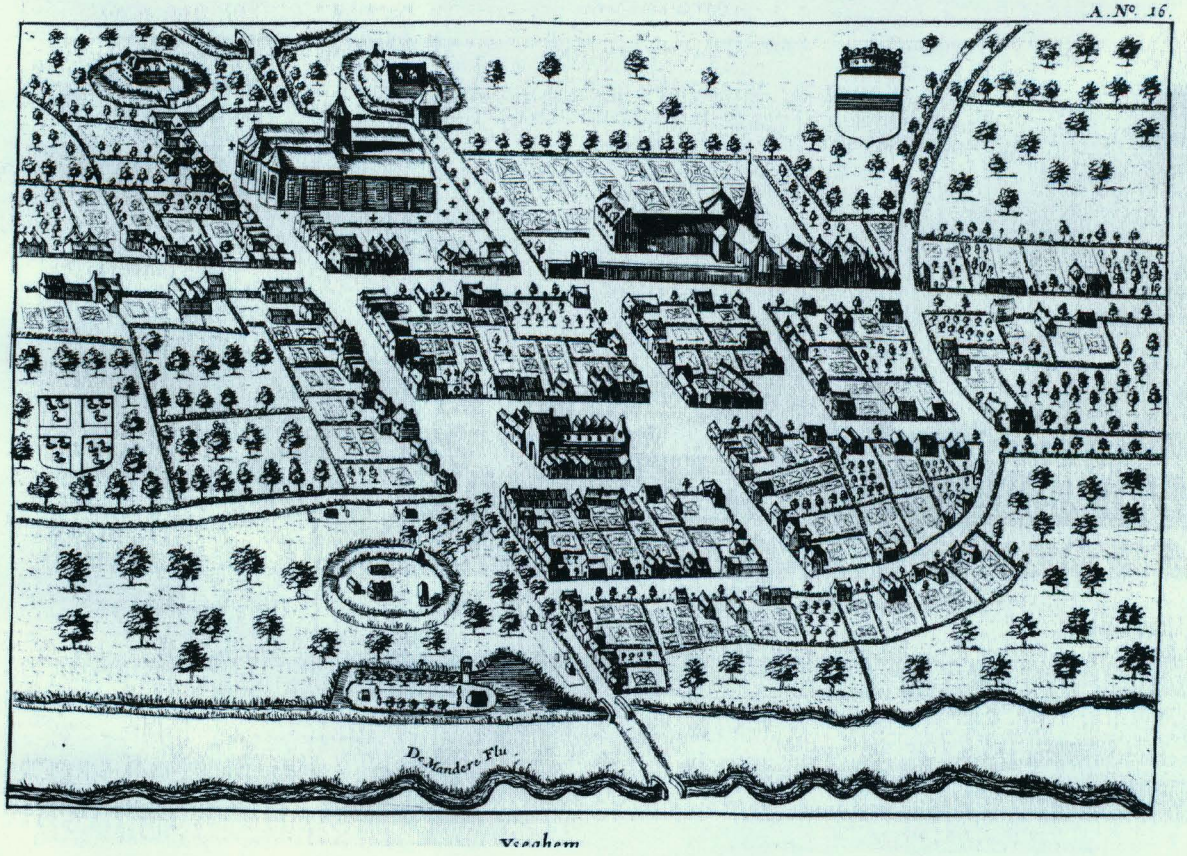

De Sanderuskaart van Izegem in de Latijnse editie van 1732-1735.

Bijlage 4

"Quorum primarius tituli merito Isegemium castro, nundinis, halla, pannificii celebritate, fluvii commoditate, municipum industria, terreni foecunditate, curia feudali nobilis. Fuit à duobus retro faeculis nobilissimae gentis Stavelae per nuptias Margaretae cum Adriano Gandensi dicto Vilain translatus, & ob merita Maximiliani horum filii, dum viveret, Consiliarii status, & praefecti aerarii Regis Catholici, Gubernatoris Flandriae Gallicanae, Comitatus titulo ornatus: prçestque modo Comitum secundus Jacobus Phillippus de Concilio status, & Principum oeconomiae magister, vir heroïcis clarus dotibus, & seliciter in nobilissimarum stirpium indagine dum per curas publicas licuit versatus. Et folet olim inter Barones & pares castri Cortracensis Dynasta hujus loci considere, municipiumque praeter hospitale Parthenonem virginum tertiae regulae oftendit fundamentis per Joannem Stavelum Isegemi, Emelgemi, & Guedelgemi Toparcham à consiliis & cubicuus Philippi Ducis Burgundiae sub annum 1451. jactis. Ecclesia etiamnum elegans praeambulo horario olim insigni pronao fornicibus non carente. Imprimis autem ob B. Gillonis natalem & celebritatem in Martyrologiis paginam faciente."

Dit is Gramayes bijdrage over Izegem (Antiquitates Flandriae, Meninae Oppidum, p. 81).

"Manderam fluvium juxtim natum, perque Isegemium & Anglomonasterium Lizam petentem, authoritate Guidi Comitis ampliatum, & subvectionibus aptatum accepi."

Ook op andere plaatsen in zijn werk schrijft Gramaye over Izegem. Hier gaat het over de geplande werken aan de Mandel (Antiquitates Flandriae, Ipretum, p. 180).

Bijlage 5

"...Pagos sexaginta septem comprehendit; in quibus sunt Englemonstra, arce & Baronia spectabilis: Iseghemum, recenter Comitatus titulo insignitum, linearum telarum textrinis & mercatu celebre, gentis Vilainae..."

Marchant vermeldt Izegem in zijn Flandria Commentariorum, liber IIII Descripta op pagina 49 bij het stuk over Kortrijk (Castellania Curtracensis).

"...iuxtim ortum, perq; Iseghemum & Englemonasterium, Lizam,..."

Izegem wordt een tweede maal genoemd in hetzelfde werk op pagina 82 bij het stuk over Roeselare (Rousselara).

Bijlage 6

" Molanus in Natalibus SS. Belgii, inter cetera ita scribit: S. Hillonii festum postridie Epiphaniae Domini in Yseghem solemne est, quod etiam ab accolis colitur pro sanatione febrium. Eodem die celebratur festum ejus in parochia Gids apud Rollarium, ubi ad memoriam ejus multa edita sunt miracula. Cur autem in Yseghem patronus colatur, caussam allegant, quod S. Eligius, cum ad Flandros convertendos e Francia venit, eum servum suum, comitem assumpsit, et ad Yseghemenses, ut eos in fide Catholica instrueret, destinarit. Cui etiam conversionem suam, Dei gratia cooperante, acceptam ferunt. Pingitur ut Abbas cum pedo in sinistra manu, cum calice in dextera, ex quo eo vivente infirmi sanitatem potabant. Hactenus Molanus. Rollaria, quae et vulgo Rosselaria, est celebre Flandriae municipium. Iseghem inter Cortracum et Rosselarium pagus est, Comitatus titulo ornatus."

Izegem wordt in het Acta Sanctorum vermeld bij 'De S. Tillone Paulo monacho in Gallia' (zeven januari, p. 376).

Bijlage 7

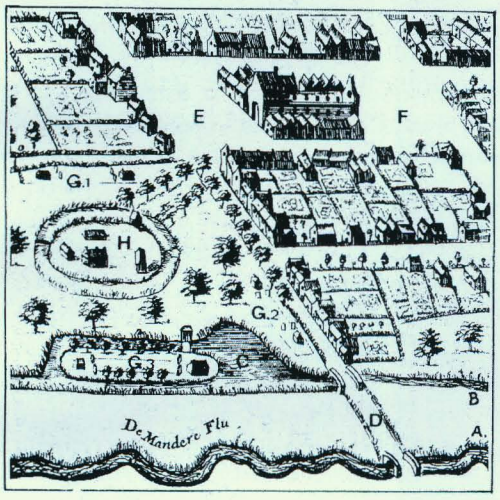

Een aangepaste Sanderuskaart
van Izegem
VANDROMME, *De halle en de wal*, p. 35.

1. ANTONIUS SANDERUS (1581-1664)
Hier hebben we te doen met een oudere kaart, met het noorden onderaan.
A. De Mandel (vroeger: de Mandere)
B. De Dode Mandel
C. De Wal met eilandje
D. Brugstraat
E. Grote Markt
F.Korenmarkt, maar slechts op halve diepte, niet tot aan de rooilijn Station- en Wolvestraat. Slechts tot aan de rooilijn van de Ketelstraat
G. Drie schuttershoven:
1. Handboogschutters - St.-Sebastiaan
2. Kruisboogschutters - St.-Joris
3. Bosseniers (bosse = geweer) - St.-Barbara
H. De Vrije Brouwerije = 't Oud Casteel, het vroeger verblijf van de Heer van Izegem als hij in de streek verbleef
I. De Kasteelstraat

Bijlage 8

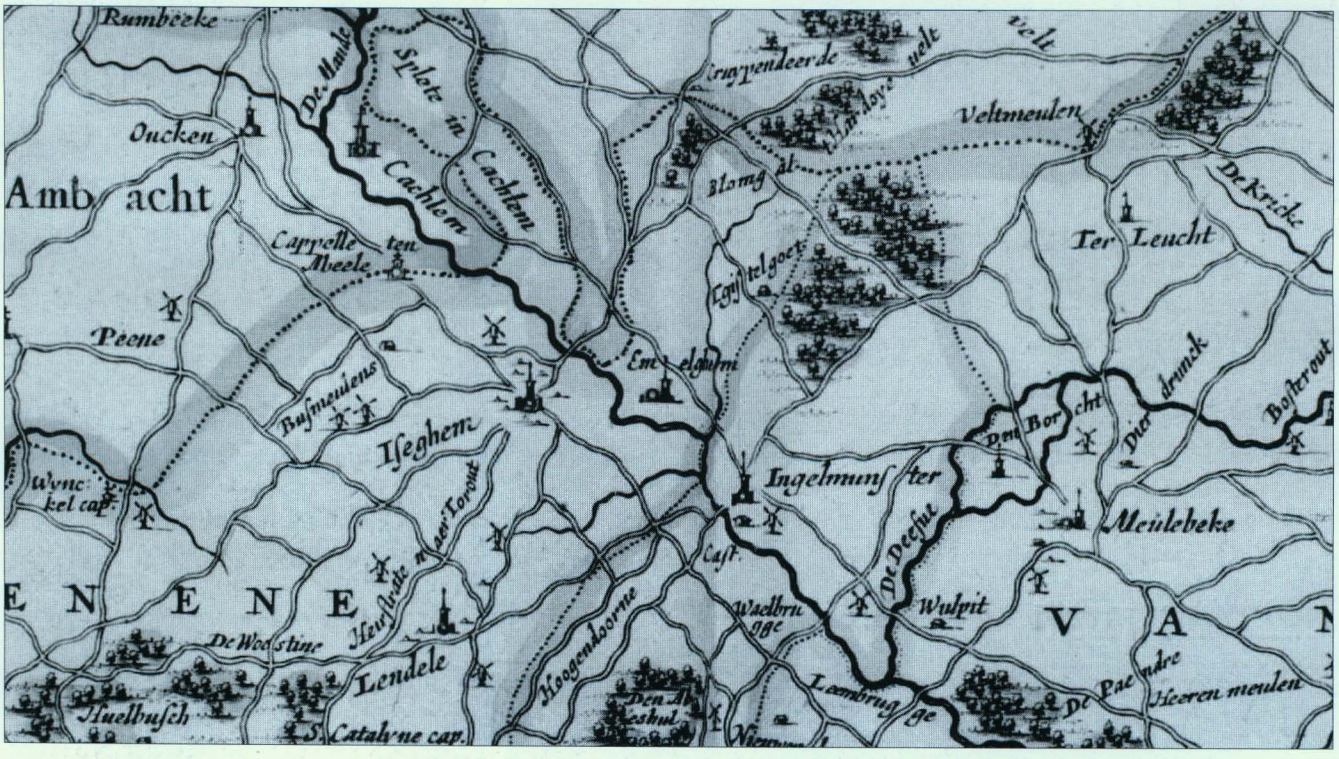

Detail van de Sanderuskaart van de kasselrij Kortrijk.

Bijlage 9

Het stadswapen van Izegem tussen 1817 en 1980.

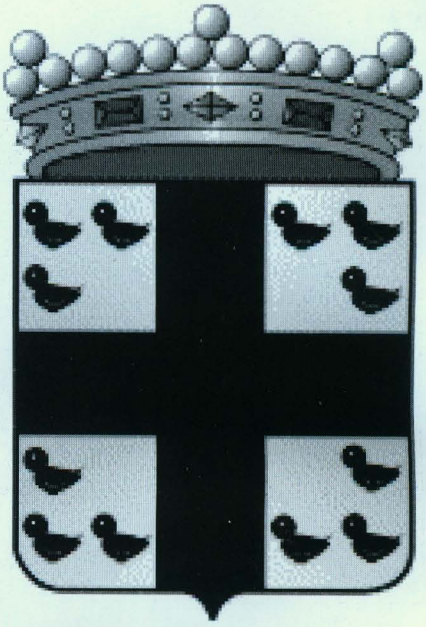

Het huidige stadswapen.

Bijlage 10

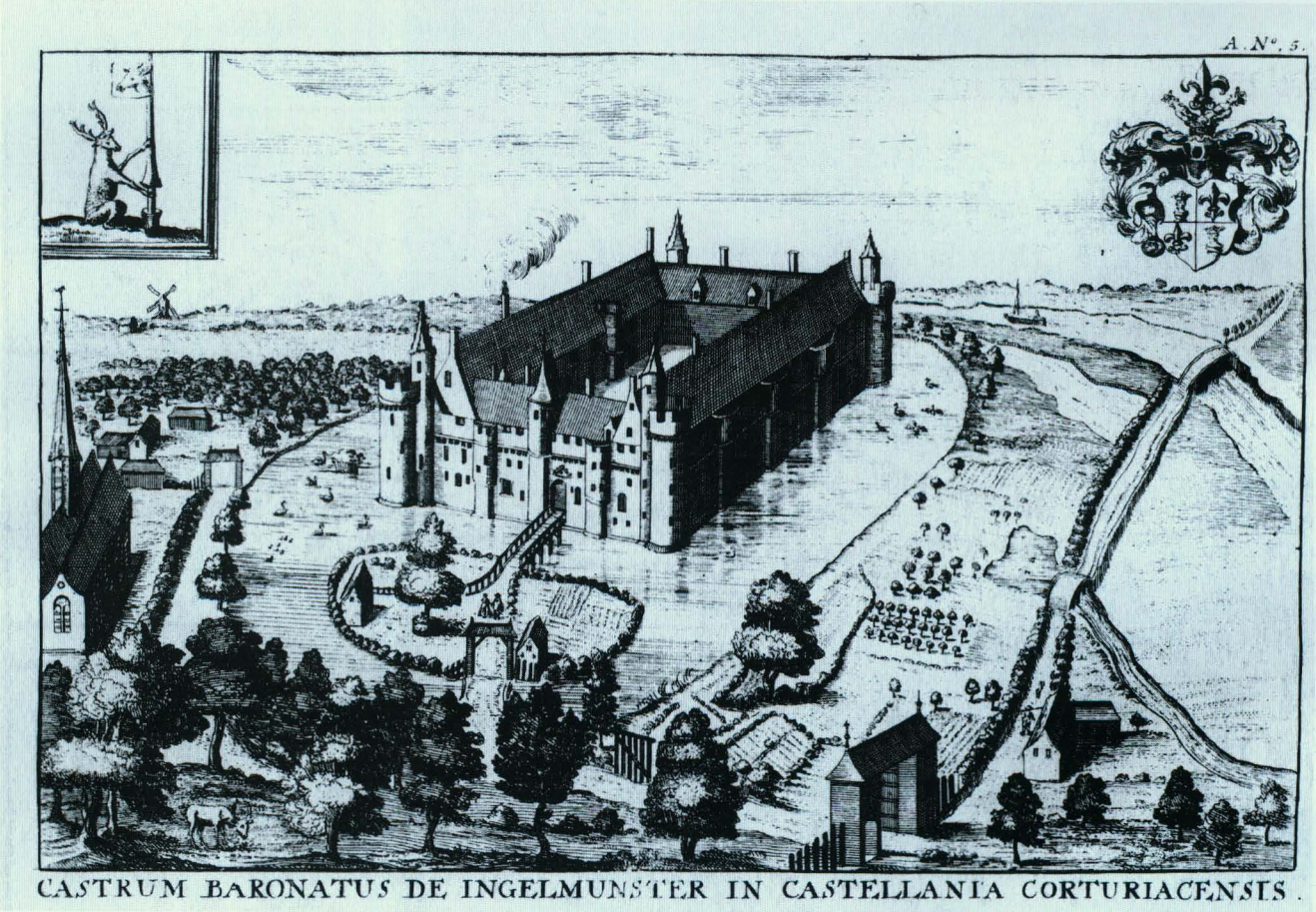

De Sanderuskaart van het kasteel van Ingelmunster. Rechtsboven is er een schip te zien op de Mandel.

Bijlage 11

Deze lithografie van Deroeck stelt de oude kerk van Izegem voor die in 1852 afgebroken werd.

BIBLIOGRAFIE

Bronnen:

Uitgegeven:

BUZELINUS, J., *Gallo Flandria sacra et profana*, M. Wyon ed., Douai, 1625.
Chartres de l'abbaye de Saint-Martin de Tournai, A. D'Herbomez ed. 2 dln., Brussel, 1898-1901.
Chronica Tornacensis sive excerptum ex diversis auctoribus collectum, in J. DE SMET ed., *Recueil des chroniques de Flandre*, Koninklijke academie van België. Koninklijke commissie voor geschiedenis, II, Brussel, 1841, 479-563.
De S. Tillone Paulo monacho in Gallia, in Acta Sanctorum Jan. I, Brussel, s.d., p. 376-380.
FROISSART, J., *Chroniques*, 5 dln., G. Diller ed., Genève, 1991-1998.
GRAMAYE, J., *J.B. Gramaye...Antiquitates illustrissimi comitatus Flandriae...*, A. Denique ed., Leuven, 1708.
GUICCIARDINI, L., *De idyllische Nederlanden : Antwerpen en de Nederlanden in de 16de eeuw*, De Vries-Brouwers ed. en M. Jacqmain vert., Antwerpen, 1987.
GUICCIARDINI, L., *Beschryvinghe van alle de Neder-landen ; anderssins ghenoemt Neder-Duytslandt*, Fibula-Van Dishoeck ed. en C. Kiliaan vert., Haarlem, 1968.
MARCHANTIUS, J., *Flandria Commentariorum, libra IIII. Descripta*, V. en I. Moretum ed., Antwerpen, 1596.
MEYERUS, J., *Commentarii sive Annales rerum Flandricarum*, I. Steelsii ed., Antwerpen, 1561.
MOLANUS, *Traité des saintes images*, 2 dln., Cerf ed. en Boespflug vert., Parijs, 1996.
Règne de Charles-Quint 1506-1555, 2. Ordonnances du 29 janvier 1519 (1520, N. ST.) au 31 décembre 1529, C. Laurent en J. Lameere ed., Brussel, 1898.
SANDERUS, A. e.a., *Flandria Illustrata sive Provinciae ac comitatus hujus descripto...*, 3 dln., C. Van Lom, C. en J. De Vos ed., 's Gravenhage en Brussel, 1735.
SANDERUS, A., *Verheerlykt Vlaandre*, 3 dln., J. Van der Deyster ed., Leiden, 1735 (anast. herdruk, Tielt, 1974).
SURIUS, L., *Vitae Sanctorum*, 6 dln., I. Kreps en H. Mylii ed., Keulen, 1617-1618.
VAN DEN VIVERE, J., *Chronijcke van Ghendt*, A. Siffer ed., Gent, 1885.

Werken en artikels:
Acta Sanctorum, in Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie, I, p. 288.
Chroniques de Froissart, in Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie, VII, p. 155.
DE BRABANDERE, F., *Heiligenverering en lokale naamgeving in de kasselrij Kortrijk van 1350 tot 1400*, in *De Biekorf*, 73 (1972), p. 5-16.
DE CLERCQ, P. en VANDROMME, A., *De Sint-Sebastiaansgilde*, in *Ten Mandere* jg. 34/1, nr. 98, 1994, p. 42-46.
DE FLOU, K., *Woordenboek der toponymie van Westelijk Vlaanderen, Vlaamsch Artesië, het Land van den Hoek, de graafschappen Guines en Boulogne, en een gedeelte van het graafschap Ponthieu*, zesde deel: Hibergue – Kalvekeete, Brugge, 1926.
DENDOOVEN, L., *Dit is West-Vlaanderen*, Sint-Andries, 1959-1962.
VANDROMME, J., *De 14e en 15e-eeuwse oorkonden van de Sint-Tillokerk te Izegem, Kritische tekstuitgave. De oorkondentaal.* ed., Brugge, 1978.
DE VLEESSCHAUWER, C., *De Flandria Illustrata van Antonius Sanderus*, in *Archief- en Bibliotheekwezen in België*, 49, 1-2, 1984, p. 1-114.
FRIS, V., *Sanderus (Antoine Sanders, dit)*, Biographie Nationale, XXI (1911-1913), p. 317-367.
Froissart (Jean), Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie, X, p. 43.
GALESLOOT, L., *La Flandria illustrata de Sanderus. Première édition. Notice historique sur sa publication*, in *Annales de la Société d'Emulation de Bruges*, 23 (1871), p. 221-256, 24 (1872), p. 169-178 en p. 297-320 en 25 (1873), p. 339-364.
GELDHOF, J., *De Izegemse lijnwaadhandel*, in *De Biekorf*, 55 (1954), p. 33-41, 89-94 en 177-187.
GELDHOF, J., *De Izegemse lijnwaadhandel*, in *Ten Mandere* jg. 2/1, nr. 4, 1961, p. 12-23.
Guicciardini (Lodovico), in Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie, XI, p. 308-309.
Historiae Tornacenses, Repertorium Fontium, V, Rome, 1962-, p. 544.
Jaerboek der stad en oude casselry van Kortryk/: verzameld uyt menigvuldige auteurs en hand-schriften, 2 dln., L. Blanchet ed., Kortrijk, 1814-1815 (anast. herdruk, Kortrijk, 1983).
KIRSCH, J., *Laurentius Surius*, in The Catholic Encyclopedia, XIV, New York, 1912.
LERMYTE, J. -M. (red.), *Geschiedenis van Izegem*, Izegem, 1985.
Molanus (Johannes, eig. Jan Vermeulen), in Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie, XVI, p. 414.
NOLF, B., *De Bosseniersgilde Sint-Barbara in Izegem*, in *Ten Mandere* jg. 30/2-3, nrs. 87-88, 1990, p. 67-183.
NUIJTTENS, M., *Rond de Izegemse lijnwaadmarkt*, in *Ten Mandere* jg. 24/1, nr. 68, 1984, p. 71-74.
NUYTTENS, M., *Repertorium van kloosters en abdijen in West-Vlaanderen* (Bibliografische inleiding tot de Belgische kloostergeschiedenis voor 1796, 11), Brussel, 1997.
PRIEM, K., *Willem, pastoor van Izegem, getuige in een middeleeuws geschil*, in *Ten Mandere* jg. 23/2, nr. 66, 1983, p. 140-150 met aanvulling in jg. 23/3, nr. 67, 1983, p. 295-297.
ROULEZ, J., *Vriendt (Maximilien de)*, in Biographie Nationale, V (1876), p. 869-871.
SABBE, E., *De Belgische vlasnijverheid. 1: De Zuidnederlandsche vlasnijverheid tot het verdrag van Utrecht (1713)*, Kortrijk, 1975.
STECHER, J., *De Meyer (Jacques), De Meyere ou Meyerus*, in Biographie Nationale, V (1876), p. 534-550.
STECHER, J., *Froissart (Jehan)*, in Biographie Nationale, VII (1880-1883), p. 317-339.
STECHER, J., *Gramaye (Jean-Baptiste)*, in Biographie Nationale, VIII (1884-1885), p. 179-184.
Surius (Laurentius, eig. Laurenz Sauer), in Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie, XXII, p. 545.
TANGHE, G., *Parochieboek van Iseghem, gevolgd door de levensbeschryving des Heiligen Hilonius, patroon, eersten apostel en pastor dezer plaats*, Handzame, 1975.
VAN ACKER, J., *De graanmarkt van Izegem in de zestiende eeuw*, in *Ten Mandere* jg. 26/3, nr. 76, 1986, p. 247-252.
VAN ARENBERGH, E., *Marchant (Jacques)*, in Biographie Nationale, XIII (1894-1895), p. 446-447.
VAN CAENEGEM, R., *Guide to the Sources of Medieval History*, Amsterdam, 1978.
VANDE PUTTE, F., *Bouckaert (Josse)*, in Biographie Nationale, II (1868), p. 781-782.
VANDER HAEGHEN, F. en DE REUCK, J., *Bibliotheca Belgica: Bibliographie générale des Pays-Bas*, deel 5, M. Lenger red., Brussel, 1964-1975.
VANDROMME, A., *De Halle en de Wal in Izegem*, in *Ten Mandere* jg. 35/3, nr. 103, 1995, p. 27-38.
VANDROMME, A., *De Izegemse kaak*, in Ten Mandere jg. 18/2, nr. 51, 1978, p. 158-163.
VANDROMME, A., *Het heraldisch raadsel op de Sanderuskaart van 1641*, in Ten Mandere jg. 32/1, nr. 92, 1992, p. 37-40.
VANDROMME, A., *Zegel van Jan III van Stavele, heer van Izegem*, in *Ten Mandere* jg. 14/2, nr. 39, 1974, p. 88-89.
VANDROMME, A., *Zo schreef Sanderus over Iseghem in 1641 in het Latijn*, in *Ten Mandere* jg. 19, 1979, p. 90.
VAN EVEN, E., *Guicciardini (Louis)*, in Biographie Nationale, VIII (1884-1885), p. 420-428.
VAN ORTROY, F., *Plouich (Vaast de)*, in Biographie Nationale, XVII (1903), p. 818-821.
VAN OVERSTRAETEN, J., *Gids voor Vlaanderen*, Antwerpen, 1966.

VERCRUYSSE, M., *Latijnse keuren in verband met de middeleeuwse geschiedenis van Izegem*, in *Ten Mandere* jg. 20, speciaal nr. 56, 1980, 55 pagina's.
VERHOLLE, R., *Bezittingen, renten en rechten der heren van Izegem ten jare 1502*, in *Ten Mandere* jg. 11/1, nr. 29, 1971, p. 3-12.
VERHOLLE, R., *De heren van Izegem van 1080 tot 1555*, in *Ten Mandere* jg. 10/3, nr. 28, 1970, p. 97-111.
VERSTRAETE, M., *Krupendeerde: waarheid en verzinsels*, in *Ten Mandere* jg. 36/1, nr. 104, 1996, p. 3-24.
VIAENE, A., *De historiograaf Jan-Baptist Gramaye, zijn rondreis in West-Vlaanderen, 1608-1612*, in *Annales de la Société d'Emulations de Bruges*, nr. 108, 1971, p. 319-330.
VIAENE, A., *Van Flandria illustrata naar Verheerlykt Vlaandre: bibliografische kanttekeningen op Sanderus 1641-1735*, in *Biekorf* jg. 71/7-8, 1970, p. 193-204.
WEISS, C., *Sander (Antoine)*, in Biographie Universelle, L. MICHAUD ed., XL (1811-1862), 314-315.

EINDNOTEN

[1] DE VLEESSCHAUWER, 'De Flandria Illustrata', p. 11-12, 22 en p. 30-31; VANDER HAEGHEN, *Bibliotheca Belgica*, V, p. 28, 47.
[2] Zie bijlage 1.
[3] Deze Judocus Bouckaert heeft zijn roots te Izegem. Zijn ouders waren Pieter Bouckaert en Martina Maes. Dit weten we dankzij Foppens.
[4] SANDERUS, *Flandria Illustrata*, II, p. 52; VANDROMME, 'Zo schreef Sanderus', p. 90; DE VLEESSCHAUWER, 'De Flandria Illustrata', p. 28-29; TANGHE, *Parochieboek*, p. 333-340.
[5] Voor de Nederlandse tekst van 1735 verwijs ik naar bijlage 2.
[6] VANDROMME, 'Zo schreef Sanderus', p. 90; SANDERUS, *Verheerlykt Vlaandre*, anast. herdruk, II, p. 33-34; VIAENE, 'Van Flandria Illustrata', p. 195.
[7] Hondius bedoelt hiermee dus alles wat katholiek is.
[8] GALESLOOT, 'La Flandria Illustrata', p. 23, 226-233, 236, 244 en p. 24, 170-173.
[9] Voor de kaart in de editie van 1641-1644 verwijs ik naar de illustratie. De kaart in de editie van 1732-1735 is terug te vinden in bijlage 3. Een detail van de Sanderuskaart is te vinden in bijlage 7.
[10] In de eerste editie is dat 158 maal 228 millimeter, in de tweede 156 maal 227 en in de derde 157 maal 228 (DE VLEESSCHAUWER, 'De Flandria Illustrata', p. 84-85).
[11] VANDER HAEGHEN, *Bibliotheca Belgica*, V, p. 32 en p. 35; DE VLEESSCHAUWER, 'De Flandria Illustrata', p. 84-85.
[12] Hij was graaf van Izegem tussen 1636 en 1680.
[13] Zie bijlage 9.
[14] SANDERUS, *Flandria Illustrata*, II, 60; SANDERUS, *Verheerlykt Vlaandre*, II, p. 38; NOLF, 'De Bosseniersgilde', p. 82; VERSTRAETE, 'Krupendeerde', p. 4.
[15] VANDROMME, 'Zo schreef Sanderus', p. 90; SANDERUS, *Flandria Illustrata*, II, p. 52; ROULEZ, 'Vriendt', p. 869-871.
[16] 'Historiae Tornacenses', *RF*, 544; *Chronica Tornacensis...*, in J. DE SMET ed., p. 475-477, 554, 579-580.
[17] VANDROMME, 'De identiteitskaart van Izegem' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 36.
[18] VANDROMME, 'Zo schreef Sanderus', 90; SANDERUS, *Flandria Illustrata*, II, p. 52.
[19] KIRSCH, 'Laurentius Surius'; 'Surius', *GNLE*, XXII, p. 545.
[20] VANDROMME, 'Zo schreef Sanderus', 90; SANDERUS, *Flandria Illustrata*, II, p. 52.
[21] SURIUS, *Vitae Sanctorum*, I en II.
[22] *De S. Tillone*, in *Acta Sanctorum Jan. I*, p. 376-380 (een deel van deze tekst is te vinden in bijlage 6); 'Acta Sanctorum', *GNLE*, I, p. 288.
[23] VANDROMME, 'Zo schreef Sanderus', 90; SANDERUS, *Flandria Illustrata*, II, p. 52.
[24] 'Molanus', *GNLE*, XVI, p. 414.
[25] MOLANUS, *Traité des saintes images*.
[26] Zie hiervoor bijlage 6.
[27] VAN CAENEGHEM, *Guide to the Sources*, p. 74-80.
[28] Gramayes stuk over Izegem is te vinden in bijlage 4.
[29] STECHER, 'Gramaye', *BN*, VIII, 179-184; VIAENE, 'De historiograaf Jan-Baptist Gramaye', p. 319-330.
[30] VANDROMME, 'Zo schreef Sanderus', 90; SANDERUS, *Flandria Illustrata*, II, 52; GRAMAYE, *Antiquitates Flandriae*, p. 81.
[31] Zie bijlage 1 en 4.
[32] Zie bijlage 4.

[33] TANGHE, *Parochieboek*, p. 49.
[34] VAN ARENBERGH, 'Marchant', *BN*, XIII, p. 446-447.
[35] Marchants vermeldingen van Izegem zijn te vinden in bijlage 5.
[36] In 1582 werd Izegem een graafschap en dat onder de Vilains. (VANDROMME, 'De identiteitskaart van Izegem' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 36.)
[37] Over de datum (1498) is er geen absolute zekerheid.
[38] 'Froissart', *GNLE*, X, p. 43; 'Chroniques de Froissart', *GNLE*, VII, p. 155 ; 'Iseghem', DE FLOU, *Woordenboek der toponymie*, VI, p. 884; STECHER, 'Froissart', *BN*, VII, p. 317-339.
[39] STECHER, 'De Meyer', *BN*, V, p. 534-550.
[40] MEYERUS, *Commentarii sive*, p. 173a.
[41] MEYERUS, *Commentarii sive*, p. 196a.
[42] MEYERUS, *Commentarii sive*, p. 311a.
[43] Zie bijlage 1. Over deze drie voorvallen valt op andere plaatsen wel te lezen: in het werk van Tanghe en Lermyte bijvoorbeeld maar ook in het *Jaerboek der Stad en oude Casselry van Kortryk*.
[44] GUICCIARDINI, *Beschryvinghe*; GUICCIARDINI, *De idyllische Nederlanden*; 'Guicciardini', *GNLE*, XI, 308-309; VAN EVEN, 'Guicciardini', *BN*, VIII, p. 420-428.
[45] BUZELINUS, *Gallo Flandria* ; DE VLEESSCHAUWER, 'De Flandria Illustrata', p. 41 ; VIAENE, 'Van Flandria Illustrata', p. 198.
[46] NOLF, 'De Bosseniersgilde', p. 82; TANGHE, *Parochieboek*, p. 165; PRIEM, 'Het Ancien Regime' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 81.
[47] SANDERUS, *Flandria Illustrata*, II, p. 52; VANDROMME, 'Zo schreef Sanderus', p. 90.
[48] TANGHE, *Parochieboek*, p. 333-340; VANDE PUTTE, 'Bouckaert', *BN*, II, p. 781-782; DE VLEESSCHAUWER, 'De Flandria Illustrata', p. 5-6.
[49] VANDER HAEGHEN, *Bibliotheca Belgica*, V, p. 34-35.
[50] VANDER HAEGHEN, *Bibliotheca Belgica*, V, p. 30 en p. 32.
[51] VAN ORTROY, 'Plouich', *BN*, XVII, p. 818-821.
[52] VAN OVERSTRAETEN, J., *Gids voor Vlaanderen*, p. 842.
[53] SANDERUS, *Flandria Illustrata*, II, p. 60; SANDERUS, *Verheerlykt Vlaandre*, II, p. 38; NOLF, 'De Bosseniersgilde', p. 82.
[54] VANDER HAEGHEN, *Bibliotheca Belgica*, V, p. 35; DE VLEESSCHAUWER, 'De Flandria Illustrata', p; 47-48; VIAENE, 'Van Flandria Illustrata', p. 201-204.
[55] Met de onderzochte tekst wordt de tekst bedoeld die te vinden is in bijlage 1. Het deel over Judocus (Josse) Bouckaert wordt achterwege gelaten. Eerder in deze studie werd reeds over hem uitgewijd en Sanderus heeft het stukje over hem niet geschreven. In het stuk dat volgt wordt de link naar de Sanderuskaart telkens gemaakt (zie illustratie p. 5 en de bijlagen 3 en 7).
[56] FEYS en COGHE, 'Izegem tot de 16e eeuw' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 66; VANDROMME, 'De halle', p. 29; VERHOLLE, 'Bezittingen, renten', p. 7.
[57] VANDROMME, 'De halle', p. 27, 35; VAN ACKER, 'De graanmarkt', p. 247-249; VERHOLLE, 'Bezittingen, renten', p. 5; NUYTTENS, 'Rond de Izegemse lijnwaadmarkt', p.71. In deel II van deze studie wordt er verder ingegaan op de markten, de halle en de lijnwaadhandel van Izegem.
[58] Stadsarchief Izegem (SAI) Register f° 3 v° en SAI Charters nummer 15 in VANDROMME, *De 14e- en 15e-eeuwse oorkonden*,p. 56 en p. 58.
[59] GRAMAYE, *Antiquitates Flandriae*, p. 180. Zie bijlage 4.
[60] BILLIOUW, 'Izegem van nederzetting tot stad aan de Mandel', in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 48 en p. 591. Dit werd ontleend aan de *Gazette van Iseghem* van 25 juli 1914 waar de auteur de kopie van 1616 uit een akte te vinden in het archief van Ingelmunster citeert. Tanghe vermeldt deze akte in zijn *Parochieboek van Iseghem* op p. 151.
[61] Zie bijlage 10.
[62] BILLIOUW, 'Izegem van nederzetting tot stad aan de Mandel', in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 46-49; TANGHE, *Parochieboek*, p. 148-151.
[63] VANDROMME, 'De identiteitskaart van Izegem' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 35; TANGHE, *Parochieboek*, p. 19-21.
[64] BILLIOUW, 'Izegem van nederzetting tot stad aan de Mandel', in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 40, 46 en FEYS en COGHE, 'Izegem tot de 16e eeuw' in LERMYTE, p. 75.
[65] VAN ACKER, 'De graanmarkt', p. 247.
[66] Rijksarchief Kortrijk (RAK) Fonds Colens nummer 204, "Tafel van Rapporten ende denombrementen van alle de Leenen, prochien ende Heerlyckeden, gehouden van het Princelyck Leen Hof van het oud casteel van Cortryck ende van de achterleenen, releveerende immediatelyck van de voorseyde Leenen", rapport van Jan van Scoonevelde in

VERHOLLE, 'Bezittingen, renten', p. 4.
[67] VERHOLLE, 'Bezittingen, renten', p. 4-5.
[68] RAK Fonds Colens nummer 204 in VERHOLLE, 'Bezittingen, renten', p. 7.
[69] VERHOLLE, 'De heren van Izegem', p. 105-108 ; LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 36.
[70] VERHOLLE, 'De heren van Izegem', p. 108-110.
[71] VAN ISTERDAEL, *Inventaris*, p. 5; VANDROMME, 'De identiteitskaart van Izegem' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p.36 en WILLAERT, 'Het cultureel leven van 1400 tot 1800 in LERMYTE, p. 151; TANGHE, *Parochieboek*, p. 162-163.
[72] VAN ISTERDAEL, *Inventaris*, p. 5; TANGHE, *Parochieboek*, p. 163-164.
[73] TANGHE, *Parochieboek*, p. 32; VERHOLLE, 'De heren van Izegem', p. 105.
[74] RAK, Kerkarchief Izegem (KA), nr. 260 in PRIEM, 'Het Ancien Regime', in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 105.
[75] TANGHE, *Parochieboek*, p. 229.
[76] Dat deed hij in 'Le couvent des Soeurs grises à Iseghem'. Dat artikel verscheen in *Neerlandica Franciscana* jaargang 2 (1919), p. 9-55. In dit artikel is ook het document van 1486 aangaande het klooster van de grauwzusters gepubliceerd.
[77] VERHOLLE, 'De heren van Izegem', p. 105; NUYTTENS, *Repertorium*, p. 70; DENDOOVEN, *Dit is West-Vlaanderen*, p. 639.
[78] RAK, KA Izegem, nr. 262, p. 342-343 in PRIEM, 'Het Ancien Regime', in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 106 en p. 599.
[79] VERHOLLE, 'De heren van Izegem', p. 105.
[80] Zie bijlage 12.
[81] LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 52.
[82] SAI Charters, nummer 18 in VANDROMME, *De 14e- en 15e-eeuwse oorkonden*, p. 71-73.
[83] D'HERBOMEZ, *Chartres de l'abbaye* nr. 25 in VERCRUYSSE, 'Latijnse keuren', p. 11-12.
[84] D'HERBOMEZ, *Chartres de l'abbaye*, p. 227-229.
[85] VANDROMME, 'De identiteitskaart van Izegem' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 36.
[86] TANGHE, *Parochieboek*, p. 357.
[87] CALLEWAERT, *Chartes anciennes de l'abbaye de Zonnebeke*, Brugge, 1925, p. 116-117 in PRIEM, 'Willem, pastoor van Izegem', p. 140-142 en p. 148 en VERCRUYSSE, 'Latijnse keuren', p. 42.
[88] SAI Disrekening 1513-'14 in PRIEM, 'Het Ancien Regime', in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 94 en p. 596.
[89] FEYS en COGHE, 'Izegem tot de 16e eeuw' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 52 en PRIEM, 'Het Ancien Regime', in LERMYTE, p. 94.
[90] TANGHE, *Parochieboek*, p. 319.
[91] FEYS en COGHE, 'Izegem tot de 16e eeuw' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 52; TANGHE, *Parochieboek*, p. 477.
[92] *De S. Tillone*, in *Acta Sanctorum Jan. I*, p. 377, TANGHE, *Parochieboek*, p. 454; FEYS en COGHE, 'Izegem tot de 16e eeuw' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 52.
[93] DE BRABANDERE, 'Heiligenverering', p. 10-11.
[94] TANGHE, *Parochieboek*, p. 164; VAN ISTERDAEL, *Inventaris*, p. 5.
[95] TANGHE, *Parochieboek*, p. 165; VAN ISTERDAEL, *Inventaris*, p. 5.
[96] TANGHE, *Parochieboek*, p. 165; VAN ISTERDAEL, *Inventaris*, p. 5.
[97] VANDROMME, 'De Izegemse kaak', p. 158-163.
[98] Voor het komende stuk over de straten werd een stratenplan van het huidige Izegem geraadpleegd.
[99] TANGHE, *Parochieboek*, p. 224.
[100] Op de kaart in bijlage 7 zijn de gilden duidelijker te zien dan op illustratie p.5 en bijlage 3.
[101] DECLERCQ, 'De Sint-Sebastiaansgilde', p. 42-46; VANDROMME, 'Belangrijke Izegemse gebouwen' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 571.
[102] VANDROMME, 'De halle', p. 28-29.
[103] VANDROMME, 'De halle', p. 27-29, 35.
[104] PRIEM, 'Het Ancien Regime', in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 102 en VANDROMME, 'Belangrijke Izegemse gebouwen' in LERMYTE, p. 571.
[105] PRIEM, 'Het Ancien Regime', in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 91-92 en p. 595.
[106] Merletten zijn watervogels die gelijkenissen vertonen met eenden. Ze worden steevast afgebeeld zonder bek en zonder poten.
[107] VANDROMME, 'Het heraldisch raadsel', p. 38.
[108] VANDROMME, 'Zegel van Jan III', p. 88-89.
[109] Zie bijlage 9.
[110] VANDROMME, 'Het heraldisch raadsel', p. 38.

[111] VANDROMME, 'Het heraldisch raadsel', p. 39.
[112] Zie bijlage 8.
[113] LEROY, 'Het godsdienstig leven in de 20e eeuw' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 471-472.
[114] VERHOLLE, 'Bezittingen, renten', p. 5.
[115] VANDROMME, 'Belangrijke Izegemse gebouwen' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 579.
[116] In de casestudy wordt gebruik gemaakt van twee verschillende artikelen van dezelfde auteur (Geldhof) met een gelijke titel: 'De Izegemse lijnwaadhandel'. Om de twee uit elkaar te houden wordt er in de voetnoten telkens ook verwezen naar het tijdschrift waarin het desbetreffende stuk verscheen. *TM* staat voor Ten Mandere, *B* voor Biekorf.
[117] Zie bijlagen 1 en 2. In *Verheerlykt Vlaandre* heeft men het over een jaarmarkt. Volgens VANACKER ('De graanmarkt', 247) heeft Izegem echter nooit een jaarmarkt gehad.
[118] Zie bijlagen 3, 7.
[119] VANDROMME, 'De halle', p. 27.
[120] TANGHE, *Parochieboek*, p. 193.
[121] RAK Fonds Colens nummer 204 in VERHOLLE, 'Bezittingen, renten', p. 5.
[122] SABBE, *De Belgische Vlasnijverheid*, I, p. 79.
[123] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *TM*, p. 12.
[124] SABBE, *De Belgische Vlasnijverheid*, I, p; 80-83.
[125] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *TM*, p. 13.
[126] TANGHE, *Parochieboek*, p. 193.
[127] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 33.
[128] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 34.
[129] Algemeen Rijksarchief Brussel (ARA) Rekenkamer (RK) 14545, f. 76, rb. Ieper, 1409, Mei 6-Sept. 16, in GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 34.
[130] ARA, RK 33178, f° 36 v°, 18 november in SABBE, *De Belgische Vlasnijverheid*, I, p. 158.
[131] VANDROMME, 'De halle', p. 27.
[132] Aan de Sint-Tillokerk is een stuk gewijd in hoofdstuk I, 3.
[133] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *TM*, p. 13.
[134] Het laatste kwart van deze eeuw echter niet. Verderop is er meer te lezen over die donkere jaren.
[135] PRIEM, 'Het Ancien Regime' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 83.
[136] RAK Fonds Colens nummer 204 in VERHOLLE, 'Bezittingen, renten', p. 5.
[137] SABBE, *De Belgische Vlasnijverheid*, I, p. 227-288; GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *TM*, p. 14.
[138] PRIEM, 'Het Ancien Regime' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 83.
[139] SABBE, *De Belgische Vlasnijverheid*, I, p. 206; FEYS en COGHE, 'Izegem tot de 16e eeuw' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 76.
[140] ARA, RK 14648, rb. Oost-Ieper, 1522, december 1 – 1525, augustus 15 in SABBE, *De Belgische Vlasnijverheid*, I, p. 239.
[141] VANDROMME, 'De halle', 27; PRIEM, 'Het Ancien Regime' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 83.
[142] Rijksarchief Brugge (RAB), Schepenbanken, 2e reeks, nr. 334 f. 121 r. Octroye van de marct in GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 35.
[143] SABBE, *De Belgische Vlasnijverheid*, I, p. 239-240.
[144] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *TM*, p. 15-16.
[145] SABBE, *De Belgische Vlasnijverheid*, I, p. 240; GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 38.
[146] SABBE, *De Belgische Vlasnijverheid*, I, p. 240.
[147] VANDROMME, 'De halle', p. 27.
[148] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 39-41.
[149] RAB Ambachten, wevers, 2e reeks, 3684, Blauw nr. 9096 in GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 41.
[150] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 41.
[151] ARA, RK 33323, f° 146 v°, sr. Kortrijk, 1579-1580, 22 februari 1580 in SABBE, *De Belgische Vlasnijverheid*, I, p. 240.
[152] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *TM*, p. 17.
[153] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 89.
[154] Stadsarchief Gent (SAG), nr. 142/39: Register 20e penning op de erfachtige en verpachte goederen (1561). Lijst van de belaste kooplieden (1574). Register van de 5e penning geheven op de erfachtige en verpachte goederen binnen Izegem in GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 89. De tien namen van de andere belaste handelaars: Roegaer Maertin, Jan Hoorman, Lucas de Muelenaere, Jan de Reepere, Maertin de Boom, Ant. Vanneste, Mahieu Yde,

Pieter de Cogghe, Pieter vander Brugghen en Sal. Ruusschout.
[155] VERHOLLE, 'Bezittingen, renten', p. 5.
[156] In de registers die zich bevinden te Gent staat er 'lynwaetelle' (GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 90). In de Kortrijkse afschriften leest men 'lynwaethalle' (VERHOLLE, 'Bezittingen, renten', p. 5).
[157] TANGHE, *Parochieboek*, p. 53. Het handboek van Pieter de Cogghe is verdwenen. We kennen het nog uit het handboek van rederijker Jan-Baptist Vandewalle en zijn zoon Gaspar Joannes.
[158] Stadsarchief Roeselare (SAR), nr. 226, Stadsrekeningen 1580-81 in GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 93.
[159] PRIEM, 'Het Ancien Regime' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 83-84.
[160] PRIEM, 'Het Ancien Regime' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 85.
[161] TANGHE, *Parochieboek*, p. 53.
[162] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *TM*, p. 18.
[163] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 93.
[164] PRIEM, 'Het Ancien Regime' in LERMYTE, *Geschiedenis*, 86, 594; TANGHE, *Parochieboek*, 54. Tanghe vergist zich wanneer hij de epidemie in 1575 plaatst. Het getal 3600 is overdreven want Izegem was toen al in een bepaalde mate ontvolkt.
[165] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *B*, p. 91-92.
[166] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *TM*, p. 18.
[167] Meer hierover in hoofdstuk I, 2. De bronnen van Sanderus.
[168] NUYTTENS, 'Rond de Izegemse lijnwaadmarkt', p. 71-72.
[169] GELDHOF, 'De Izegemse lijnwaadhandel', *TM*, p. 21.
[170] VAN ACKER, 'De graanmarkt', p. 247-248.
[171] *Règne de Charles-Quint*, LAURENT ed., II, p. 481-482.
[172] RAK, Oud Stadsarchief Kortrijk, Oorkonden stad, nr. 406 in VANACKER, 'De graanmarkt', p. 250.
[173] ARA, Grote Raad van Mechelen, nr. 834, p. 1413-1420 in VANACKER, 'De graanmarkt', p. 251.
[174] VANACKER, 'De graanmarkt', p. 251.
[175] PRIEM, 'Het Ancien Regime' in LERMYTE, *Geschiedenis*, p. 85.

SCHENKINGEN AAN TEN MANDERE

We ontvingen van volgende personen waardevolle archivalia
- Erik Maertens
- Christiane Boucherie
- Aurel Lagrou
- familie Sintobin-Allewaert
- Lieve Vandenbussche
- Luc Vanhaverbeke - Jo Leroy
- Geert Vermeersch
- André Bourgeois
- De Plaatselijke Openbare Bibliotheek

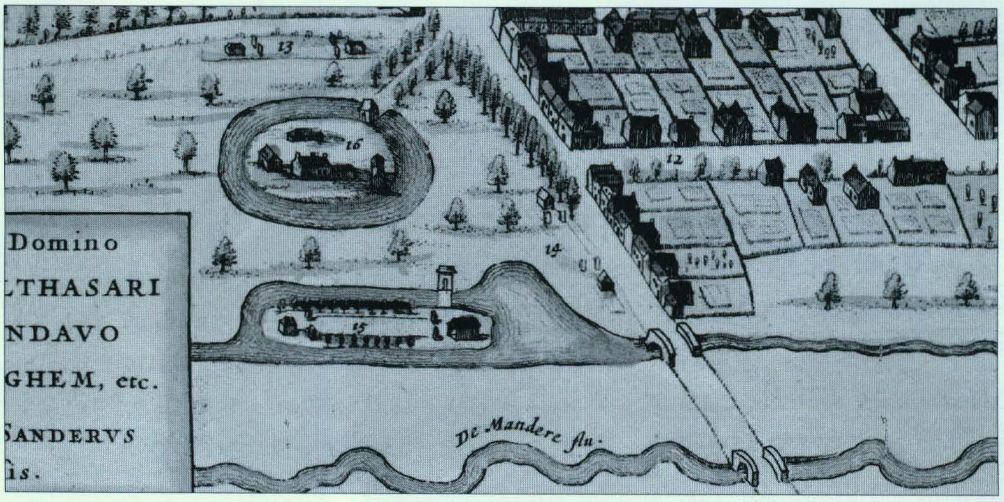

Detail uit de kaart van Izegem, Sanderus 17de eeuw. In het midden de dode Mandel, waar de Bosseniers van St.-Barbara hun doelhuis betrokken en uit veiligheidsoverwegingen hun buskruit konden bergen.

zich zelfs niet in de stallingen begeven met een brandende pijp. De overheid raadde de bevolking toen reeds aan stenen huizen te bouwen en de daken met dakpannen uit te rusten. De bouw van waterputten en enkele pompen gespreid over het centrum van de gemeente werd ook al in de 17de eeuw gerealiseerd[5].

Het eerste Izegemse brandweerkorps kwam tot

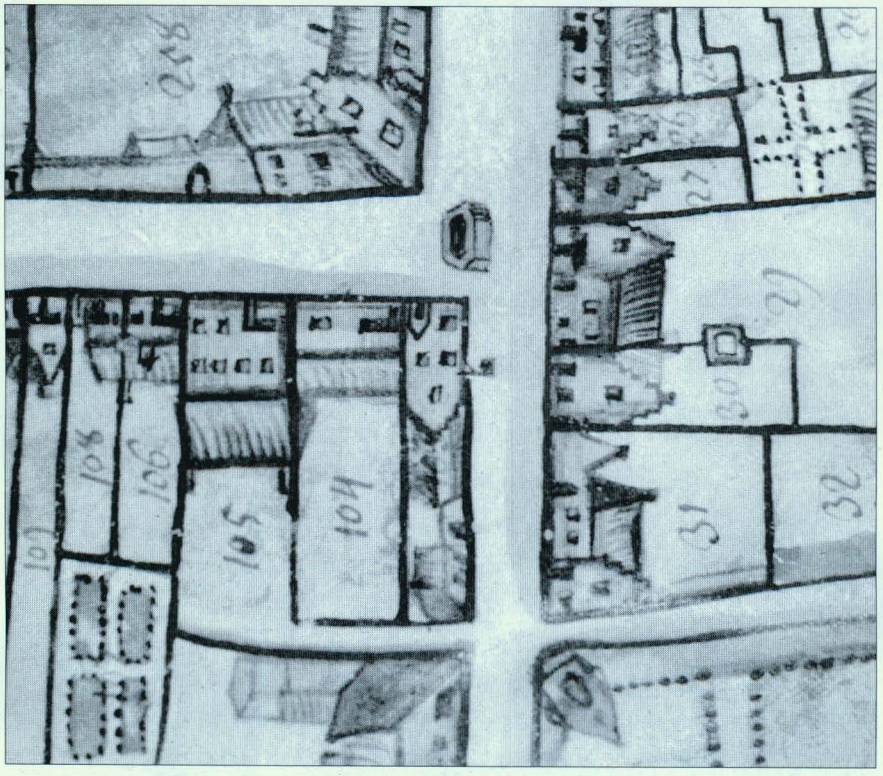

Tussen het Kloosterstraatje en de Marktstraat bemerk je een waterpomp en voor de Marktstraat een klassieke middeleeuwse waterput.

Het Izegemse brandweerarsenaal anno 1930.

stand omstreeks 1832[6]. Het was samengesteld uit de voornaamste inwoners van de stad. Hun namen vinden wij ook terug bij de toen nog bestaande schuttersgilden St.-Joris, St.-Sebastiaan en St.-Barbara. Honderd jaar later was de Izegemse brandweer reeds een onafhankelijke groep die geleid werd door een gestructureerde leiding.

Het brandweerarsenaal

In 1930 beschikte de brandweer over een totaal nieuw arsenaal, dat in die tijd alle verwachtingen overtrof. Het gloednieuwe gebouw was een ontwerp van Carlos Beyaert[7], architect en gangmaker in onze stad van de toenmalige nieuwe stromingen in de architectuur. Vele ontwerpen van hem vinden wij heden nog terug in onze stad. Deze brandweerkazerne is er nog steeds en biedt sinds 1984 onderdak aan de Izegemse afdeling van het Rode Kruis. Het brandweerarsenaal bevat de typische en beeldbepalende droogoven van meerdere bouwlagen en is bovenaan afgesloten door een gecementeerde top. In deze toren werden de gebruikte slangen na een interventie opgehangen en gedroogd. De architecturale meerwaarde van dit gebouw is nog steeds te bewonderen, ze past in de interbellum-architectuur. Het decoratieve metselwerk en de geometrische Art

Op 23 oktober 1971 werd het brandweerarsenaal in de Kruisstraat geopend.

Het huidige brandweerarsenaal met de typische droogtoren.
(foto Bertrand Nolf, 2008)

Deco-stijl van dit gebouw zijn kenmerkend voor en beïnvloed door de Amsterdamse school, waarmee wij dit gebouw een internationale allure willen aanmeten. Vanaf 1970 bood de brandweerkazerne te weinig plaats om het korps toe te laten zich verder te moderniseren. In afwachting van een definitieve stek voor het korps werd de fabriek van Emiel Gheysen in de Kruisstraat ingericht als kazerne. Burgemeester Staf Nyffels mocht op zaterdag 23 oktober 1971 het gebouw openen.

Sinds 8 december 1984 beschikt de huidige brandweer over een nieuw arsenaal in de Dirk Martenslaan en een aangepast wagenpark dat hun toelaat uit te rukken bij brand en ontij om het gevaar van het element vuur te bestrijden. Een ongenadige strijd die ten allen tijde met de beste wapens moet kunnen worden gevoerd.

EINDNOTEN

[1] Patrick DE RYNCK, *Open Monumentendag Vlaanderen, De Mens, het erfgoed en de vier elementen*, Leuven, Davidsfonds, 2010.
[2] Idem, blz. 42-43
[3] sperren: sparren (als naaldboom heeft deze de meest rechte stam en was toen voor de aanmaak van ladders zeer geschikt); leeren: ladders; soulagement: soelaas brengen.
Schaduwarchief, Bertrand Nolf, Resolutie boek 1696 – 1796 , f° 24. Wij lezen voluit: *'is gheresolveert bij Dheeren hooghballiu, Burghemeestere ende schepenen vande Prinsdomme van Iseghem, Emelghem etc. tot het coopen van eenighe sperren tot het maecken van eenighe leeren tot soulagement van het ghemeente, ondermeer als wanneer eenighen brandt quaeme vooren te vallen binnen dese prochien, waenof den almoghenden Godt ons daervan sal willen baeren, wetende connen blusschen'*
[4] B. NOLF, *De Bosseniersgilde St.- Barbara in Izegem 1615-1990* in Ten Mandere, nr. 87-88, 1990.
[5] SAI, Prochie ende prinsdomme van Iseghem, Landboek 1746, *'François Debal, Caerte figuratieve'.* B.N. Ten Mandere, 2009, nr. 145 *'De grote markt van Izegem en zijn waterput'.*
[6] R. BEKAERT – A. DEMEURISSE, *Geschiedenis van de Izegemse brandweer,* Ten Mandere, 1971, nr. 29.
[7] Michelle NOLF, *Onbekend is onbemind, Carlos Beyaert (1901-1974), veelzijdig architect - kunstenaar*, UGent, 2007.

VERVOLG ACTUEELTJES NR. 72
2009 IN WOORD EN BEELD

Met dank aan de Stedelijke Infodienst
en aan Frank Meurisse voor de foto's

Raf Vandenberghe

5289- Op 1 november 2009 was er weer boksgala in Izegem. We hadden het Beneluxkampioenschap lichtgewichten, zes elitekampen en vier liefhebberskampen. Dit jaar was er zelfs een match voor vrouwelijke boksers.

5290- In november mocht Stefanie Viaene haar schilderijen met acryl tentoonstellen in de bibliotheek. In december was Rita Baele aan de beurt.

5291- Na 40 jaar ging op 1 november het privaatzwembad *Nausikaä* dicht. Duizenden Izegemnaren kregen er hun eerste zwemles, het was het oudste privaatzwembad van de provincie.

Na 40 jaar sloot het zwembad Nausikaä zijn deuren.

5292- Van 7 tot 15 november ging de Izegemse boekenbeurs door, voor de 34e keer. Het thema was Strips. Er waren tal van randactiviteiten zoals een spreekbeurt, tafelpoppenspel, een literaire avond, een striptekenaar en een kunsttentoonstelling.

5293- November is de tijd van de Sint-Ceciliavieringen, met concerten en huldigingen.
Op 7 november werden bij de Koninklijke Stadsfanfaren verschillende muzikanten in de bloemetjes gezet. André Vandommele was de muzikant met de langste staat van dienst, nl. 65 jaar.
De Koninklijke Harmonie van de Congregatie huldigde op 21 november Sabine Canniere om 25 jaar en Filip Gevaert om 35 jaar dienst als spelend lid.

De werkgroep 'Boekenbeurs' stelde het thema 'focus op het stripverhaal' voor.

Eveneens op 21 november huldigde Vrede en Eendracht Jean-Paul Soenen een Martine Velghe, beiden 40 jaar muzikant.
Bij Leo XIII werd op 28 november Frans Vroman gehuldigd om 40 jaar bestuurslid.

5294- In november nam onze bibliotheek deel aan het provinciaal project omtrent *West-Vlaams InformatieNetwerk voor Openbare Bibliotheken.* Voor de jongeren was er een tentoonstelling met een bijhorend educatief project, dat ging over vijf confidenties uit de drie boeken van Frank Adam en Klaas Verplancke. Op 20 november was er ook een vertelavond met verhalen uit Decamerone en Boccacio, voor volwassenen. Op 24 november hield Kurt Priem een voordracht over *Schepping en Evolutie*, met een korte evocatie over Darwin van Kanunnik Vandeputte.

5295- Op 21 november had in Kachtem voor de elfde maal de planting van de geboorteboom plaats.
Dit jaar werd in de Aimé Behaeghestraat een geschikte plaats gevonden. Dit is een mooi gebaar tegenover de Izegemse ouders die bijdragen tot de aangroei van de Izegemse bevolking

5296- Op 26 november overleed Emiel Samyn op 80-jarige leeftijd. Hij was een van de laatste overlevenden van de Duitse concentratiekampen. Hij beschreef zijn gevangenisleven in *Mijn naam was een nummer* en er bestaat ook een DVD met zijn verhaal.
Dezelfde dag overleed een bekende oorlogsvrijwilliger, Jean-Pierre Vandenbogaerde. Hij was de laatste bewoner van het kasteel *Wolvenhof.*

5297- 29 november was de start van de eindejaarsverlichting. Op dezelfde dag bracht de Sint met zijn assistenten de hoofden van de kleintjes op hol met zijn bezoek op de Melkmarkt.

5298- Het Izegemse bedrijf Jacob-Degrève, Prins Albertlaan 77, kwam in de pers voor zijn veelzijdigheid. Het was al bekend voor zijn leren handschoenen. Intussen is het ook ontwerper, productontwikkelaar en exclusief verdeler voor tal van producten zoals boekentassen van Mega Mindi of Piet Piraat. Het bedrijf werkt voor Studio 100, Disney, Cartoon Network en doet merchandising voor Club en Cercle Brugge, Anderlecht, Genk, Beerschot en Ajax. 90% van de producten worden in China gemaakt.

De geboorteboom 2009 werd in de Kachtemse Aimé Behaeghestraat geplant.

Emiel Samyn

5299- Op 1 december vierden Constant De Waele en Maria Callens hun briljanten huwelijksjubileum. Zij wonen in de Negenhoekstraat.

5300- Er zijn grote plannen om de stationsbuurt tegen 2018 te vernieuwen. De afrit naar de Korenmarkt zal worden 'afgeknipt', de Korenmarkt krijgt weer een pleinfunctie. De spoorovergang in de Brugstraat verdwijnt. Er komt een nieuwe ringweg met tunnel onder het spoor en een tweede tunnel voor fietsers en voetgangers. Er komt ook een nieuw busstation ter hoogte van het goederenstation.

5301- Op 4 en 5 december ging in 't SoK een gewaagd multi-disciplinair cultuurproject door van het mannenkoor *De Kerels.* Naast koorzang waren er: een verhaal, een DJ, techno-muziek, filmprojectie en een schimmenspel.

5302- Op 5 en 6 december hield FLAC Izegem zijn clubviering. Zowel bij de scholieren, de juniores en de beloften werden in alle categorieën, nationaal en internationaal, tal van medailles behaald.

5303- Liefhebbers van familiekunde leefden wekenlang in spanning om te vernemen welke bekende Izegemnaar nu de afstammeling van Karel de Grote was. Bertrand Nolf en anderen van Ten Mandere hadden jarenlang speurwerk geleverd om in de 8e eeuw uit te komen. De gelukkige was: Didier Vandeputte, gewezen schepen, provincieraadslid en voorzitter van IVAC.

5304- Op 12 december werden de nieuwe bewoners van Izegem uitgenodigd in 't SoK. 90 mensen daagden op, zagen de infofilm over Izegem en kregen een Fair Trade ontbijt. Burgemeester en schepenen stelden zich voor.

5305- De Cultuurraad vierde op 13 december zijn 50e verjaardag in de gemeenteraadszaal van het Stadhuis. Huidig voorzitter Geert Orgaer hield een zeer gedegen voordracht over cultuur. De geschiedenis werd - ook door Orgaer geschreven - in gedrukte vorm meegegeven, een uittreksel uit het laatste nummer van *Ten Mandere.*

5306- Van 15 december tot 15 januari liep in de bibliotheek weer de tentoonstelling *Het gebeurde in Izegem in 1959.* Ten Mandere was de inrichter, André Bourgeois was de initiatiefnemer, de drijvende kracht en de inleider bij de opening op 12 december.

Politicus Didier Vandeputte mag zich terecht een afstammeling van Karel de Grote noemen.

5307- Op 16 december vierden Georges Verfaillie en Helena Dewaele hun diamanten huwelijksjubileum. Zij wonen in de Blekerijstraat 22.

5308- Op 18 december werd *De Leest* officieel geopend door prinses Astrid, in aanwezigheid van de Vlaamse ministers Geert Bourgeois en Hilde Crevits en uiteraard onze trotse burgemeester Gerda Mylle. Op 19, 20 en 21 december waren de dag door allerlei voorstellingen, die heel veel volk lokten.

5309- Op 19 december zorgden de koren *Die Boose* en *Qui Vive* (uit Desselgem) voor een dubbelconcert in de H.-Hartkerk. Ook het strijkorkest *Ensemble Amanti,* organist Eric Hallein en sopraan Els Ruymen verleenden hun medewerking.

Het Cultuur- en dienstencentrum 'De Leest' werd in aanwezigheid van prinses Astrid feestelijk geopend.

5310- De Cultuurtrofee 2009 werd op 20 december uitgereikt aan Luc Strobbe. Hij is bekend als voormalig hoofd van de Drukkerij Strobbe en uitgever van *De Druivelaar*, voorzitter van de kerkfabriek van Sint-Tillo, verwoed verzamelaar op grafisch gebied wat o.m. leidde tot zijn *Drukkerijmuseum*, en onvermoeibaar medewerker aan tal van culturele activiteiten. Hij ontving een schilderij van Chris Vanneste.

5311- Izegem kende weer tal van kerstevenementen. Op 20 december was het druk rond de Sint-Tillokerk. Uiteraard waren er eet- en drankstalletjes, in zaal Tijl werden weer films gedraaid, ijsberen, muzikanten van *B-Boa,* een levende kerststal en het *'wenshoekje'* zorgden voor de sfeer. Er werd ook weer een *Pekkerscorrida* gelopen.
Ook op de speelplaats van de H.-Familieschool en op het Kachtemseplein hing de kerstsfeer.

5312- Op 25 december ging gewoontegetrouw de *Boks-Kerstgala* door in Izegem. Er waren zeven elitekampen en een aantal liefhebberskampen. 1500 toeschouwers kwamen zien.

5313- Op 26 december ging in de H.-Familiekerk een *Vlaanderen zingt Kerst* door. De volle kerk zong uit volle borst, ondersteund door het H.-Familiekoor en organiste Martine Lapeire.

5314- In de expozaal van het CM-kantoor liep een unieke tentoonstelling van kerststallen, tegelijk met een tentoonstelling van de Praagse kunstenares Jana Dlouhă.

5315- Bijna alle lagere en secundaire scholen van Izegem en omliggende samen zorgden voor 80 bakken vol met allerlei voedsel voor de kansarmen van de regio.

5316- Op 29 december vierden Etienne Withoeck en Annie Laridon hun diamanten huwelijksjubileum. Hij werkte vroeger als bediende bij Vandemoortele, zij was huisvrouw. Zij wonen in de Kapucijnenlaan.

5317- Mauricette Deblauwe is verkozen tot *Krak 2009 van Izegem,* een organisatie van *De Weekbode.* Zij werkte in het onthaal van de Sint-Jozefskliniek, was gemeenteraadslid, zet zich in voor tal van zaken zoals *De Stamper* of de *Wereldwinkel* en is ook nog actief in het ACW en zijn *Pastorale Werkgroep.*

5318- Voor het derde jaar op rij kreeg Stad Izegem de hoofdprijs bebloeming in de categorie *Gemeente in Bloei*, een organisatie van de Vereniging voor Openbaar Groen.

5319- Bij de Lottotrekking van 31 december 2009 won een groep van 16 spelers van de Bosmolens een pot van 1,4 miljoen euro. Zij willen onbekend blijven.

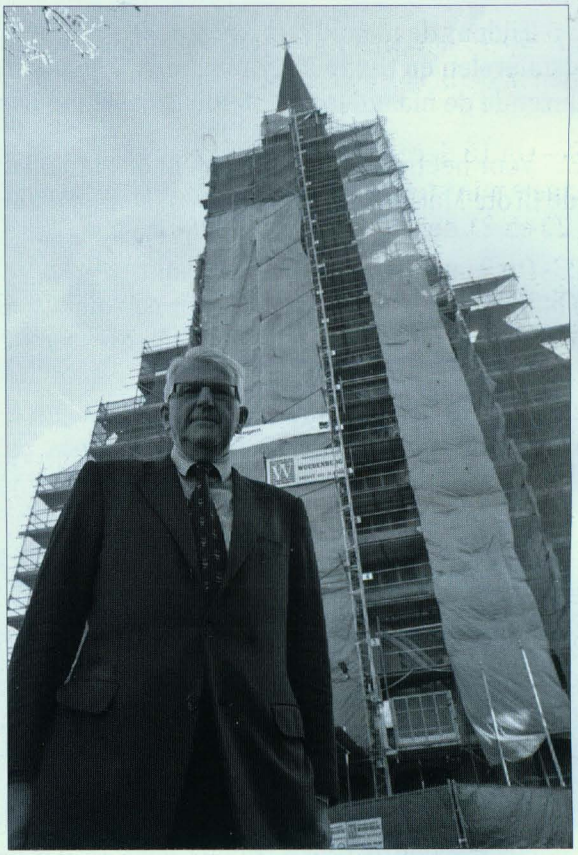

Luc Strobbe ontving in 2009 de cultuurtrofee.

ACTUEELTJES NR. 73
2010 IN WOORD EN BEELD

Met dank aan de Stedelijke Infodienst
en aan Frank Meurisse voor de foto's

Raf Vandenberghe

5320- Op 1 januari 1010 waren er in Izegem 27.069 inwoners, meer dan ooit tevoren, 248 meer dan een jaar eerder, 13.294 mannen en 13.775 vrouwen. Er waren 292 geboorten, 149 jongens en 143 meisjes. Er waren ook 270 sterfgevallen, 128 mannen en 142 vrouwen. 1200 mensen (611 m, 589 v) weken in, 942 daarvan kwamen uit West-Vlaanderen, 56 uit Oost-Vlaanderen. 974 (492 m en 482 v) weken uit, van de mensen die ons verlieten gingen er 791 elders in West-Vlaanderen wonen, 54 in Oost-Vlaanderen. Er leefden 463 vreemdelingen in Izegem, 78 mannen en 30 vrouwen kwamen erbij, vooral uit Polen (31) en Roemenië (27), maar ook uit tal van landen zoals Saoudi-Arabië, de Verenigde Arabische Emiraten, Sri Lanka, enz. Er waren 126 huwelijken (+13) en 75 echtscheidingen (-5).

5321- Tijdens de maand januari exposeerden in de bibliotheek: Chris Vanneste, met geschilderde stadstaferelen en Guido Bruynooghe, met houtsnijwerk. In februari zagen we het werk van Marc Manderick. Gedurende de maand maart stelde Dominique Lannoo haar schilderwerken tentoon in de bib.

5322- Voor het derde jaar op rij hield de stad op de eerste zondag van januari een grote nieuwjaarsreceptie op de Grote Markt. Er was gratis busvervoer, en méér volk dan ooit.

5323- Op 9 januari werden Achiel Vandenbussche en Hélène Oosthuyse op het stadhuis ontvangen omwille van hun briljanten huwelijksjubileum. Achiel was schoensnijder en later beroepsmilitair, Hélène maakte schoendozen. Zij wonen in de Lendeleedsestraat 27.

5324- Het stadsbestuur, de scholen en de jeugddienst pakken de taalachterstand van sommige kinderen aan. Ze doen dit met het project *de Babbeldoos.* Ze richten zich daarmee tot de leerlingen uit taalzwakke autochtone of allochtone gezinnen. De ouders worden erin betrokken.

5325- Op 23 januari werd de nieuwe stadsfilm voorgesteld in De Leest. Het is het werk van de jonge Izegemnaar Martijn D'haene.

5326- *Skyline Communications* uit de Zandstraat 14 is wereldleider in de software voor telecommunicatie. 42 specialisten elektronica voorzien kabelmaatschappijen en televisiestations over de hele wereld van de nodige software *Data Miner*. Deze bewaakt de technische apparatuur en stuurt ze automatisch bij als er iets verkeerd loopt. Het is het levenswerk van Leo Vandenberghe, zijn vrouw en hun twee zonen.

5327- De 'laatste *honderd* dagen' zijn blijkbaar moeilijk om te tellen. Het Sint-Jozefscollege en het Instituut de Pélichy vierden ze op 29 januari, het VTI vierde pas op 12 februari.

5328- Op 30 januari werden de selecties voor het nationale De Gruytertornooi gehouden. Van de 23 deelnemers uit het lager onderwijs werden er vier naar Gent gestuurd: Chloë Noyez, Emma Roose, Thomas Vandewalle en Maya Vandekerckhove. Emma Denys was de enige kandidate uit het middelbaar onderwijs.

5329- Op 30 januari werd in 't SoK hulde gebracht aan de individuele sportkampioenen. Hun aantal was te

groot om het in de gemeentraadszaal te doen.

5330- Op 30 en 31 januari werd het Vlaams Kampioenschap Disco Dansen in Izegem georganiseerd door het Life Danscenter. Deze Izegemse dansschool behaalde tal van titels, o.m. een gouden plak voor Magic, Mini Move en Second Life. Adults, Advance en Black Spirit hadden eveneens succes.

5331- Van 30 januari tot 7 februari had in Bad Zwischenahn een kunsttentoonstelling plaats met werk van de Izegemse kunstenaars Renate Blondeel, Kichou Lycke, Karel Crombez, Guido Bruynooghe, Marianka Boudewijn en Didier Gesquiere. In 1988 en in 2002 waren daar ook al Izegemse kunstenaars te gast.

5332- De uitbreidingswerken aan De Plataan zijn begonnen. Er komen 36 kamers bij, de RVT-bewoners van Ten Bos en het personeel komen over. De patiënten van Van Gogh zullen in het nieuwe deel onderdak vinden. De vrijgekomen kamers in Ten bos worden een ziekenhuisafdeling.

5333- Izegem is een van de 17 West-Vlaamse gemeenten die zich weer *Fair Trade Gemeente* mogen noemen. De stad was het al sinds 6 januari 2008.

5334- De Izegemse huisarts Bram Debaene, uit de Bellevuestaat, heeft de *Prijs van de Huisarts 2009* in de wacht gesleept. Met deze prijs bekroont het medisch vakblad *De Huisarts* elk jaar het werk van een pas afgestudeerde dokter. Bram Debaene kreeg de prijs voor zijn thesis over het gebrek aan lichaamsbeweging bij patiënten.

5335- Op 4 februari werd begonnen met de renovatie van de kasteelparken Wallemote-Wolvenhof. In een eerste fase werden de wandelpaden heraangelegd. Intussen is de buitenrestauratie van Wallemote afgewerkt, de binnenrestauratie is gepland. De toekomst van Wolvenhof is nog onzeker.

5336- Toneelgroep *De Lanteern* speelt elf maal het stuk *Comme Chez Soi*, in een regie van Guy Baeckelant. De voorstellingen gaan door in 't SoK op vijdag-, zaterdag- en zondagavonden, van 19 februari tot 7 maart.

5337- De Izegemnaar Richard Dejonckheere (broer van Noël) kwam op 4 februari vrij na een gijzeling van vijf dagen op het eiland Madagaskar. Alles leek nogal mysterieus. Er werd losgeld betaald.

5338- De hoofdprijs van de actie van de Emelgemse handelaars, een citytrip naar New-York, werd gewonnen door Chris en Carla Danneels-D'hulster.

5339- Leerlingen van de afdelingen Hout en Mechanica van het VTI hebben een middeleeuwse kraan nagebouwd. Ze deed dienst als trekpleister tijdens de Cultuurwandeling t.g.v de viering van 50 jaar Culturele Raad.

5340- De *Groene Pluim* van de Izegemse Groen!-afdeling ging dit jaar naar de Minder

De Groene Pluim van de Izegemse Groen!-afdeling ging naar de Minder Mobielen Centrale.

Mobielen Centrale (MMC), die instaat voor personenvervoer van bejaarden en mindervaliden. Er zijn een twintigtal vrijwilligers.

5341- Kurt Himpe werd door de Vlaamse regering aangesteld als toezichthoudende regeringsafgevaardigde bij de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (vroeger de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij). De maatschappij staat in voor de realisatie van sociale woonprojecten. Hij was al sinds 2007 vice-voorzitter van de raad van bestuur.

5342- Op 14 februari organiseerde FLAC de jaarlijkse *Wallemoteveldloop*. 535 lopers en loopsters trotseerden modder en koude. Matthijs Casteele won bij de seniores, Sofie Gallein bij de dames.

5343- Van 15 februari tot 13 maart was er in de bibliotheek een tentoonstelling *Izegem in de 19e eeuw: de familie de Pélichy en Guido Gezelle*. Ze was opgesteld naar aanleiding van de Cultuurwandeling t.g.v 50 jaar Culturele Raad. Ze kwam tot stand m.m.v. Klein Seminarie en Stad Roeselare, Gezelle Archief Brugge, Ten Mandere en de Izegemse Postzegelclub.

5344- In het Pandje werd Maria Welvaert in de bloemetjes gezet met haar 100ste verjaardag. Ze was de weduwe van rijkswachter Edward Smet en woonde vroeger in de Kruisstraat 10, waar ze een tijdlang een kruidenierswinkel openhield.

5345- Op 24 februari werden de bomen op de Grote Markt gerooid, in voorbereiding op de heraanleg in september. De buurtstraten, Kasteelstraat, Dirk Martenslaan, werden afgesloten voor het verkeer wegens werken aan de riolering en een veiliger schoolomgeving. Ook op andere plaatsen in de stad werden werken aan een gescheiden riolering uitgevoerd.

Maria Welvaert werd 100 jaar.

5346- In de clubzaal van Ave Maria werd de uitslag van de voorronde van de *Junior-Journalistenwedstrijd*, een organisatie van het Davidsfonds, bekendgemaakt. Anton Allosserie en Anna Vanbeckevoort, van de H.-Hartschool en Jozefien Coffie en Fien Vandenberghe van de Middenschool waren de beste journalisten in spe.

5347- Op 26 februari presenteerde de Izegemse foto- en diaclub *Kleinbeeld* in 't Kartouchke zijn jaarlijkse diamontage. De vereniging bestaat 30 jaar. Van de vier stichters is alleen secretaris Luc Bouquet overgebleven. Dit jaar is voor hen ook het digitale tijdperk aangebroken.

5348- Theater Platteau speelde het stuk *Fee*, in Wallemote. Het werd speciaal geschreven t.g.v de 15e productie door Joost Vandekerkhove, die ook de regie voerde. Er waren voorstellingen van 26 februari tot 31 maart.

5349- Op 2 maart organiseerden de Dekanale Organisaties en de Sint-Michielsbeweging het Vastenforum. Zij kozen voor *Kamiano*, een evocatie van het leven van P. Damiaan, met een nabespreking. De eenakter, gebracht door Denijs van Killeghem, werd ondersteund door historische beeldfragmenten, muziek en belichting.

5350- De basisschool Bellevue zamelde 1125 euro in voor Haïti, met een koekjesaktie. Martine Hoornaert was de initiatiefneemster.

De snoepverkoopactie van de gemeente- en OCMW-raadsleden bracht 3333 euro op.

5351- Op 3 maart ging de musical *Cats* in première. De vier uitvoeringen waren uitverkocht, in totaal kwamen er meer dan 1700 bezoekers. Het jeugdkoor en -ensemble van de H. Familie, samen met de Koninklijke Harmonie Leo XIII, zorgden voor een prachtige vertolking van het werk van Andrew Loyd Webber.

5352- Op 3 maart overleed Maria Vanelslander, 103 jaar oud. Zij werkte destijds in de schoenfabriek Tanghe, na de brand aldaar werd ze schoonmaakster en kok.

5353- De vrouwelijke OCMW- en gemeenteraadsleden zamelden met hun snoepverkoopaktie 3333 euro in voor het voedselverdeelpunt De Stamper.

5354- Het OCMW kocht een gebouw op het patersdomein, waar de voedselbank De Stamper definitief onderdak zal vinden. Maandelijks komen tot 540 kansarme Izegemnaren om een voedselpakket, verleden jaar werden 6152 pakketten verdeeld. De verhuizing zou op 1 mei gebeuren.

5355- Serres Deforche, Gentseheeerweg 108, werd door Trends uitgeroepen tot *Trends Gazelle 2010.* Een van de hoofdredenen voor de sterke omzetstijging is de aandacht voor hernieuwbare energie, o.m. gebruik van zonnepanelen.

5356- Van 5 tot 23 maart exposeerden 10 Izegemse kunstenaars hun werk in de bibliotheek in Oostkamp. Het waren: Ivette Corneillie, Alice Deleuze, Dominique Lannoo, Vera Lecluyse, Kichou Lycke, Cecile Schelpe, Jeanne Vande Sompele, Jeanine Vandooren, Cecile Vandoorne en Rudi D'Artois. Sinds jaren worden uitwisselingsprogramma's georganiseerd.

5357- Op 7 en 14 maart hadden de provinciale wedstrijden van Vlamo plaats voor jonge muzikanten, met allerlei muziekinstrumenten. Van de Koninklijke Stadsfanfaren waren zes muzikanten geselecteerd voor de finale. Op 24 april legden deze in Leuven met succes de proeven af. Het zijn: Gilles Demeurisse, Patrick Simoens, Willem Maertens, Axelle Mattelin, Justine Demeurisse en Mathieu Vande Voorde.

5358- Het UZ Leuven wilde multimediale terminals plaatsen bij de ziekenhuisbedden. Het ging daarbij niet enkel over ontspanning en communicatie, maar ook over domotica in de kamer. De installatie gebeurde

door drie firma's, waaronder Televic uit Izegem, dat zorgde voor het verpleegoproepsysteem.

5359- Op 12, 13 en 14, en op 19, 20 en 21 maart ging de Culturele wandeling *Echte Adel in 't Gemoed* door. De Raad voor Cultuurbeleid bestond 50 jaar, en Izegem moest het geweten hebben. De 'wandeling' omvatte theater, dans en volksdans, voordracht, poppentheater, film, processie, optocht, koetsrit, tot en met een democratisch feestmaal in Blauwhuis. Het was een groot eerbetoon aan de familie Gillès de Pélichy, tevens een beeld van 200 jaar sociale en culturele geschiedenis. Het event begon en eindigde in het Blauwhuis. 300 vrijwilligers -150 per avond - uit 50 verenigingen gaven het beste van zichzelf. De wandeling ging 32 keer uit met telkens ongeveer volle bezetting van 50 deelnemers.

De Vlaamse Studie- en Vormingskring was één van de vele verenigingen die hun steentje bijdroegen aan de Izegemse cultuurwandeling.

5360- Het mannenkoor De Kerels was bij de 12 geselecteerden voor de eindronde van het Provinciaal Koortornooi. Op zondag 14 maart gaf het een auditieconcert voor de jury in de H.- Hartkerk. Daar trad ook nog een tweede koor op, nl. Voices uit Knokke.

5361- De werkgroep *Samugam* schonk 3000 euro aan India. Het ging vooral om een 'geitenproject', waarbij twee vrouwelijke en een mannelijke geit geschonken werden, in de veronderstelling dat ze na drie jaar - waarin kleine geitjes gekweekt en verkocht konden worden - de geiten terug krijgen. Rita Vandenberghe was de bezieler.

5362- Op 26 maart brachten de leerlingen van het zesde jaar van het Atheneum Bellevue de *Feeling Good @ Bellevue* show. Dans en zang werden gebracht door leerlingen en leerkrachten. In de basisschoool Bellevue

startte Kenny Vermeulen een projectweek rond poëzie op.

5363- Op 27 maart vierde de heemkundige kring Ten Mandere zijn 50-jarig bestaan. Bij deze gelegenheid werd het laatste werk van voorzitter Jean-Marie Lermyte, *Leven in het Operatiegebied. Izegem 14-18,* voorgesteld en bedeeld. Burgemeester Gerda Mylle bracht hulde aan Ten Mandere, en door tussenkomst van provincieraadslid Didier Vandeputte werden enkele bestuursleden vereremerkt.

Heemkring Ten Mandere werd voor haar gouden jubileum op het stadhuis ontvangen.

5364- Op 27 maart bonden 133 Emelgemse vrijwilligers de strijd aan tegen zwerfvuil. Onder meer de basisschool met 45 en de jeugdbeweging met 40 leden, FOS, de Karekietjes, de Buizerd en de Zonnemoeders maakten Emelgem vrij van vuil.

5365- Op 27 en 28 maart voerden alle leerlingen van de Sint-Vincentiusschool de musical *Witje* op. Bart Cafmeyer en Charlotte Ponseele hadden de leiding, de fanfare Vrede en Eendracht ondersteunde muzikaal.

5366- Intussen moest het wel aan iedereen opgevallen zijn dat in het stadscentrum tegelijk op zoveel plaatsen openbare werken bezig waren. Er was begrip en kritiek. Unizo schakelde een 'bereikbaarheidsadviseur' in om de handelszaken beter bereikbaar te houden.

5367- De twee witte torengebouwen van het Sint-Jozefscollege, die dateren uit 1967 en 1978, werden in de loop van 2010 binnen en buiten helemaal vernieuwd en meteen geïsoleerd. De twee witte bakens werden daarmee ook twee zwarte bakens.

Leerlingen van de Kachtemse St.-Vincentiusschool brachten de musical Witje.

5368- In de maand april mocht Mieke Deconinck haar schilderijen tentoonstellen in de bibliotheek. In mei was het de beurt aan Joergen Roosenboom. In juni stelde Jacques Lahousse zijn grafisch werk tentoon.

5369- Op 3 april werd de tentoonstelling *Shoe Shoe Shoes* in het schoeiselmuseum geopend. Ze toont een overzicht van de damesmode in de 20e eeuw en van schoenontwerpers, en blijft open tot 18 december. Om de tentoonstelling op te kunnen stellen werd het hele schoeiselmuseum leeggemaakt en heringericht.

De tentoonstelling Shoe Shoe Shoes kon op heel wat bijval rekenen.

KFC Izegem veroverde de titel in 4de klasse.

5370- Met de overwinning op 5 april tegen Diksmuide was KFC Izegem zeker van de titel in 4de klasse. Volgend jaar speelt de ploeg in 3de klasse.

5371- Op 6 april waren Valère Codron en Julia Lapeire 65 jaar getrouwd en vierden zij hun briljanten huwelijksjubileum. Zij wonen in de Molenhoekstraat 2. Valère werkte vroeger in de schoennijverheid en later in de meubelnijverheid, Julia ook in de schoennijverheid.

5372- Op 13 april vierden Roger Declercq en Mariette Bourgeois hun briljanten huwelijksjubileum. Zij wonen in de Zonnebloemlaan.

5373- Joseph Seys en Simona Wylin vierden op 17 april hun diamanten huwelijksjubileum. Zij wonen in de Warandestraat. Joseph werkte in de schoennijverheid, Simona was schoenstikter en later winkelbediende.

5374- Maurice Grijmonprez en Edith Delaey vierden op 21 april hun diamanten huwelijksjubileum.Zij wonen in een serviceflat van De Rode Poort. Maurice werkte vroeger in de borstelnijverheid en Edith in de schoennijverheid.

5375- Op 22 april vierden Alfons Corteville en Laura Vanhauwaert hun diamanten huwelijksjubileum. Zij wonen in de Slagmeersenstraat. Alfons was schoenmaker en vakbondsman bij Defauw, Laura schoenstikster. Alfons was ook actief in het ACV, in het Gildemuziek en in Wandelclub *Voetje voor Voetje.*

5376- Op 23, 24 en 25 april had de zesde editie plaats van *Emelgem Feest.* Het was een feest voor jong en oud.

5377- Op 24 april speelde *Pat Paniek* het toneelstuk *Kermisdagen.* Daarmee is de vereniging aan haar derde opvoering toe. Alle spelers spelen normaal geen toneel.

5378- Op 24 april bracht de Koninklijke harmonie van de Congregatie haar lenteconcert onder het thema *De vier Elementen.*

Toneelgroep Pat Paniek bracht op 24 april het stuk 'Kermisdagen'.

5379- Op 25 april overleed Mgr. Albert Cauwe, op 95-jarige leeftijd. Hij was van 1972 tot 1988 pastoor-deken van Sint-Tillo.

5380- In de weekends van 25 april en 2 mei stelden 13 kunstenaars, allen lid van *Vrij Atelier*, hun werk ten toon in het drukkerijmuseum Strobbe, Dirk Martenslaan. Er waren schilderijen met verschillende technieken, grafiek en beelden. Bovendien stelden 35 Izegemse kunstenaars tentoon in 62 etalages.

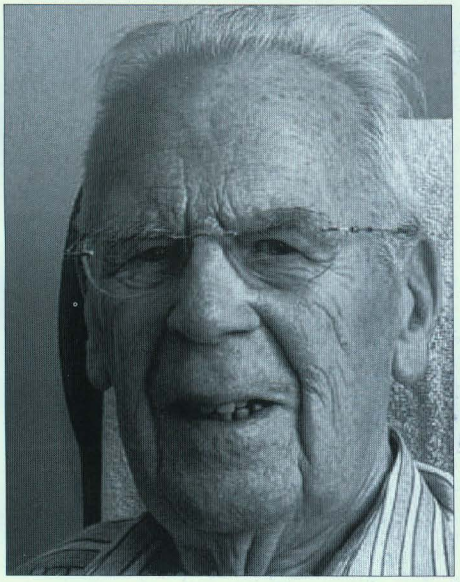

Mgr. Albert Cauwe

5381- Op 28 april vierden Hilaire Depreytere en Marie-Thérèse Vanneste hun diamanten huwelijksjubileum. Zij wonen in een seniorenwoning in de Meensesteenweg. Hilaire werkte in de borstelnijverheid, Marie-Thérèse was schoonmaakster.

5382- Op 30 april en 1 mei bracht de *Izegemse Dansacademie* een wervelende dansshow, met 250 jonge en minder jonge dansers. Een mix van dansstijlen tot en met tapdans waren er te zien. Hadewijch Oplinus is de bezieler.

5383- Tijdens de maand mei stelden de cursisten van de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten hun werken tentoon in de Sint-Jozefskliniek. Tijdens de batjes stelden ze tentoon in het oude gebouw van het stadhuis.

5384- Op 1 mei voerden leerlingen van het Sint-Jozefscollege het toneelstuk *Cyra* op, een stuk over jongerencultuur. Krist Windels regisseerde.

5385- Zondag 2 mei hielden de scouts hun eerste Sint-Jorisfeestviering in de Nederweg. Met dit evenement wilden ze een buurtfeest organiseren met alles er op en er aan. Er waren optredens, voetbal, kookdemonstraties, missverkiezing en sjorwedstrijden Er kwamen 350 middageters, maar het regende bijna de hele dag.

5386- De leerlingen van de Middenschool de Pélichy zamelden bijna 2000 euro in voor de slachtoffers van de aardbeving in Haïti. Leerlingen van het Instituut de Pélichy zamelden 500 euro in voor het Kortrijks begeleidingscentrum Bethanië. De studentenclub Moeder Izegemse schonk 1000 euro aan de voedselbank De Stamper. Marc Snoeck en zijn medewerkers schonken de opbrengst van de show van *'t Wit Paard* uit Blankenberge, 14.478 euro, aan het Pandje.

5387- Op 5 mei gaf Diaclub Kleinbeeld ter gelegenheid van zijn 30e verjaardag een diashow rond de thema's cultuur, natuur en reizen.

5388- De Izegemse firma Chauffage Declercq had nog maar pas AZ Groeninge in Kortrijk afgewerkt, een contract van 8 miljoen euro, of daar was alweer een grote opdracht van 4,5 miljoen euro in AZ Damiaan Oostende.

5389- Op 7 mei stapte voor de 26e keer een groep van 19 Izegemnaars naar Halle, onder impuls van Johan Verhaeghe. Zij stapten van vrijdag 19 uur tot zaterdag 7.10 uur.

5390- Op 8, 9 en 12 mei gonsde het in de Stedelijke Academie voor Muziek en Woord van theaterbedrijvigheid. Een groot aantal leerlingen legde zijn eindexamen af, bijna de hele dag door werden opvoeringen gebracht. Later in de maand legden de leerlingen voordracht hun eindexamen af.

5391- Op 9 mei had de 36e editie van Izegem Fietst plaats. Er waren 224 deelnemers, IVAC won.

5392- Op 2, 9, 16 en 23 mei gingen de wandelingen *De Baronnen van Izegem* door. Men ging er nader in op het impact van de familie (Gillès) de Pélichy op Izegem.

5393- Tennisclub Isis schreef met 12 ploegen volwassenen en 10 jeugdploegen in voor de Interclubwedstrijden. Tennisclub De Schakel schreef in met 6 ploegen volwassenen.

Enkele leden van de bloeiende tennisclub Isis.

5394- Op 12 en 13 mei vierde het ACW Rerum Novarum. Op 12 mei was er een misviering in de H.-Hartkerk en op 13 mei in Sint-Jan de Doper. Op 13 mei waren er de Sneukelroute (de 14e), een vinkenzetting en een duivenvlucht.

5395- Op 14 kende Izegem opnieuw zijn *Pekkerskoegentocht,* de 21e editie. In 12 cafés bracht een muziekgroep ambiance. *De Vagant* is het enige café dat aan alle 21 edities deelnam. Er kwamen 1500 liefhebbers op af.

5396- Op 15 mei, na 5 jaar onderbreking, ging nog eens een gymgala door, onder het thema *One World.* Günther Couckuyt van de Izegemse turnclub was de coördinator, er waren 300 turners en 1000 bezoekers.

5397- De Izegemse schrijver Pieter Duthoit is aan zijn zevende boek toe. Het is een historische thriller met als titel *Wie vermoordde Darwin?*

5398- Op 21en 22 mei vond de prijsuitreiking van de KW-Cup Badminton plaats, op het provinciaal kampioenschap in Izegem. Het was de 11e editie en er waren 520 jongeren.

5399- Op 22 mei werden in de bib leesdiploma's uitgereikt aan 21 jonge lezers. Zij hadden elk tien boeken gelezen, besproken en beoordeeld. De boeken die als best beoordeeld werden waren: *Red mijn Hond* van Anna Woltz, *Sam Smith en de Dragons* van Jonas Boets, *Gone = verlaten* van Michael Grant en *De Woorden van zijn Vingers* van Marian de Smet.

Onder impuls van Eric Vantomme werd ook in 2010 de Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen in Izegem georganiseerd.

5400- Op 22 mei in Kortrijk en op 29 april in Roeselare verleende het Sint-Gregoriuskoor zijn medewerking bij de uitvoering van *Carmina Burana* van Carl Orff. De pianiste Martine Lapeire was ook van de partij, de algemene leiding was in handen van Sabine Haenebalcke.

5401- Zondag 23 mei hadden we de 25e editie van de *Patersmarkt.* De rommel- en brocantemarkt blijft maar groeien, er waren 350 standhouders, kramen met hapjes en drankjes en allerlei animatie. Paul Severs sloot de feesten af, Marnix Viaene uit Kachtem werd verkozen als 'mooiste snor'. Er kwamen 2000 bezoekers.

5402- Op 27 en 28 mei hielden 65 leerlingen mode en creatie van het Instituut de Pélichy de 11e modeshow in de sporthal. Zij droegen hun eigen ontwerpen en noemden hun show *fashionEmotion.*

5403- Op 28 mei ging voor de vijfde opeenvolgende keer de trofee voor de Belgische kampioen American Football naar *Tribes*, een West-Vlaamse ploeg met Izegemse roots.

5404- Op 28, 29 en 30 mei was het Kachtemommegang, destijds ontstaan van uit de christelijke traditie en deze traditie wordt bewaard met missen en kinderzegeningen. *De Lanteern* bracht een komedie over Kachtem, de Chiro en de fanfare Vrede en Eendracht werkten goed mee. De Sint-Jansvereniging hield het oude volksgebruik, de verbranding van de oude trossen, in stand. De grote hitte hield evenwel de massa weg.

5405- Op 30 mei konden we voor de 11e keer naar *Tuin en Sfeer* in Wallemote. Er waren 100 standhouders, en daarnaast heel wat animatie voor groot en klein. Er kwamen 500 bezoekers.

5406- Het Sint-Jozefsziekenhuis is er trots op de modernste en mooiste kraamafdeling van de regio te hebben. Er zijn vier nieuwe verloskamers, waarvan drie met een relaxatiebad en een met een bevallingsbad, en een nieuwe neonatologie voor de prematuren.

5407- Op 3 juni was Izegem gastheer voor de provinciale seniorensportdag. 875 senioren namen deel aan allerlei sporten: fietsen, wandelen, zumba, aquajogging, fitbal, spinnen, trabollen, karabijn- en boogschieten, petanque. Bovendien was er een breugelmaal (800 deelnemers) en muzikale animatie.

De kraamafdeling van de Sint-Jozefskliniek kreeg een nieuw verloskwartier.

5408- Op 9 juni vierde Marcel Masschelein zijn honderdste verjaardag. Hij was bekend voor zijn degelijke handtassen en lederwaren. Als gepensioneerde maakte hij tal van mooie maquettes. Hij is weduwnaar van Alice Dejonghe en bleef altijd wonen in de Boomforeeststraat, samen met zijn twee dochters. Korte tijd na zijn verjaardag, op 27 augustus, overleed Marcel dan toch.

5409- Op 12 juni overleed Pieter Derieuw in de leeftijd van 84 jaar. Hij was een bekend architect en van 1963 tot 1990 tevens directeur van de Stedelijke Leergangen. Hij was ook 10 jaar provincieraadslid.

5410- Op 14 juni begon voor de 27e keer een reeks van vijf beiaardconcerten van op de Sint-Tillotoren op maandagavond. De Nederlander Tamminga mocht de spits afbijten. Op 28 juni kreeg de beiaard de steun van het Thebaans Trompettenensemble uit Brugge, op 12 juli trad Koen Cosaert op samen met De Kerels uit Emelgem. Tevens werd herdacht dat de eerste (Oudenaardse) beiaard 500 jaar bestaat.

5411- Op 18, 19 en 20 juni waren er weer eens Batjes in Izegem. Er was veel straatanimatie en traditioneel ook de schoentjesworp. Het weer viel dit jaar niet mee.

5412- Op 20 juni werden Roger Viaene en Bernise Boute op het stadhuis ontvangen naar aanleiding van

zijn schepencollege samen, met o.m. Karel Declercq. Om 13 uur luidden de klokken. Paul beloofde plechtig het Izegemse grondgebied ongeschonden te bewaren, en hij verbroederde Izegem met Ardooie. Straten kregen een andere naam voor één dag, 120 mensen schoven aan bij het middageten en er was een bal van de burgemeester. De schepenen Claeys en Van Walleghem, die allebei niet van de grootsten zijn, mochten de tweeling Stijn en Kristof Migneau, mannen van boven de twee meter, decoreren. De gouverneur en verschillende burgemeesters waren aanwezig.

Gerda Mylle stond voor één dag haar burgemeestersstoel af aan Paul Berlamont.

5422- Op zaterdag 10 juli had voor de 10e maal het *Spel zonder Grenzen* plaats in Wallemote, ingericht door de Krekelshotters. Het was een snikhete dag. De Amateurkes wonnen, de sfeer primeerde weer.

5423- De Vlaamse Nationale Feestdag werd in Izegem op zeer diverse manieren gevierd. Op 8 juli was er een politiek debat, o.l.v. Carl Devos. Op 10 en 11 juli waren er een kaarting, een vinkenzetting en een petanquetornooi. Op 11 juli was er een volksfeest op de Grote Markt. En op 12 juli speelde de beiaard, in wisselwerking met De Kerels.

5424- Jérôme Dewaele en Simone Mareel vierden op 13 juli hun briljanten huwelijksjubileum. Jérôme werkte in de schoen- en de meubelnijverheid, Simone was huisvrouw. Tot verleden jaar woonden ze in de Negenhoekstraat, nu wonen ze in het Vijverhof.

5425- Rafaël Dedeyne en Paula Verfaillie vierden op 14 juli hun diamanten huwelijksjubileum. Rafaël werkte als zelfstandige en bij Vandemoortele, Paula was schoenstikster. Ze wonen in de Roeselaarsestraat 455.

5426- Samen met een Nederlandse en Duitse studente won de Izegemse student aan Louvain-la-Neuve Karel Vanacker een van de vijf *Sjanghai Awards*. Er waren 1000 inzendingen. Zij kregen de prijs omdat ze sloppenwijken, die vaak niet voorzien zijn van elektriciteit, konden uitrusten met een *zonneboom*, op zonnepanelen. De geldprijs bedroeg 3600 euro.

5427- Van 23 tot 26 juli ging de jaarlijkse Bosmolensommegang door. Het programma was zeer uitgebreid en omvatte tal van sportevenementen, animaties en traktaten voor jong en oud, en veel muziek in de tent. Het was opnieuw een groot en gratis volksfeest.

5428- Onze belleman Guy Vandendriessche nam op 31 juli als enige buitenlander deel aan een wedstrijd voor bellemans in het Duitse Neustadtgödens. Hij kwam terug met de ereprijstrofee.

5429- Op 3 augustus vierde Elvire Decuypere haar 100e verjaardag in 't Pandje.

5430- In twee weken tijd werd twee maal, op 12 en 25 augustus, brand gesticht in de Sint-Jan de Doperkerk in Kachtem. Vooral de tweede brand veroorzaakte zeer veel schade. Het herstel duurde maanden.

5431- Op 13, 14 en 15 augustus was het weer *Peerommegang*. Het 23e *Half-Oestfeest* was een kleinschalig maar gezellig evenement, voor groot en klein. Het weer viel tegen.

5432- 15 augustus is in Izegem traditioneel de dag van de kwarttriatlon. Er waren wedstrijden voor de jeugd A, B en C en junioren, een triotriatlon, een kwarttriatlon voor dames en voor heren. Alles verliep veilig in en rond het kanaal en het centrum. 350 mannen en 50 vrouwen namen deel. Izegem Triatlon Club telde 5 leden in de top 20, met Linde Herreman als 4e vrouw en Bart Colpaert als 5e man.

Vandalen stichtten op korte tijd tweemaal brand in de Sint-Jan de Doperkerk.

5433- Op vrijdag 20 augustus startte Izegem Zomert met een seniorennamiddag waarbij Jacques Raymond optrad in de Leest; op de markt trad Clouseau op voor 6000 toeschouwers. Zaterdag 21 was er een gratis pop- en rockfestival op de Grote Markt met o.m. de Izegemse groep *Dressed Like Ninjas*, een groep uit Togo en de groep van Stijn Meuris. Op zondag 22 was er een Internationaal Stratenfestival. Het was ook een familiedag, met draaiorgels, kinderdorp, optreden van drie dansscholen en ketnet. Er waren 20.000 bezoekers.

5434- MTC Freedom organiseerde voor de 28e keer het Mandelmotortreffen, op 21 en 22 augustus. Er werden 185 km gereden, met start en aankomst in de Bellevueschool. Er waren meer dan 1000 deelnemers.

5435- Op 22 augustus ging de driejaarlijkse wedstrijd voor ruiters en ponyruiters door, ingericht door de Landelijke Ruiterijvereniging Sint-Tillo. Voor de 'groten' was er spektakel in de springwedstijden en de demonstraties. De ruiterij ging deze keer door in de Haaipanderstraat.

5436- De Izegemse Gidsen richtten elke maand een kunsthistorische wandeling in; die kon gaan over kerkhoven, oorlog, vrouwen, industriële archeologie enz. 27 augustus was de startdag.

5437- Op 2 september vierden Noël Vroman en Gabriëlla Bourgeois hun 60e huwelijksverjaardag. Noël werkte vroeger als hulplaborant bij Vandemoortele, Gabriëlla werkte in de schoennijverheid. Ze woonden vroeger in de Beukendreef 11 en verblijven nu in het rustoord in Kachtem.

5438- Op 4 september organiseerde IVAC de 25e *Dwars door Izegem*, een duurloop van 30 km met start en

aankomst in Kachtem. 83 atleten namen deel, Nico Serroen won, Patricia Delvael was de eerste vrouw.

5439- Op 4 september greep in het kanaal de finale plaats van de internationale *Wake @Lowlands Wakeboardtour* plaats.

5440- Izegemkermis, van 4 tot 12 september, ging weer niet onopgemerkt voorbij. Op woensdag 8 september palmden de senioren de markt in met hun 25e editie van hun kampioenschap voor volkssporten. Op donderdag was het weer Izegem Koers, Niels Albert won. Een schitterend vuurwerk op Koekezondag besloot de kermis.

5441- Van 4 tot 12 september exposeerde Chris Vanneste zijn schilderijen in het stadhuis.

5442- Open Monumentendag, 12 september, stond in het teken van de vier elementen. Izegem heeft daar dankbaar gebruik van gemaakt om nog eens de stoommachine van 1936 te tonen. Met de medewerking van Cargill kon daar ook een oude stoomturbine bezocht worden. In de straat reed zelfs een stoomaangedreven rol voor wegenwerken, uit 1910. De belangstelling was groot.

5443- Vanaf 13 september begon de heraanleg van de Grote Markt. De werken zouden negen maanden duren. Intussen gaat de wekelijkse markt door op de Korenmarkt en de Melkmarkt.

5444- Valère Denys en Mariette Vanfleteren vierden op 15 september hun diamanten huwelijksjubileum. Zij verblijven in de Plataan maar woonden vroeger in de Blekerijstraat. Valère was voeger zelfstandig houtdraaier.

5445- In het jaar dat er geen Herfstmuziekfestival is organiseerde het Stedelijk Feestcomité een muzikaal weekend op 18 en 19 september. Op 18 september was er een symposium over blaasmuziek en een optreden van Vlado Kompan en zijn ensemble. Op 19 september organiseerden de Stadsfanfaren podiumconcerten voor jeugdensembles en folkmuziek. Er waren ook wandelconcerten.

5446- Van 18 september tot 3 oktober, en dit voor de 18e keer, organiseerde Johan Herman bij hem thuis in de Vijfwegenstraat de tentoonstelling *Op en rond het Water.* Er waren twee nationale en zes internationale kunstenaars aanwezig.

5447- Op 19 september kende Izegem zijn derde autoloze zondag. De Stationstraat werd een tekenstraat en de Melkmarkt was een kunstenaarsdorp. De Sint-Jozefskliniek hield haar eerste opendeurdag en kreeg 1100 bezoekers.

5448- Op de Bosmolens, Izegem-Lendelede, werden twee cannabisplantages ontdekt, die wel los van elkaar bestonden. De ene bevond zich in open lucht midden in een maïsveld, de andere in een loods.

5449- Van 25 september tot 24 oktober had in de Sint-Tillokerk de tentoonstelling plaats *Het onzichtbare zichtbaar maken, van Matisse tot Raveel.* Meer dan 100 litho's, beelden en kunstwerken, van bekende Belgische of buitenlandse kunstenaars, stonden tentoon.

5450- Op 26 september ging weer de *Izegemse Wandeltocht en Massaloop* door. Er waren 1100 deelnemers, waaronder 500 schoolkinderen op de 1 km-loop, 200 lopers en 400 wandelaars. Het weer viel tegen.

5451- Het kasteel Wolvenhof werd door stad Izegem voor 99 jaar in erfpacht gegeven aan de provincie West-Vlaanderen. De bedoeling is er het streekhuis Roeselare-Tielt in onder te brengen. Er zijn plannen om het te restaureren (geschat voor 4 miljoen euro). Er zouden 30 personeelsleden werken en de werken zouden starten in 2012. Het groene domein er rond werd al 12 jaar geleden verkocht aan de provincie.

5452-De tentoonstelling in de bibliotheek was in de maand oktober voorbehouden voor Marleen Espeel, met schilderijen, en Frank Devolder, met keramiek. In november stelde Leo Belaen zijn werken tentoon. In

december kwam Geert Hoornaert aan de beurt.

5453- Op 3 oktober vierde Elvire Werbrouck haar 100e verjaardag. Zij was de weduwe van Camiel Vanpachtebeke en woont nog altijd in de Slagmeersenstraat 80. Vroeger werkte zij als schoenstikster.

5454- Aan de *Open Bedrijvendag* op 3 oktober namen 10 Izegemse bedrijven deel: Winsol, The Cat Rental Store, The Video Factory, chocolaterie Parfait, restaurant Royal, sanitair Delaere, drukatelier Tanghe, Femat, Handsaeme Machinery en Vanrobaeys hout-interieur. Overal kwamen tussen ruim 1000 tot ruim 3000 bezoekers.

5455-Vier bouwprojecten in Izegem werden beloond met een Architectuurprijs. Het bekroonde woonhuis staat in de Gapaardstraat 2 (Wim Verscheure). Appartementsgebouwen in de Bellevuestraat 9 en in de Prinsessestraat 216 kregen de tweede en derde prijs. Het bekroonde bedrijf staat in de Bellevuestraat (funerarium Snoeck).

5456- Op 9 en 16 oktober zette *Ten Mandere* zijn documentatiecenrum in het stadhuis open voor iedereen. Bovendien was er een drankje en een geschenk. In de twee dagen kwamen bijna 200 belangstellenden.

5457- Twaalf prijzen voor de bebloemingswedstrijd werden bekend gemaakt. De beoordeling gebeurde in drie categorieën: voortuinen, hoeven en mooie gevels.

5458- Op 15, 16 en 17 oktober ging de 7e editie van *Buren bij de Kunstenaars* door. 30 Izegemse kunstenaars stelden hun atelier open voor geïnteresseerde bezoekers.

5459- Op 16 oktober bracht het Sint-Pieterskoor zijn jaarlijkse themaconcert, dit jaar koos het voor het Franse chanson. Het West-Vlaamse Accordeonensemble verleende zijn medewerking, de zaal was uitverkocht.

5460- Op 16 en 17 oktober nam Life Danscenter met een delegatie van 100 dansers deel aan het Belgisch Kampioenschap Hiphop en discodansen in Herentals. De groep behaalde 18 Belgische titels en nog een aantal zilveren en bronzen medailles.

5461- Van 16 tot 5 oktober organiseerden de Vlaamse bibliotheken, ook de onze, hun 25e Bibliotheekweek. In Izegem waren er spreekbeurten, tentoonstellingen, een verwendag voor de kleinen en voor de groten, muziek en een vertelavond.

5462- Op 17 oktober vond in Wevelgem de wedstrijd voor drumbands van Vlamo plaats. In de categorie Marhing-Percussie-Ensembles won de drumband van de Congregatie met 81,6%; die van Vrede en Eendracht behaalde 80%.
Ook op 17 oktober namen de Stadsfanfaren deel aan het provinciaal Vlamo-tornooi in Vichte. Zij behaalden in superieure afdeling 92,33%: de eerste prijs met grote onderscheiding.

5463- Het personeel van Cargill schonk een cheque van 5000 euro en voedsel ter waarde van 1500 euro aan het voedselverdeelpunt De Stamper. Vanwege alle Belgische Cargill-vestigingen is 50.000 euro ter beschikking gesteld van goede doelen.

5464- IVAC is nogmaals de sportiefste Izegemse vereniging. Zij bleken de sterksten in zwemmen, fietsen, wandelen en in de massaloop.

5465- Op 23 oktober ging in de SAMW het gebruikelijke laureatenconcert door. Het stond in het teken van Herman Roelstraete (+1985), die er van 1950 tot 1977 directeur was en tevens een bekend musicus was. Het stadsbestuur besloot het auditorium van de muziekschool de naam *Herman Roelstraete-auditorium* te geven.

5466- De intercommunale IVIO schonk een cheque van 2000 euro aan het kinderkankerfonds; dit was de opbrengst van de taxusinzameling. Ook het VTI schonk een cheque, deze keer 2173 euro, aan oud-leraar en missionaris in Guatemala Freddy De Geytere.

5467- Het transportbedrijf Giraud, Noordkaai, ging failliet, 56 mensen verloren hun job. In 2008 was daar al een langdurige staking tegen herstructurering, 2010 was het einde. Jarenlange verliezen en de overname van de Franse hoofdgroep worden gezien als de oorzaken.

5468- De speelgoedinzameling door Animo, de jongerenwerking van de SP.a, was zo succesvol dat er genoeg speelgoed was om een winkeltje te openen. Het wordt gratis bedeeld door De Stamper.

5469- Op 23 oktober opende de Sint-Vincentiusschool van Kachtem het vernieuwde *Brugske.* Dit was het voorlopig laatste van de vele bouw- en vernieuwingswerken.

5470- Op 26 oktober vierden Arthur Nyfffels en Marie-José Depoortere hun briljanten huwelijksjubileum. Arthur werkte destijds bij de NMBS, Marie-José werkte in de textielnijverheid. Ze wonen in Emelgem.

5471- Eind oktober nam Adriaan Timperman ontslag als diaken in Kachtem. Hij was gewijd in 1973 en moest statutair stoppen aan 75 jaar.

5472- Izegem blijft het mekka van de Belgische bokssport. Op 1 november en op 25 december waren er weer internationale kampen te beleven. Op 25 december bokste (en won) Sugar Jackson.

5473- Skaters uit Izegem en omliggende kregen hun skatepark *Izepark.* Het werd gebouwd door *Concrete Dreams*, een ervaren Mechels team van skaters, met de hulp van Izegemse. Het kostte 100.000 euro.

5474- Het stedelijk Feestcomité vierde zijn gouden jubileum. Het inrichten van het Herfstmuziekfestival is zijn bijzonderste opdracht. Bij deze gelegenheid werden enkele oude getrouwen gedecoreerd: Etienne Canniere, Christiaan De Forche, André Vandommele, Marcel Vanwalleghem, Erik Vantomme, Willy Vanfleteren en nog anderen.

5475- Van 6 tot 14 november was er in zaal Iso de Boekenbeurs, in het teken van de Tweede Wereldoorlog en met een hart voor Izegemse auteurs (Piet Duthoit, Erik Dewitte, Jean-Marie Lermyte). Voor de kleuters was er een origineel schimmenspel *Felix en Florine*, achteraf verwerkt. Leerlingen van 4 tot 10 jaar konden deelnemen aan de tekenwedstrijd met als thema *Vrede.* VTB en Davidsfonds Kachtem richtten de theatervoorstelling *De Reis,* een getuigenis uit Auschwitz, in. Het jeugdtheater Ithaka uit de Kempen maar onder leiding van oud-Izegemnaaar Frank Vercruysse bracht in De Leest *Het bezette Land*, een theatervoorstelling over Izegem tijdens de Tweede Wereldoorlog. Dit stuk is gebaseerd op de dagboeken van Jules Gits, in boekvorm bewerkt door Jean-Marie Lermyte.

5476- Op 11 november gaf de Koninklijke Harmonie van de Congregatie haar Herfstconcert. Het was het eerste en wellicht ook laatste van interim-dirigent Geert Acke. Op 5 december gaven de Koninklijke Stadsfanfaren hun Winterconcert, onder het thema *De Bello Gallico.* Hans Demeurisse dirigeerde.

5477- De patrones Sint Cecila wordt door de muziekverenigingen jaarlijks goed gevierd. Bij deze gelegenheid worden verdienstelijke muzikanten en bestuursleden gehuldigd. Bij de Congregatie waren dat onder meer: Lien Surmont, Piet Vandenberghe, Freddy Verhaeghe, Johan Despieghel en Eric Thibau. Bij de Stadsfanfaren werden Sylvain Seynaeve, Roger Vanwijnsberghe, André Vandommele, Geert Vermeersch, Hans Demeurisse en Alfons Loontjes gehuldigd. Leo XIII dacht er aan dat Fancis Bonte al 5 jaar dirigent is. En Vrede en Eendracht vierde drie weken geleden haar 105-jarige bestaan; de vereniging telt nu 100 leden, bestuur inbegrepen.

5478- Ter gelegenheid van de Internationale Dag van de Verdraagzaamheid werd een poëziewedstijd uitgeschreven voor de derde graad van de lagere scholen. Er werden 57 gedichten ingestuurd. Fien Dermaut

van de Sint-Pietersschool was de winnares, Quintine Noppe uit de Sint-Rafaëlsschool was tweede en Emilie Vandecasteele uit de H. Familieschool was derde.

5479- Van 13 tot 21 november organiseerde de Izegemse Sportdienst de tweede *Zwembaddagen*. Zowel kleuters als senioren werden aangesproken, en er was voor elk wat wils: ravotnamiddag, aquaspinning, aperitief- en ontbijtzwemmen, discoparty en meer van dat.

5480- Op 14 november organiseerde Curieus Izegem t.g.v. de Week van de Smaak culinaire activiteiten in Wallemote: *Feria Wallemota.* De hele dag waren er activiteiten rond tafel en keuken, en de dag eindigde met een Spaanse avond, waarop Flamenco gedanst werd. Er was ook prijsuitreiking van de fotowedstrijd *Op reis naar de Spaanse costa's.*

5481- Op 16 november kreeg de Kachtemnaar Rudy Duyck op de FeOS (federatie onafhankelijke senioren)-tentoonstelling in Brussel de Ethias-Award, de hoogste onderscheiding voor alle provincies. Hij won de prijs met zijn bronzen beeldengroep *De Muzikanten.*

5482- Izegem was mild voor allerlei initiatieven. De Sportdienst en de Lionsclub overhandigden cheques ter waarde van 7.022 euro aan de Stamper. Voor de Sportdienst ging het om een gesponsorde beklimming van de Mont Ventoux, de Lionsclub steunde het project. De Ambassador Club schonk 500 euro aan de ziekenhuisclowns. Het Izegemse *Glazen Huis* bracht 7.500 euro bijeen voor de actie Music for Life van studio Brussel, voor de aidswezen. Met de opbrengst van de Kerstmarkt op 19 december (en de koekenverkoop) kon verantwoordelijke Stefaan Blancke 3.600 euro schenken aan het kinderkankerfonds.

5483- Op 27 november organiseerde het stadsbestuur weer een kennismaking met de nieuwe inwoners, in de Leest. 150 mensen kwamen er op af, een recordaantal.

5484- Op 29 november stierf plots en onverwacht Johan Strobbe, op 68-jarige leeftijd. Hij was de zaakvoerder van de drukkerij Strobbe. Zijn dochter Johanna zet de zaak verder.

5485- Ook in 2010 behaalde Stad Izegem het gouden bloemenlabel drie sterren, voor de derde keer al. Dit label wordt verleend door de Vlaamse Vereniging voor openbaar groen.

5486- Op 1 december vierden Omer Bonte en Elisa Lannoo hun diamanten huwelijksjubileum. Omer was garagehouder en chauffeurbegeleider, Elisa was naaister en huisvrouw. Ze wonen in de Kortrijksestraat 215.

5487- Op 3 december werden vijf geneesheren-specialisten van de Sint-Jozefskliniek die op rust gingen uitgewuifd: Willy Verhiest, Herman Samain, Omer Roussel, Aurel Spriet en Fred De Laender. Vier van hen behoren tot de groep artsen die eind jaren 70 een nieuw elan gaven aan de kliniek.

5488- De triatleet Bart Colpaert werd op 4 december verkozen tot Izegems sportman van het jaar. Zijn grootste concurrenten waren afstandloper Filip Vanhaecke en powerlifter Benny Verbeke. De damesploeg van de Izegemse Triatlonclub werd sportploeg van het jaar. De prijs voor sportverdienste werd postuum uitgereikt aan Jan Derluyn, de overleden voorzitter van de Sportraad.

5489- Op 5 december werd de Cultuurtrofee 1010 van Stad Izegem uitgereikt aan de toneelvereniging De Lanteern. Zij brengt toneel, maar staat ook in voor tal van andere activiteiten en verleende vaak haar medewerking aan initiatieven van de Cultuurraad. Zij bestaat bijna 60 jaar en telt zowat 50 geëngageerde leden. Jacques Denys is al bijna 20 jaar voorzitter. Er werd een schilderij van Freddy Wylin overhandigd.

5490- Op 5 december kreeg de Koninklijke harmonie van de Congregatie een nieuwe dirigent, nl. Bert Soete, zoon van de vroegere dirigent Frans Soete.

5491- Op 11, 12, 17 en 18 december speelden de Overwinders in Eendrachtigheydt het stuk *De Nonnen*

van Navarrone. De auteur van het stuk is Georges Nijst, auteursnaam Anton Klee. De regie berustte bij Marc Deboo.

5492- Op 15 december vierden Josephus Cornillie en Georgette Verlinde hun 60-jarig huwelijksjubileum.

5493- Op 15 december werd de tentoonstelling geopend *Het gebeurde in Izegem in 1960*, ingericht door Ten Mandere. Ze bleef een maand te bezichtigen in de bibliotheek. Op 18 december waren alle leden van Ten Mandere er uitgenodigd, initiatiefnemer André Bourgeois gaf tekst en uitleg. Daarop volgde een receptie.

5494- Vanaf 18 december werd het jaarboek van Ten Mandere bedeeld. Dit jaar ging het uitzonderlijk over een jaarboek van 214 bladzijden, waarvan de titel luidt *Geschiedenis van Izegem, Emelgem en Kachtem 1960-2010* met de volgende hoofdstukken: vijftig jaar heemkundige kring Ten Mandere, vijftig jaar gemeentepolitiek, vijftig jaar sociale geschiedenis, vijftig jaar economisch leven, vijftig jaar urbanisatie, vijftig jaar cultureel leven, vijftig jaar onderwijs, vijftig jaar godsdienstig leven.

De auteurs van het jaarboek 'Geschiedenis van Izegem, Emelgem en Kachtem 1960-2010'. V.l.n.r. Kurt Himpe, Jacques Viaene, Raf Vandenberghe, Jean-Marie Lermyte, Bart Blomme, Erik Vantomme en Freddy Seynaeve

5495- Op 19 december was er voor de derde keer Kerstmarkt rond de Sint-Tillokerk. Het was een sfeervolle en gesmaakte happening, met een levende kerststal, allerlei hapjes en drankjes, optredens en animatie onder meer van de 'ijsberen'. De Pekkerscorrida werd wegens het slechte weer alweer afgelast. Niettegenstaande het gure winterweer en de slechte staat van de wegen was het er behoorlijk druk. Op 11 december was er een Kerstmarkt op de Bosmolens, met Tralalie en het Circusteam Sven. Op 18 december had Kachtem zijn Kerstmarkt, met optredens van Kachtemse koren en met allerlei kraamkes.

5496- De afdeling houtbewerking van het VTI behaalde zilver in de nationale schrijnwerkerswedstijd. Zij bouwde mee aan de chirolokalen in Kachtem en maakten in het voorjaar ook al de middeleeuwse kraan na voor de cultuurwandeling.

5497- Al meer dan 30 jaar organiseert een interparochiale werkgroep op Kerstmis 25 december een Kerstherberg. In 2010 mochten 14 vrijwilligers 90 alleenstaande bezoekers verwennen met koffie, taart, koekebrood... en warm gezelschap.

5498- Op 26 december organiseerde het Davidsfonds *Vlaanderen zingt Kerst – U zijt wellecome.* De samenzang tussen het Sint-Gregoriuskoor en het kerkvolk vond plaats in een bijna volle H.-Familiekerk. Omtrent dezelfde tijd ging hetzelfde door op 80 plaatsen in Vlaanderen.

Vanackere, Herwig, Prinsdomlaan 39
Vanbeckevoort, Jaak, Meensestraat 133
Vancalbergh, Jenny, Esdoornstraat 42
Van Der Haegen, Filip, Dam 38
Vandewalle, Jos, Rozenlaan 70
Vanden Avenne, Zeno, Populierenstraat 3
Vanden Bogaerde, Philippe, Kokelarestraat 81
Vandenbroucke, Guido, Leenstraat 135
Vandenbussche, Lieve, Nieuwstraat 9
Vandeputte, Didier, Nederweg 14/7
Vandeputte, Genoveva, Gentsestraat 84
Vanderheeren-Anseeuw, Lucien, Zevekotestraat 15
Vanderhelst-Deprez, Guido, Prinsdomlaan 30
Vandevoorde-Desmet, Wilfried, Korenmarkt 11/3
Vandommele, Koenraad, Voetbalstraat 8
Vandommele, Kris, Mgr. Bouckaertstraat 1
Vandommele-Syoen, Jan, Heyestraat 14
Vandorpe-Dedeede, Roeselaarsestraat 457
Vanfleteren, Jean-Paul, Kachtemsestraat 45
Vanhaverbeke, houthandel, Ambachtenstraat 22
Vanhecke-Delaere, Emiel, Steenovenstraat 12
Vanlerberghe, José, Hogestraat 41
Vanlerberghe, Myriam, Blekerijstraat 3
Vanneste, André, E.H., Emelgemseplein 3
Van Walleghem, Dirk, Slagmeersenstraat 41
Velghe, Joris, Kortrijksestraat 42
Verbeke, Jan, Heilig-Hartstraat 9
Vercruysse-Colpaert, Hilde, Middenweg 11
Verduyn, Gaby, Wallemotestraat 65
Verfaillie-Lauwers, Blekerijstraat 41
Verhaeghe, Frits, Wijngaardstraat 11/1
Verhaeghe, Mia, Roeselaarsestraat 382
Verhaeghe-Vanderheeren, Luc, Oekensestraat 29
Verhelst, Gezusters, Hogestraat 14
Verstraete, Jacques, Guido Gezellestraat 9
Vrij Technisch Instituut, Italianenlaan 30
Werbrouck-Houthoofd, Jean-Paul, Bellevuestraat 73
Willem, Francky, Katteboomstraat 9
Wybo, Monique, Kokelaarsestraat 107
Wylein, Freddy, Elf-Julistraat 11
Zusters van Liefde, Roeselaarsestraat 47
Zusters van Maria, Gentsestraat 31
Zusters van Vincentius à Paulo, Hogestraat 68

Buiten Izegem:

Ameye, Joseph, Melkerijstraat 1/1, 8850 Ardooie
Claeys, Leo, Ruddervoordestraat 40, 8210 Zedelgem
Decock, Albert, Koebroeksdreef 11, 8020 Oostkamp
Decoene, Jozef, E.H., Blekerijstraat 8, 8800 Roeselare
Defauw-Verhoestraete, Leon, Zwinlaan 7 app. 13, 8300 Knokke-Heist
Deforce-Van Hijfte, Lothariusstraat 17, 9032 Wondelgem
Demiddele, Hendrik, Keizerstraat 12, 8780 Oostrozebeke
Depoorter-Decoopman, Frans, Van Weelystraat 15, 2678 A De Lier – Nederland
Descheemaeker, Annemie, Schardouwstraat 17, 8880 Ledegem
Eeckhout, Gabriël, RVTA, Lendelede
Feys-Braekevelt, Henri Blommelaan 19, 8210 Loppem
Geldhof, Eddy, J. & M. Sabbestraat 16, 8930 Menen
Haesevoets, Patrick, Meidoornhof 16, 3290 Diest
Haspeslagh, Stefaan, Brandstraat 104, 9830 Sint-Martens-Latem
Lagae, Rik, Kwameers 15, 8560 Gullegem
Landuyt, Peter, Izegemsestraat 201, 8770 Ingelmunster
Maes, Willy, Dwarsstraat 33, 8531 Bavikhove
Meyfroidt, Armand, Vlasschaardstraat 12, 8770 Ingelmunster
Missiaen, Jan, Lijsbrugstraat 37, 8770 Ingelmunster
Mistiaen, Frans, Koninginnelaan 141, 1030 Schaarbeek
Parmentier, Gerard, Arch. Vanhoornelaan 89, 8560 Wevelgem-Moorsele
Priem, Jacques, Amedé Brackestraat 10/2, 1950 Kraainem
Sintobin, Jozef, Oude Pittemstraat 58, 8700 Tielt
Strynckx-Van Hassel, Jan, Rotsstraat 60, 9240 Zele
Vanantwerpen, Lucien, Korenstraat 19, 9800 Deinze
Vanneste, Guido, Tarwestraat 10, 8770 Ingelmunster
Vantomme, Erik, Vijverstraat 36, 8800 Roeselare
Verhelst, Eric, Neerhofstraat 11, 8560 Wevelgem
Verhelst-Vanbeveren, Ysselmeersstraat 2, 8850 Ardooie
Verleden, Evie, Izegemstraat 347, 8501 Heule-Kortrijk
Vermander-Deputter, Geert, Keyersberg 7, 1760 Roosdaal

drukkerij jan bogaert

extra verzorgd drukwerk
in één of meerdere kleuren
voor bedrijf / vereniging / familie

onze-lieve-vrouwestraat 20 • b-8870 izegem
tel. 051 30 26 59
fax 051 31 44 20
e-mail: info@drukkerijbogaert.be
website: www.drukkerijbogaert.be

- Begrafenissen - Crematies - Funerarium
- Ceremoniewagens voor huwelijken
- Ambulancedienst TRI-AC

MARC & STEFAAN
SNOECK

Bellevuestraat 24 - 8870 Izegem • Stationsstraat 38 - 8870 Izegem • Tel. 051 30 09 40
www.snoeck-izegem.be

vanhaverbeke houthandel

Alles voor de woningbouw

- Tuinhout, carports, speeltuigen
- Ruim assortiment aan laminaat, parket, plafond- en wandbekleding

HOUTHANDEL VANHAVERBEKE NV
Ambachtenstraat 22, 8870 Izegem
Tel. 051 30 02 27 - Fax 051 31 50 45
e-mail: offerte@hout-vanhaverbeke.be

HEEMKUNDIGE KRING
TEN MANDERE
IZEGEM

Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

Vooraan is de globale kaart van de 'Prochie ende Prinsdomme van Iseghem afgedrukt. Ze werd in 1746 opgemaakt door landmeter François De Bal uit Harelbeke en hangt in de gemeenteraadszaal van Izegem. Het is de oudste, meest volledige kaart van onze stad.

DRUKKERIJ JAN BOGAERT
8870 IZEGEM - (051) 30.26.59

Aangesloten bij Heemkunde West-Vlaanderen

STROBBE 2007 Fotografie: Kari Decock - Izegem